

Kehityspoliittisen ohjelman vuosiarviointi ohjelmakaudelta 2004 - 2006

EDUSKUNNALLE

Kehitysyhteistyökertomuksen antamisesta eduskunnalle annetun lain
nojalla eduskunnalle annetaan
kehitysyhteistyökertomus vuosilta 2004–2006

Kehityspoliittisen ohjelman vuosiarviointi ohjelmakaudelta 2004–2006

osa I yleisarvio

osa II tavoitteiden mukainen arvio

sammandrag på svenska

tilastot

Hyvä lukija,

kehityspolitiikka on viime vuosina kokenut suuria, nopeitakin muutoksia. Samalla kun kansainvälinen avunantajayhteisö on alkanut kiinnittää enenevää huomiota avun laatuun ja tuloksellisuuteen, apua on alettu suunnitella entistä tiiviimmin yhdessä kaikkien toimijoiden kesken. Kehitysmaiden omistajuus ja vastuu omasta kehityksestään on kaiken toimintamme lähtökohta. Parhaisiin tuloksiin pääsemiseksi on tärkeää myös, että keskitämme apumme rajattuun joukkoon yhteistyömaita ja osaamisemme kannalta keskeisille sektoreille.

Yhä selvemmin nähdään, ettei kehitystavoitteita voida saavuttaa yksin kehitysyhteistyöllä. Meidän on toimittava johdonmukaisesti kaikilla kehitykseen vaikuttavilla politiikan aloilla, jotta emme muilla toimillamme vähennä kehitystavoitteiden toteutumisen mahdollisuuksia. Kysymys kehityspoliittisesta johdonmukaisuudesta onkin viime vuosina noussut kehityspoliittisen keskustelun ytimeen. Kaikkein pisimmällä työssä ollaan kaupan ja kehityksen alalla, mutta myös useilla muilla politiikka-aloilla kehitetään johdonmukaisuutta edistäviä toimintatapoja. Kaupan ja kehityksen välisten yhteyksien edistämiseksi on hallituskaudella tehty myös konkreettisia uusia avauksia, kuten ns. liikekumppanuusohjelman käynnistäminen.

Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen taso kasvoi hallituskaudella ennätyselliset 240 miljoonaa euroa. Tämä antaa meille entistä paremmat mahdollisuudet osallistua kansainvälisten kehitysongelmien ratkaisuun. Myös vuoden 2006 lopulla kohdallemme osunut EU-puheenjohtajuuskausi nosti profiiliamme kehityspolitiikan alalla. Suomen puheenjohtajuuskaudella edistettiin merkittävällä tavalla EU:n kehitysyhteistyön laatua ja kehityspoliittista johdonmukaisuutta.

EU:n yhteenlaskettu kehitysyhteistyöpanos on yli puolet maailman kaikesta kehitysyhteistyöstä. Olemme EU:n jäsenenä siis mukana suunnittelemassa maailman suurimman kehitysyhteistyöpanoksen sisältöä. Suomi on ollut aktiivinen toimija kehityspoliittisen keskustelun kannalta keskeisissä YK-järjestöissä ja kansainvälisissä rahoituslaitoksissa tukien niiden pyrkimyksiä toiminnan tehostamiseen ja avun tuloksellisuuden lisäämiseen. Myös niiden osalta Suomi on pyrkinyt keskittämään omaan tukeaan.

On ollut ilo huomata, että myös kansalaisyhteiskunta on Suomessa aktiivisesti mukana kehityspoliittisessa keskustelussa ja kehitysyhteistyön toteuttamisessa. Kotimaisten toimijoiden tiivis vuoropuhelu takaa jatkossakin laadukkaan panoksemme kansainväliseen keskusteluun ja yhteistyöhön kehitysmaiden kanssa.

Kulunut hallituskausi on ollut kehityspolitiikan alalla mielenkiintoista aikaa. Suuria kansainvälisiä julistuksia ja sitoumuksia on tehty, ja nyt on niiden toimeenpanon aika. Tämä edellyttää myös oman apumme jatkuvaa laadullista tarkastelua. Kansainvälisen keskinäisriippuvuuden maailmassa kansainvälisten kehitysongelmien ratkaiseminen vaikuttaa merkittävästi myös suomalaisten omaan turvallisuuteen ja hyvinvointiin.

Helsingissä 4.4.2007

Paula Lehtomäki

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri

Kehityspoliittisen ohjelman vuosiarviointi ohjelmakaudelta 2004–2006

– yleisarvio

Sisältö

1. Kehityspoliittikan tavoitteet ja niiden toimeenpano ohjelmakaudella 2004–2006
2. Vuosituhattavoitteiden edistyminen kumppanimaissa
3. Toimintaympäristön muutos
4. Arvio kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanosta

1. KEHITYSPOLITIIKAN TAVOITTEET JA NIIDEN TOIMEENPANO OHJELMAKAUDELLA 2004–2006

Valtioneuvosto hyväksyi 5. helmikuuta 2004 kehityspoliittisen ohjelman, joka ohjasi Suomen kehityspoliitiikkaa ja kehitysyhteistyötä hallituskauden ajan. Kehityspoliittisessa ohjelmassa Suomi sitoutuu voimakkaasti **YK:n vuosituhatjulistukseen ja sen kehitystavoitteisiin** (Millennium development goals, MDG). Kehityspoliitiikan keskeisimmäksi tavoitteeksi nostettiin äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen.

Kehityspoliitiikan muita päämääriä ovat

- laaja kansallinen sitoutuminen ja johdonmukaisuus kaikilla politiikan alueilla,
- sitoutuminen oikeusperustaiseen lähtökohtaan,
- kestävä kehitys,
- laajan kehitysrahoituksen edistäminen,
- kumppanuudet kehityksen puolesta,
- kehitysmaiden ja niiden ihmisten oman päätösvallan ja vastuun kunnioittaminen sekä
- pitkäaikainen sitoutuminen ja avoimuus.

Läpileikkaavina teemoina kaikessa Suomen kehityspoliitiikan toimeenpanossa ovat naisten ja tyttöjen aseman parantaminen sekä tasa-arvon edistäminen, helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien ja tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien edistäminen sekä ympäristökysymysten huomioonottaminen. Myös hiv/aids:n torjumista käsitellään läpileikkaavasti kaikilla sektoreilla. Köyhiä suosivan talouskasvun ja siinä yksityisen sektorin merkitystä korostetaan.

YK:n vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä edellyttää sekä kehitysyhteistyön laadun parantamista että kehitysrahoituksen tason nostamista. Suomi pyrkii kehitysyhteistyössään lisäämään **tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta** keskitämällä toimintaansa ja vaikuttamalla avunantajien toimintatapojen yhdenmukaistamiseen ja avun harmonisaatioon.

Kehityspoliittinen ohjelma on ollut merkittävä parannus Suomen kehityspoliitiikan suunnittelulle ja toteuttamiselle. Ohjelma on laajasti hyväksytty asiakirja, joka käsittelee kehityspoliitiikkaa kattavasti ja linjaa Suomen sitoutumisen kehityspoliittiseen johdonmukaisuuteen. Jotta Suomen poliittisia tavoitteita kansainvälisessä kehityksessä voidaan edistää, tulee kehityskysymykset ottaa huomioon kaikilla politiikkalohkoilla. Ohjelma nostaa esiin esimerkiksi kauppa-, maatalous- ja maahanmuuttopolitiikan yhteyksiä kehitykseen.

Kehityspoliittinen ohjelma jatkaa entistä voimakkaammin maa- ja sektorikohtaista **keskittämistä**. Painopisteet valitaan Suomen kokemukseen ja osaamiseen pohjautuvan lisäarvon perusteella yhdessä kumppanimaan ja muiden avunantajien kanssa. Vaikuttavuuden parantamiseksi ohjelmassa todetaan Suomen ohjaavan suurimman osan määrärahoista kahdenväliseen kehitysyhteistyöhön sekä kasvattavan pitkäaikaisten yhteistyömaiden osuutta 60 prosenttiin maa- ja aluekohtaisesta lahjamuotoisesta kehitysyhteistyöstä. Suomen pitkäaikaisia yhteistyömaita ovat Afrikassa Mosambik, Tansania, Etiopia, Sambia ja Kenia, Latinalaisessa Amerikassa Nicaragua, sekä Aasiassa Vietnam ja Nepal. Yhteistyömaissa Suomen apu keskitetään korkeintaan kolmelle sektorille ja lisäksi voidaan antaa budjettitukea.

Suomen pitkäaikaiset yhteistyömaat ja yhteistyön sektorit

<u>Maa</u>	<u>Pääsektorit</u>
Etiopia	opetus- ja vesisektori
Kenia	oikeus-, metsä- ja energiasektori
Tansania	metsä- ja ympäristö-, opetussektori, paikallishallinnon kehittäminen sekä budjettituki
Mosambik	terveys- ja opetussektori, maaseutukehitys sekä budjettituki
Sambia	maatalous- ja metsäsektori, yksityissektorikehitys ja budjettituki. Opetussektorin tuki yhä merkittävää, mutta avunantajien työnjaon mukaan vähenemässä.
Nepal	ympäristö- ja opetussektori
Vietnam	maaseutukehitys, metsäsektori, pienten kaupunkien vesihuolto ja sanitaatio sekä temaattista budjettitukea maaseutukehitykseen
Nicaragua	terveys- ja kuntasektori, maaseutukehitys ja budjettituki

Aiemmista pitkäaikaisista yhteistyömaista Egyptissä, Namibiassa ja Perussa päätettiin siirtyä kehitysyhteistyöhön painottuneista suhteista kohti monipuolisempaa kanssakäymistä vuoteen 2007 mennessä. Siirtymäkauden strategiaan kuuluu muun muassa kaupan, investointien ja yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen. Hallitusten välisessä yhteistyössä näissä maissa luovuttiin suurista lahjamuotoisista hankkeista.

Määräaikaista yhteistyötä toteutetaan maissa, jotka ovat toipumassa väkivaltaisista konflikteista tai yhteiskunnallisista murroksista. Tällaisia maita ovat Etelä-Afrikka, Afganistan, Länsi-Balkan, Palestiinalaisalueet ja Itä-Timor.

Kehityspoliittinen ohjelma määritteli monenkeskisen yhteistyön ja Euroopan unionin kehitysyhteistyön selkeästi osaksi Suomen kehitysyhteistyön kokonaisuutta. Ohjelma velvoitti Suomea vaikuttamaan toiminnan sisältöön ja laatuun sekä osallistumaan keskeisten järjestöjen ja ohjelmien rahoitukseen vertaismaiden tasoisesti.

Kehityspoliittinen ohjelma korostaa myös tarvetta monenkeskisen järjestelmän vahvistamiseen. Monenkeskiset organisaatiot, erityisesti Yhdistyneet kansakunnat (YK), kansainväliset rahoituslaitokset ja Maailman kauppajärjestö (WTO) ovat tärkeitä toimijoita vuosituhatjulistuksen toimeenpanossa ja kehitystavoitteiden saavuttamisessa. Tämän vuoksi niiden toiminnan ja keskinäisen yhteistyön parantaminen on tärkeä haaste kehitystavoitteiden saavuttamiseksi. Myös monenkeskisessä toiminnassa Suomen tukea on keskitetty vuosituhatavoitteiden kannalta tärkeimmille järjestöille ja kansainvälisille rahoituslaitoksille.

2. VUOSITUHATTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN KUMPPANIMAISIA

Kansainvälinen yhteisö on 2000-luvulla voimakkaasti edistänyt kehitysongelmien ratkaisua. Tämä koskee sekä kehitysmaiden omaa panosta ongelmiansa ratkaisemisessa että avunantajien tukea. Kehitysmaissa demokratian ja hallinnon oman vastuullisuuden vahvistuminen on lisännyt köyhyyden vähentämisen merkitystä kansallisena politiikkatavoitteena ja samalla teollisuusmaiden tuki on kasvanut. YK:n tilastoasioiden osasto seuraa YK:n vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteiden saavuttamista 48 erillisellä mittarilla, jotka perustuvat hallitusten antamaan tietoon. Mittareilla on mahdollista seurata kehitystä niin maa- ja aluekohtaisesti kuin globaalisti. Kehitysyhteistyön menetelmien muuttuminen enenevässä määrin ohjelmamuotoisen avun suuntaan sekä sitoutuminen kumppanimaiden suunnitelmiin ja ohjelmiin muuttaa yksittäisen avunantajan panoksen vaikuttavuuden seuranta. Tulosten seuranta on siirtynyt kehitysmaiden kansalliselle tasolle, jolloin niihin vaikuttavat maan omien voimavarojen käyttö sekä kaikkien avunantajien yhteispanos.

Vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteiden edistymistä käsittelevän, heinäkuussa 2006 julkaistun, raportin mukaan todennäköisimmin saavutetaan tavoite puolittaa alle dollarilla päivässä elävien osuus koko maailmassa. Tämä on kuitenkin lähinnä väkirikkaassa Aasiassa tapahtuvan kehityksen ansiota, sillä Latinalaisen Amerikan kehitys ei ole ollut yhtä nopeaa ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa köyhyys on jopa lisääntynyt. Peruskoulutuksen takaaminen kaikille lapsille vaikuttaa myöskin olevan saavutettavissa vuoteen 2015 mennessä, mikäli hyvä kehitys jatkuu ja muutamien ongelmamaiden tilanne kohenee.

Suomen pitkäaikaisista kehitysyhteistyömaista tarkoituksenmukaisinta on verrata ensimmäisen MDG-tavoitteen toteutumista äärimmäisessä köyhyydessä elävän väestön osuuden puolittamiseksi vuoteen 2015 mennessä. Vietnam on jo saavuttanut ensimmäisen vuosituhatavoitteen ja siten puolittanut absoluuttisessa köyhyydessä elävien osuuden. YK:n maaraportit osoittavat, että tavoitteen saavuttaminen on mahdollista Mosambikissa, Etiopiassa, Tansaniassa, Nepalissa ja Nicaraguassa. Neljännen MDG-tavoitteen eli alle viisivuotiaiden lasten kuolleisuuden vähentäminen kahdella kolmanneksella vuoteen 2015 mennessä, saavuttaminen on todennäköistä Nepalissa, mutta epätodennäköistä Tansaniassa ja Etiopiassa. Mosambikissa tavoitteeseen pääseminen on mahdollista.

Tansaniassa koulun ensimmäiselle luokalle ilmoittautuneiden lasten osuus ikäluokasta kasvoi yli 50 prosenttia vuosien 2000 ja 2005 välillä, ja alle viisivuotiaiden lasten kuolleisuus laski vuoteen 2004 mennessä 126:een (1000 lasta kohden) vuoden 2000 tasosta, joka oli 141. Mosambikissa talouskasvu nousi 1,9 prosentista vuonna 2000 7,7 prosenttiin vuonna 2005. Koko maailmassa absoluuttisessa köyhyydessä elävien osuus onkin laskenut 28 prosentista vuonna 1990 19 prosenttiin vuonna 2002. Tosin kehitys ei ole ollut tasaista eri maiden ja alueiden välillä.

Myös muilta osin **kehityksessä on havaittavissa muutoksia parempaan**: Uppsalan yliopiston mukaan vuonna 2000 maailmassa oli 37 aseellista konfliktia, joista 12 voitiin luokitella sodiksi. Vuonna 2005 aseellisten konfliktien määrä oli pudonnut 31:een, joista sotia oli enää kuusi. Afganistania ja Irakia lukuun ottamatta 2000-luvun sodat ovat kaikki olleet valtioiden sisäisiä konflikteja.

Kehitysmaiden velkaongelman ratkaiseminen kestäväällä tavalla on tärkeä edellytys kehitysmaiden pitkän aikavälin kehitysmahdollisuuksien turvaamiseksi. Pitkään jatkuneiden neuvottelujen tuloksena vuonna 2006 saavutettu päätös monenvälisen velka-aloitteen (Multilateral Debt Relief Initiative, MDRI) toimeenpanosta oli merkittävä. Päätöksen mukaan keskeiset rahoituslaitokset Maailmanpankki (International Development Association, IDA), Afrikan Kehitysrahasto (AfDF) ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) sitoutuivat 42 kaikkein köyhimpien, vaikeasti velkaantuneiden kehitysmaiden velkojen anteeksiantoon. Pääosa velkahelpotusaloitteesta hyötyvistä maista on Afrikassa.

Vaikka edistystä onkin saavutettu köyhyyden vähentämisessä, niin edelleen joka viides maailman väestöstä, yli miljardi ihmistä, elää yhden dollarin köyhyysrajan alapuolella, ja 1,5 miljardia ihmistä elää absoluuttisessa köyhyydessä. Yli miljardi ihmistä on myös ilman puhdasta vettä ja 2,6 miljardia vailla kunnollisia saniteettiloja. 115 miljoonaa lasta ei käy koulua, suuri osa Afrikassa ja Etelä-Aasiassa. Joka vuosi 10 miljoonaa lasta kuolee ennen viidettä ikävuottaan. Huolestuttavinta kehitys on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, jossa lapsikuolleisuus kasvaa edelleen ja joka edustaa 44 prosenttia kaikista lapsikuolemista.

Rikkaiden ja köyhien maiden välinen inhimillisen kehityksen kuilu on jatkanut levenemistään, eikä eräissä menestystarinamaissa ole onnistuttu muuttamaan suotuisaa taloudellista kehitystä inhimillisen kehityksen hyväksi.

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

Samalla kun Suomen oma kehityspolitiikka on muuttunut, myös kehityspolitiikan kansainvälisessä toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia 2000-luvulla. Edellä kuvattujen kehitystrendien lisäksi voidaan kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanon osalta nostaa esiin viisi keskeistä kehitystrendiä.

1) **Kehitysyhteisrahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi** laadittiin vuonna 2005 OECD:n piirissä kansainvälinen suositus (ns. Pariisin julistus) avunantajien ja kehitysmaiden välillä menetelmistä, joilla kehitysyhteistyön tuloksia voidaan parantaa. Julistuksessa korostetaan kehitysmaiden omaa vastuuta kehityssuunnitelmistaan ja kokonaisvaltaista maiden omien hallintojärjestelmien kehittämistä. Kehitysrahoitusta ei enää tule nähdä erillisenä muusta kansallisesta varainkäytöstä. Pariisin julistuksen toimeenpano on muuttanut merkittäväällä tavalla kehitysavun arkkitehtuuria. Sirpaloituneesta projektivavasta ollaan enenevässä määrin siirretty yhteisohjelmiin, joita valmistellaan kumppanihallituksen johdolla.

2) **Euroopan unionin rooli** on vahvistunut kansainvälisissä kehityskysymyksissä. Kehityspolitiikka on jaetun toimivallan ala, jolloin sekä yhteisöllä että jäsenmailla on omaa kehitysyhteistyötä. EU, eli komissio ja jäsenmaat yhdessä, antavat tällä hetkellä noin 55 prosenttia kaikesta kehitysavusta ja Suomen kehitysyhteistyövaroista noin viidennes ohjataan komission budjetin tai Euroopan kehitysrahaston kautta. Vuonna 2005 sovittiin kunnianhimoisista tavoitteista EU:n kehitysavun kasvattamiseksi 0,56 prosenttiin EU:n bruttokansantulosta (BKTL) vuoteen 2010 ja 0,7 prosenttiin BKTL:sta vuoteen 2015 mennessä. Tämän kasvuskenaarion myötä EU:n osuus globaaleista apuvirroista tulee kasvamaan entisestään. Nämä sitoumukset muodostivat EU:n tärkeän panoksen vuoden 2005 YK:n vuosituhatuippukokoukseen. Samoin vuonna 2005 sovittiin yhteisistä EU:n kehityspoliittisesta suuntaviivoista (Eurooppalainen konsensus). Siinä määriteltiin yhteistä eurooppalaista arvopohjaa ja lähestymistapaa kansainvälisiin kehityskysymyksiin. EU on myös sitoutunut voimakkaasti Pariisin julistuksen toimeenpanoon. Suomen puheenjohtajuuskaudella korostui jo tehtyjen linjausten toimeenpano ja EU:n johdonmukainen toiminta kehityskysymyksissä.

3) **Kansainvälisten kauppajärjestelyjen merkitys** on vahvistunut kansainvälisissä kehityskysymyksissä. Maailman kauppajärjestön (WTO) neuvottelut ovat viime vuosina kangerrelleet. EU:n ja Afrikan sekä Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT) välillä käytävien talouskumppanuussopimusten merkitys onkin tästä syystä kasvanut. Suomi korostaa kaupan ja tuotannollisen toiminnan merkitystä. Tämä on johtanut mm. uusien tuotantotoimintaa vahvistavien kehitysyhteistyömenetelmien kehittämiseen.

4) Humanitaaristen kriisien jälkihoito sekä konfliktien ja kansainvälisen terrorismin ennaltaehkäisy on korostanut **laajan turvallisuuden** merkitystä kestäväen kehityksen aikaansaamiseksi. Kehityksen ja turvallisuuden väliset yhteydet on laajalti tunnustettu tärkeiksi sekä kansainvälisillä foorumeilla, erityisesti YK:ssa, EU:ssa ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä (ETYJ), että Suomen kehityspolitiikassa. Vuosituhattulistus on tärkeä ETYJ:n turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön politiikkalinjaukset sekä Suomen kehityspoliittinen ohjelma ja turvallisuuspoliittinen selonteko korostavat turvallisuuden ja kehityksen välisiä yhteyksiä. Suomi on painottanut voimakkaasti toiminnassaan avun jatkumoa. Suomi pyrkii siihen, että avun eri muodot toimisivat joustavasti yhdessä ja tukisivat ja täydentäisivät toisiaan aina konfliktin ehkäisystä, kriisinhallinnasta ja humanitaarisesta avusta kestäväen kehitykseen ja rauhaan tähtäävään kehitysapuun.

5) Ihmisen aikaan saama **ilmastonmuutos**, samoin kuin **energia**-asiat ovat nousseet tärkeiksi poliittisen keskustelun kohteiksi sekä Suomessa että globaalisti. On yleisesti tunnustettua, että ilmaston muuttumisella ja sen seurausilmiöillä, kuten meren pinnan nousulla, kuivuuksien, tulvien ja myrskyjen lisääntymisellä, sekä aavikoitumisen etenemisellä ja biodiversiteetin hupenemisella, on suuri vaikutus kehitysmaille. Tästä syystä ilmiöt on huomioitava myös köyhyyden vastaisessa taistelussa. OECD:n kehitys- ja ympäristöministerit julistivat vuonna 2006, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen on otettava huomioon kaikessa kehitysyhteistyössä. EU on hyväksynyt aiheesta toimintaohjelman, joka velvoittaa myös jäsenmaita toimiin omassa kehitysyhteistyössään. EU ja AKT-maat ovat myös antaneet asiasta yhteisen julistuksen vuonna 2006. Energian saatavuus ja energiatehokkuus ovat keskeisiä asioita myös kehitysmaille. Kehitysmailta tuotetaan energiaa ja niiden rooli esim. bioenergian tuotannossa voi tulla merkittäväksi. Energiayhteistyö onkin noussut keskeiseksi alueeksi esim. EU:n ja Afrikan välisessä kumppanuudessa.

4. ARVIO KEHITYSPOLIITTISEN OHJELMAN TOIMEENPANOSTA

Kehityspoliittisen ohjelman tavoitteiden toteuttaminen edellyttää aktiivista ja tehokasta toimintaa kotimaassa, kumppanimaissa, EU:ssa, YK:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla. Ulkoasiainministeriöllä on kokonaisvastuu ohjelman toteuttamisesta ja sen edellyttämästä koordinaatiosta. Kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanoa seurataan osana ulkoasiainministeriön strategisten kokonaistavoitteiden saavuttamista.

Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanon etenemistä on aiemmin seurattu vuosien 2004 ja 2005 osalta. Vuonna 2006 vuosiarviointia ei tehty EU-puheenjohtajuuden takia ja vuoden 2007 vuosiarvioinnin tavoitteena onkin arvioida kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanoa koko ohjelman voimassaoloajalta. Vuosiarvioinnin tarkoituksena on tarjota tiivis yhteenvetokatsaus ohjelman toimeenpanosta. Arvioinnin kohteena ovat kehityspoliittikan yhteiskunnallinen vaikuttavuus, toiminnan laatu, tulokset ja tehokkuus sekä Suomen lisäarvo eri toiminnoissa ja voimavarojen kohdentuminen. Tarkoituksena on myös kuvata toimenpiteitä ja prosesseja, joita on käynnistetty tai saatu päätökseen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanemiseksi.

Yleisarviossa tarkastellaan kehityspoliittisen ohjelman keskeisiä teemoja, toimintaympäristössä tahtuneita muutoksia ja saavutuksia. Ohjelman tavoitteiden mukaisessa yksityiskohtaisemmassa osassa vuosiarvioinnin rakenne seuraa kehityspoliittisen ohjelman yksittäisiä tavoitteita, jotta kunkin ohjelmaan kirjatun tavoitteen toteutumista voidaan arvioida systemaattisesti. Kyseinen käsittelytapa on valittu, vaikka se kaikilta osin ei parhaalla mahdollisella tavalla palvelekaan kehityspoliittisen ohjelman toteutumisen arviointia kokonaisuutena. Tavoitteista esitetään keskeisiä yleisiä havaintoja ja arvioita monenkeskisen, EU:n ja kahdenvälisen toiminnan osalta. Lisäksi tekstissä esitellään eräitä esimerkkitoimia, joilla ohjelman tavoitteita on toimeenpantu. Varsinaisten ohjelmavoitteiden lisäksi käsitellään erikseen kehityspoliittista johdonmukaisuutta, kehitystiedotusta, kansalaisjärjestöyhteistyötä, evaluointia ja hallinnon kehittämistä. Lisäksi vuosiarvioinnissa on laaja tilastoraportti.

Vuosiarviointi ei ole itsenäinen evaluointi, vaan ulkoasiainministeriön oma katsaus ohjelmakauden keskeisten teemojen toimeenpanosta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että monelta osin ohjelman tavoitteissa on edistytty hyvin. Merkittävää on, että Suomen kehityspoliitikassa on sitouduttu YK:n vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteisiin. Absoluuttisessa köyhyydessä elävien osuuden vähentäminen on toimintaa ohjaava periaate. Samalla köyhyyden vähentämistä tulee tarkastella monipuolisesti. Tämä koskee monia ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon tai hyvään hallintoon liittyviä kysymyksiä, joita ilman ei voida saavuttaa kestävästä kehityksestä.

Politiikan johdonmukaisuutta on vahvistettu ja kehityspoliittinen tarkastelu on usein osana politiikkalinjauksia ja niiden toimeenpanoa. Samalla on onnistuttu luomaan uusia rakenteita johdonmukaisuuden edistämiseksi. Erityisesti kaupan ja kehityksen osalta Suomi on kansainvälisesti ja ennen kaikkea EU:n piirissä ollut aloitteellinen. Turvallisuuden ja kehityksen alalla Suomi on aktiivinen kansainvälisessä keskustelussa. Ulkoasiainministeriö perusti vuonna 2006 turvallisuus ja kehitys -verkoston, joka yhdistää eri ministeriöiden ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita pohtimaan turvallisuuden ja kehityksen välisiä asioita. Kansainvälisen siirtolaisuuden ja kehityksen yhteyksiä käsitellään säännönmukaisesti ulkoasiain-, sisäasiain- ja työministeriön kesken. Myös muilla aloilla on perustettu poikkihallinnollisia työryhmiä.

Suomi järjesti EU:n puheenjohtajakaudellaan ensimmäistä kertaa EU:n kauppaa- ja kehitysministerien yhteisen kokouksen. Kokouksessa sovittiin laadittavaksi kauppaa tukeva kehitysyhteistyön strategia, jota parhaillaan valmistellaan Saksan johdolla. Sen osana tuetaan myös EU:n ja AKT-maiden välisiä talouskumppanuussopimusneuvotteluja, joilla edistetään AKT-maiden taloudellista kehitystä.

Suomalainen yhteiskunta osallistuu enenevästi kehityspolitiikan toimeenpanoon. Yhteistyöllä kansalaisjärjestöjen kanssa on pitkät perinteet. Ohjelmakaudella vahvistettiin yhteistyötä myös suomalaisen elinkeinoelämän kanssa uuden liikekumppanuusohjelman avulla. Investoinnit, tuotannollisen toiminnan ja työllisyyden edistäminen ovat olennaisia pyrittäessä kestävään taloudelliseen kasvuun ja köyhyyden vähentämiseen.

Myös **kehitysyhteistyön tuloksellisuus** on parantunut. Ohjelmayhteistyön ja budjettituen määrä on kasvanut. Hallinnon omia prosesseja on kehitetty mahdollistamaan aiempaa tuloksekkaampi toiminta. Yhteistyötä valtiontalouden tarkastusviraston kanssa on tiivistetty, jotta Suomen linjaukset vastasivat muuttuneen apuarkkitehtuurin asettamiin vaatimuksiin. Syksyllä 2006 yhdessätoista kehitysmaassa hallituksen ja avunantajien yhteistyönä työstetyn ja keväällä 2007 julkistetun ensimmäisen Pariisin julistuksen seurantaraportin tuloksissa Suomen sijoittuu 5/9 indikaattorin osalta muita avunantajia paremmin, 2/9 indikaattorin osalta samalle tasolle ja 2/9 indikaattorin osalta muita huonommalle sijalle.

Suomi on perinteisesti korostanut YK:n merkitystä ja näkee **YK:n uudistusprosessissa** huomattavia mahdollisuuksia maailmanjärjestön toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden parantamiseen. Monenkeskisessä toiminnassa YK:n syyskuun 2005 huippukokouksen päätökset maailmanjärjestön uudistamisesta ovat luoneet pohjan monenkeskisen järjestelmän vahvistamiselle ja YK-järjestelmän toimintakyvyn lisäämiselle. Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten toiminta on tehostunut ja vastaa hyvin Suomen kehityspoliittisia tavoitteita.

Läpileikkaavien teemojen toimeenpanoa on edistetty suhteellisen hyvin monenkeskisessä ja EU-yhteistyössä politiikan tasolla. Sen sijaan niiden systemaattisessa huomioimisessa kaikessa toiminnassa ja ohjelmoinnissa on edelleen kehitettävää.

Kehityspoliittinen ohjelma ohjaa toimintaa aloille, joilla Suomella on tarjota **lisäarvoa**. Tässä on edetty ja kehityspoliittisen ohjelman keskittämistavoitetta on kumppanimaissa toteutettu painottaen niitä alueita, joilla Suomella olisi paras lisäarvo. Painotus on perustunut arvioon Suomen kokemuksesta yhteistyöstä kumppanimaan kanssa sekä Suomen yhteiskunnallisesta taustasta. Lisäännytyn ohjelmamuotoinen apu tekee Suomen lisäarvon toteuttamisen haasteelliseksi. Monenkeskisessä ja EU-toiminnassa Suomen lisäarvo toteutuu vaikuttamalla päätöksiin ja työskentelytapoihin niillä alueilla, joilla Suomella on eniten osaamista.

Suomen **EU-puheenjohtajuus** määrittä ohjelmakauden lopun toimintaa. Keskeinen saavutus oli Euroopan yhteisön kehitysrahoituksesta käytyjen neuvottelujen loppuun saattaminen ja aikaisemmin tehtyjen sitoumusten toimeenpanon edistäminen. Suomen kaudella hyväksyttiin asetukset sekä yhteisön kehitysyhteistyön että ihmisoikeuksia ja demokratiaa tukevasta rahoituksesta vuosille 2007–2013, yhteensä lähes 19 miljardia euroa. Lisäksi allekirjoitettiin 10. Euroopan kehitysrahastoa koskeva sopimus, jolla taataan rahoitus erityisesti Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maille vuosille 2008–2013, lähes 22,7 miljardia euroa. Suomelle keskeisiä saavutuksia olivat avunantajien työnjosta ja täydentävyydestä sekä kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämisestä tehdyt ministeritason päätökset. Kauppa ja kehitys oli keskeisin politiikkajohdonmukaisuusteema. Lisäksi Suomi edisti kehitystä ja kansainvälistä muuttoliikettä koskevaa vuoropuhelua yleisesti ja erityisesti EU:n ja Afrikan välillä. Suomen johdolla valmistettiin myös ensimmäinen seurantaraportti EU:n Afrikkastrategian toimeenpanosta Eurooppa-neuvostolle ja sovittiin EU:n ja Etelä-Afrikan strategisesta kumppanuudesta.

Hallitus **kasvatti** kehitysyhteistyömäärärahoja hallituskauden aikana yhteensä lähes 240 miljoonalla eurolla, mikä ylitti hallitusohjelmaan kirjatun 220 miljoonan euron tavoitteen. Tavoitteen mukaisen euromääräisen kasvun arvioitiin hallitusohjelman laadintahetkellä johtavan 0,44 prosenttiin bruttokansantulosta (BKTL) vuonna 2007. Tämänhetkisten talouskasvuennusteiden valossa vuoden 2007 talousarvion kehitysyhteistyömäärärahat vastaavat 0,43 prosentin BKTL-osuutta. Ennakkotietojen mukaan kehitysyhteistyömaksatusten BKTL-osuus vuonna 2006 kuitenkin laski 0,39 prosenttiin pääosin ennustettua nopeammasta talouskasvusta johtuen. Vuoteen 2005 verrattuna humanitaarisen avun maksatukset laskivat hivenen, kun Aasian tsunamirahoituksen vaikutus poistui. Lisäksi Suomen ja usean muun avunantajamaan julkista kehitysapua kasvatti vuonna 2005 väliaikaisesti Irakille annettu velkahelpotus.

Maa- ja aluekohtaisista maksatuksista noin puolet on **keskitetty** Suomen pitkäaikaisiin yhteistyömaihin vuosina 2004–2006. Pitkäaikaisista yhteistyömaista Mosambikin ja Tansanian maksatukset ylittivät 10 miljoonan euron vähimmäistason koko ohjelmakauden ajan. Myös Nicaraguahan ja Vietnamiin suunnattu apu ylitti vähimmäistason vuonna 2006. Keskittämistavoitteen mukaisesti siirtymäkauden maihin suunnatut kehitysyhteistyömaksatukset laskivat vuonna 2006 noin neljään prosenttiin maa- ja aluekohtaisesta avusta, verrattuna 2000-luvun alun 12–15 prosentin tasoon.

Suomen apu vähiten kehittyneisiin maihin (Least developed countries, LDC) oli OECD/DAC:n tilaston mukaan 0,15 prosenttia BKTL:sta vuonna 2005. Tässä on mukana sekä kahdenvälinen että monenkeskisten organisaatioiden kautta ohjattu laskennallinen apu. Suomen kahdenvälisessä yhteistyössä vähiten kehittyneisiin maihin ohjattiin noin 120 miljoonaa euroa vuonna 2006 eli lähes 40 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2003. Suomen pitkäaikaisista yhteistyömaista viisi on vähiten kehittyneitä maita. **Saharan eteläpuolisten Afrikan** maiden rahoitus Suomen kahdenvälisessä yhteistyössä on kasvanut 2000-luvun alun 60 miljoonasta eurosta noin 110 miljoonaan euroon vuonna 2006.

Ohjelmayhteistyön osuutta Suomen kehitysyhteistyöstä on lisätty vuosina 2004–2006 merkittävästi. Kaikissa Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa on köyhyyden vähentämisstrategia tai sitä vastaava keskipitkän aikavälin kehitysohjelma, joihin ohjelmayhteistyönä annettava tuki perustuu. Ohjelma-avun osuus varsinaisen kehitysyhteistyön maksatuksista nousi vuoden 2002 yhdestä prosentista yhdeksään prosenttiin vuonna 2006.

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön osuutta oli tarkoitus kasvattaa asteittain 14 prosenttiin varsinaisesta kehitysyhteistyöstä vuoteen 2007 mennessä. Vuoden 2006 maksatukset kansalaisjärjestöille olivat noin 11 prosenttia varsinaisen kehitysyhteistyön momentin maksatuksista. Suunnitelmia alhaisempi maksatusaste johtuu ainakin osin järjestökentän haasteista kapasiteettiensa vahvistamisessa. Vuoden 2007 talousarviossa kansalaisjärjestöjen tuki on noussut 13 prosenttiin varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoista.

Humanitaarisen avun osuus varsinaisen kehitysyhteistyön maksatuksista oli 13 prosenttia vuonna 2006 ja nousi ohjelmakaudella korkeimmillaan noin 15 prosenttiin vuonna 2005. Vuosi oli luonnonkatastrofien ja humanitaarisen avun kannalta ennen kokematon Aasian tsunamin ja Pakistanin maanjäristyksen johdosta.

Kehityspoliittisen ohjelman vuosiarviointi ohjelmakaudelta 2004–2006

– tavoitteiden mukainen arvio

0.	Taustaa	1
1.	Avunantajien toimintatapojen yhdenmukaistaminen ja avun harmonisaatio	1
2.	Tuki vuosituhatjulistuksen arvoille ja päämäärille	7
3.	Oikeudenmukainen tulonjako ja talouskasvu kehitysmaissa	9
4.	Köyhimpien kehitysmaiden vaikutusmahdollisuuksien edistäminen; yhteistyö Afrikan kanssa	10
5.	Monenkeskisen järjestelmän ja YK:n toimintakyvyn lisääminen	11
6.	Kehitysmaiden kauppakapasiteetin kehittäminen	13
7.	Kehitysmaiden velanhoito-ohjelmien kestävä ja tehokas toimeenpano	15
8.	Suomen kehityspoliitiikan johdonmukaisuuden ja vaikuttavuuden lisääminen; yhteistyö eri hallinnonalojen välillä	16
9.	Suomalaisen yritysten osallistuminen vuosituhatjulistuksen päämäärien toimeenpanoon	16
10.	Uusien teknologioiden ja tietotekniikan saatavuuden edistäminen kehitysmaissa	18
11.	Suomen tuoma lisäarvo kansainväliseen kehitykseen	19
12.	Läpileikkaavien teemojen huomioiminen	21
13.	Kehitykselle suotuisan ilmapiirin tukeminen	24
14.	Yksityissektori ja kansalaisyhteiskunta kehityksen rakentajina	25
15.	Tuen kohdentaminen kehitysmaiden demokraattisten instituutioiden ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen	26
16.	Valtiovallan sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen yhteistyö	27
17.	Osallistuminen konfliktien ennaltaehkäisyyn, rauhanturvaan ja siviilikriisinhallintaan	28
18.	Kehitysrahoitus	29
19.	Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden vahvistaminen	30
20.	Kehityspoliittinen viestintä	33
21.	Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö	35
22.	Kehityspoliittinen tutkimus	37
23.	Kehitysyhteistyön arviointi ja sisäinen tarkastus	38
24.	Kehitysyhteistyöhallinnon kehittäminen	39

0. TAUSTAA

Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanon etenemistä on aiemmin seurattu vuosien 2004 ja 2005 osalta. Vuonna 2006 EU-puheenjohtajuuden takia ei tehty vuosiarviointia ja vuoden 2007 vuosiarvioinnin tavoitteena onkin arvioida kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanoa koko ohjelman voimassaoloajalta. Vuosiarvioinnin tarkoituksena on tarjota tiivis yhteenvetokatsaus ohjelman toimeenpanosta. Arvioinnin kohteena ovat kehityspoliitiikan yhteiskunnallinen vaikuttavuus, toiminnan laatu, tulokset ja tehokkuus sekä Suomen lisäarvo eri toiminnoissa ja voimavarojen kohdentuminen. Tarkoituksena on myös kuvata toimenpiteitä ja prosesseja, joita on käynnistetty tai saatu päätökseen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanemiseksi.

Ohjelman tavoitteiden mukaisessa yksityiskohtaisemmassa osassa vuosiarvioinnin rakenne seuraa kehityspoliittisen ohjelman yksittäisiä tavoitteita, jotta kunkin ohjelmaan kirjatun tavoitteen toteutumista voidaan arvioida systemaattisesti. Käsittelytapa on valittu, vaikka se kaikilta osin ei parhaalla mahdollisella tavalla palvelekaan kehityspoliittisen ohjelman toteutumisen arviointia kokonaisuutena. Tavoitteista esitetään keskeisiä yleisiä havaintoja ja arvioita monenkeskisen, EU:n ja kahdenvälisen toiminnan osalta. Lisäksi tekstissä esitellään eräitä esimerkkitoimia, joilla ohjelman tavoitteita on toimeenpantu. Varsinaisten ohjelmatavoitteiden lisäksi käsitellään erikseen kehityspoliittista johdonmukaisuutta, kehitystiedotusta, kansalaisjärjestöyhteistyötä, evaluointia ja hallinnon kehittämistä.

1. AVUNANTAJIEN TOIMINTATAPOJEN YHDENMUKAISTAMINEN JA AVUN HARMONISAATIO

Ohjelmakauden merkittävin harmonisaatiotapahtuma oli ns. Pariisin tuloksellisuusjulistuksen laatiminen vuonna 2005. Siinä avunantajat ja kumppanimaat sitoutuvat työskentelytapojen uudistamiseen avun tuloksellisuuden edistämiseksi. Tuloksellisuuden edistämiseksi asetettiin selvät tavoiteindikaattorit, joiden tulisi toteutua vuoteen 2010 mennessä. Näille luotiin myös seurantamenetelmiä. Suomi on osallistunut aktiivisesti Pariisin julistuksen toimeenpanon seurantaan OECD:n isännöimässä avunantajien ja kehitysmaiden yhteisessä työryhmässä.

Julistuksen ensimmäisen seurantaselvityksen tulokset saatiin keväällä 2007 ja niitä käytetään välittömästi hyväksi toiminnan arvioinnissa ja suunnittelussa. Seurantaraportin tuloksissa Suomen sijoittuu 5/9 indikaattorin osalta muita avunantajia paremmin, 2/9 indikaattorin osalta samalle tasolle ja 2/9 indikaattorin osalta muita huonommalle sijalle. Kansainvälinen tuloksellisuusyhteistyö lisää tulosperustaisen työn kehittämisen tarvetta sekä avunantaja- että kumppanimaissa.

Suomi on sitoutunut Pariisin julistuksen toimeenpanoon ja on myös luonut sille kansallisia toimeenpanomenetelmiä. Vaikka julistus laadittiin kesken ohjelmakauden, on Suomi toteuttanut ja tukenut kansainvälistä harmonisaatiotyötä koko kauden ajan. Myös EU:ssa Suomi on korostanut tuloksellisuustavoitteiden toimeenpanon merkitystä. Tämä korostui erityisesti Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella. Aikaisemmin Suomi on osallistunut aktiivisesti myös EU:n kehityspoliittisen julkilausuman (2005) ja unionin harmonisaatiosuunnitelman (2005) laadintaan ja toimeenpanoon.

Suomen kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä on siirrytty enenevästi ohjelmayhteistyöhön⁽¹⁾ tai rahoittamaan laajoja ohjelmia yhdessä muiden rahoittajien kanssa. Keskeistä harmonisaation edistämiseksi on, että suunnittelun peruslähtökohtana ovat yhteistyömaiden omat köyhyydenvähentämistrategiat ja niihin liittyvät ohjelmat. Osallistuminen maatasolla harmonisaatioon ja toimintatapojen yhtenäistämiseen vaihtelee maan ja henkilöresurssien mukaan.

(1) Kehitysyhteistyön menetelmä, jossa avunantajien tuki ohjataan olemassa olevien kansallisten hallintomenetelmien kautta erillisten projektien sijaan.

Myös monenkeskisessä yhteistyössä harmonisaatiotyöllä on suuri merkitys. Järjestöjen ja rahoituslaitosten osallistuminen harmonisaatioon ja toimintatapojen yhtenäistämiseen vaihtelee maittain ja alueittain. Järjestelmien sisäinen yhtenäistäminen ja harmonisaatio on vielä kesken. Suomi on ollut aktiivinen YK-uudistuksen ajamisessa toiminnan vaikuttavuuden edistämiseksi.

Tuloksellisuuden edistäminen kaikessa Suomen kehitysyhteistyössä vaatii jatkuvaa menetelmäkehitystyötä. Ulkoasiainministeriössä toimii kehitystyötä varten osastojen välinen avun tuloksellisuustiimi. Kokonaisuutena Suomi on mukana tuloksellisuustyössä ja on ollut aloitteellinen erityisesti EU:n piirissä ja monenkeskisissä organisaatioissa.

Taulukko 1 Suomen tulokset Pariisin julistuksen seurantaraportissa

Indikaattorit		Määritelmät		Suomi	Muut avunantajat
3	Kansallisten prioriteettien mukaan kohdistettu apu	Apu hallituksen sektorille, joka raportoitu budjetissa (USD milj.)	101	87 %	76 %
		Apu hallituksen sektorille, joka ei raportoitu budjetissa (USD milj.)	87		
4	Kapasiteetin vahvistaminen koordinoitun tuen kautta	Koordinoitu tekninen apu (USD milj.)	21	53 %	58 %
		Tekninen apu (USD milj.)	39		
5a	Kumppanimaiden maakoh- taisten taloushallinto järjes- telmien käyttö	Järjestelmien käyttö (USD milj.)	33	38 %	40 %
		Apu maksettu järjestelmiä käyt- tämättä (USD milj.)	87		
5b	Kumppanimaiden hankinta- järjestelmien käyttäminen	Hankintajärjestelmien käyttämi- nen (USD milj.)	45	52 %	40 %
		Apu maksettu hankintajärjestel- miä käyttämättä (USD milj.)	87		
6	Rinnakkaisten hanketoi- mintojen välttäminen	Rinnakkaisten hanketoimintojen lukumäärä	9	0,8	-
		Kumppanimaiden lukumäärä	11		
7	Apu on ennakoitavampaa	Apu maksettu aikataulun mukai- sesti (USD milj.)	24	30 %	65 %
		Apu maksettu ei-aikataulun mu- kaisesti (USD milj.)	78		
8	Apu on sitomatonta	Sitomaton apu (USD milj.)	140	98 %	66 %
		Apu yhteensä (USD milj.)	142		
9	Yhteisten järjestelyjen ja menettelyjen käyttö	Ohjelmamuotoinen apu (USD milj.)	59	53 %	44 %
		Maksettu apu yhteensä (USD milj.)	111		
10a	Avunantajien yhteiset kent- tämatkat	Yhteisten kenttämatojen luku- määrä	18	58 %	52 %
		Kenttämatojen lukumäärä yh- teensä	80		
10b	Avunantajien yhteiset maa- arvioinnit	Yhteisten maa-arviointien luku- määrä	11	58 %	52 %
		Maa-arviointien lukumäärä yh- teensä	19		

Lähde: OECD/DAC: The 2006 Survey on Monitoring the Paris Declaration. Volume 1: Statistical Appendices FINAL DRAFT (20 March 07)

Esimerkkejä monenkeskisen toiminnan harmonisaatiotyöstä

- YK-järjestöjen keskinäinen koordinaatio maatasolla on parantunut jonkin verran järjestöjen siirtymistä toimimaan yhteisen, kaikkien YK-järjestöjen tuen kattavan maakohtaisen avustuskehikon piirissä (UN Development Assistance Framework, UNDAF). Myös YK-järjestöjen yhteisten maaohjelmien valmistelu on käynnistynyt, joskin toteutus on edennyt toivottua hitaammin. YK:n hallinnolliset uudistukset, mm. YK:n maakoordinaattoreiden aseman vahvistaminen, edistävät avunantajien toimintatapojen harmonisaatiota.
- Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ovat strategioissaan ja toimintaohjelmissaan sitoutuneet Pariisin julistuksen toimeenpanoon ja seuraavat edistymistä sovittujen indikaattorien perusteella. Maailmanpankki on yksi tärkeimpiä toimijoita harmonisaation edistämässä ja toimii tiiviissä yhteistyössä niin alueellisten kehitysrahoituslaitosten kuin kahdenvälisen avunantajien kanssa. Eri rahastojen⁽²⁾ väliarvioinneissa on todettu pankkien edenneen tyydyttävästi harmonisaatiotavoitteiden toimeenpanossa vuosina 2005–2006. Esimerkiksi Afrikassa on edetty avunantajien yhteisten maastrategioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa; Maailmanpankki ja Afrikan kehitys pankki ovat korvanneet maaohjelmansa useassa maassa avunantajien yhteisohjelmoinnilla (JAS, Joint Assistance Strategy).
- Harmonisaation edistäminen maatasolla on ajoittain haasteellista. Sekä rahoituslaitosten sisäiset säännökset että kansallisten järjestelmien heikkoudet asettavat rajoitteita erityisesti siirtymiselle kansallisten suunnittelu- ja toimeenpanomekanismien käyttöön. Tämän edistämiseksi rahoituslaitokset ovat lisänneet tukeaan hallinnon kapasiteetin kehittämiseksi.
- Humanitaarisen avun osalta keskeinen edistys avunantajien toimintatapojen harmonisoimiseksi oli hyvän humanitaarisen avun periaatteiden hyväksyminen (Good Humanitarian Donorship, GHD). Suomi tuki periaatteita OECD:ssä ja EU:ssa.
- Vahvasta harmonisaatiotavoitteesta huolimatta käytännön tarpeet johtavat toisinaan johdonmukaisuuden kannalta epäedullisiin tilanteisiin. Esimerkiksi yhteen asiaan keskittyvien ns. vertikaalirahastojen syntyemisessä riskinä on tuloksellisuuden kannalta ongelmallinen avun arkkitehtuurin pirstaloituminen. Vertikaalirahastoja syntyy koko ajan lisää, sillä ne ovat osoittautuneet tehokkiksi keinoiksi mobilisoida nopeasti resursseja. Yksi tällainen on Maailmanlaajuinen terveysrahasto aidsin, tuberkuloosin ja malarian torjumiseksi (Global Fund to Fight Aids, Tuberculosis and Malaria), jota tukemaan Suomikin liittyi vuonna 2006. Rahasto tukee julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisjärjestöjen hankkeita ja on merkittävä toimija kansainvälisessä hiv/aids-työssä. Temaattisessa rahoituksessa ei aina keskitytä vaan tukea kohdennetaan usean eri organisaatioiden kautta. Esimerkiksi Suomen tuen pääkanavat kehitysmaiden kaupankäytikyvyn vahvistamisessa ovat olleet keskittämisen sijasta tuen jakaminen YK:n kauppa- ja kehityskonferenssin UNCTADin, Maailman kauppajärjestön WTO:n teknisen avun ohjelman, ja siinä Suomen oman LDC-rahaston, sekä Kansainvälinen kauppakeskuksen ITC:n ja YK:n kehitysohjelman UNDP:n hallinnoiman Integrated Framework ohjelman (IF) kesken.
- Avun tuloksellisuuden ja Pariisin julistuksen seurannan tärkein kansainvälinen elin on OECD ja sen kehitysapukomitea DAC, joka isännöi avun tuloksellisuus -työryhmää avunantajien ja kehitysmaiden kesken. Syksyllä 2006 toteutettiin työryhmän ohjauksessa ensimmäinen Pariisin julistuksen seuranta yhdessätoista kehitysmaassa. Seurantaraportti julkaistaan huhtikuun 2007 OECD/DAC:n ministerikokouksessa. Osin epäyhdenmukaisesta tilastoaineistosta huolimatta se on merkittävä, koska se tarjoaa ensimmäisen, yhteisesti kansainvälisesti valmistetun arvion sekä avunantajien että kumppanimaiden panoksesta.

(2)

Maailmanpankin alainen International Development Association (IDA-14), Afrikan kehitysrahasto (AfDF-X) ja Aasian kehitysrahasto (AsDF-IX)

- Suomi toimii aktiivisessa OECD/DAC:n työryhmissä joko kansallisesti tai enenevästi myös samanmielisten ns. Nordic+ -maiden (Ruotsi, Tanska, Norja, Alankomaat, Iso-Britannia ja Irlanti) kanssa. Nordic+ -yhteistyönä on valmistettu yhteinen suunnitelma toimintatapojen yhdenmukaistamis- ja harmonisaatiotyöstä. Vetovastuu suunnitelman eri osa-alueiden toimeenpanosta on jaettu eri Nordic+ -maille. Suomen vastuulla on harmonisaatio EU:n piirissä yhteistyössä Tanskan kanssa.

Esimerkkejä EU- toiminnan harmonisaatiotyöstä

- Euroopan unioni muodostaa Suomelle luontevan tuloksellisuuden edistämisen kanavan. Tämä korostui erityisesti Suomen puheenjohtajuuskaudella. Suomi on ajanut kehitysyhteistyön tuloksellisuuden kehittämistä menettelytapoja yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla. Suomi osallistui aktiivisesti EU:n harmonisaatiotyöryhmään, joka valmisteli vuonna 2005 hyväksytyyn toimintaohjelman komission ja jäsenmaiden toiminnan yhdenmukaistamiseksi. Sekä jäsenmaat että komissio ovat sitoutuneet Pariisin julistukseen. Julistuksessa hyväksytyjen seuranta-mittareiden lisäksi EU sitoutui osin jopa kunnianhimoisempien tavoitteiden saavuttamiseen. Suomi on pitänyt tärkeänä harmonisaatiosta ja tuloksellisuudesta jo tehtyjen sitoumusten ja suunnitelmien toimeenpanoa.
- Vuonna 2005 hyväksyttiin EU:n kehityspoliittinen julkilausuma. Siinä luodaan yhteinen linja ja näkemys sekä jäsenmaiden että komission kehityspoliittikan suuntaviivoista. Julkilausuman mukaisesti Suomen keskeinen tavoite on ollut parantaa yhteisöavun laatua ja tehostaa sen perille-menoa, sekä varmistaa avun suuntaaminen köyhyyden vähentämiseksi ja kehitysyhteistyövarojen kohdentamiseksi ensisijaisesti vähiten kehittyneille ja köyhimmille maille.
- Suomelle keskeisiä teemoja EU-puheenjohtajuuskaudella olivat myös avunantajien työnjaosta ja täydentävyydestä sekä kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämisestä tehdyt ministeritason päätökset. Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa päätettiin lokakuussa 2006 periaatteista, joiden mukaan avun täydentävyyttä ja työnjakoa kehitetään EU:n avussa, mutta myös kehitysyhteistyössä laajemmin. Tämä koskee jo tehtyjen EU-sitoumusten konkreettista toimeenpanoa. Päätelmissä tarkastellaan kolmea täydentävyyden ja työnjaon ulottuvuutta: työnjako yksittäisessä kumppanimaassa (maansisäinen työnjako), työnjako maiden välillä sekä apusektoreiden välinen työnjako (avunantajien erikoistuminen).
- Parhailtaan Saksan johdolla valmistellaan jatkona Suomen puheenjohtajuuskaudella tehdyille työlle työnjakoa ja täydentävyyttä koskevaa EU:n käytännesääntöä (Code of Conduct), joka tulee toimimaan EU:n panoksena Pariisin julistuksen vuoden 2008 seurantakokoukseen Accrassa, Ghanassa. Suomi vaikuttaa aktiivisesti tähän työhön. Komitologiatyössä Suomi on osallistunut työnjaon ja täydentävyyden toimeenpanoon Euroopan yhteisön kehitysyhteistyön ohjelmoinnissa (Euroopan kehitysrahasto ja EU budjetin kehitysrahoitus). Myös Suomen edustustot pitkäaikaisissa yhteistyömaissa osallistuvat yhteisöavun ohjelmointiin ja maastrategioiden kehittämiseen, sekä yhteisö- ja jäsenmaiden avun yhteisohjelmointiin niissä maissa, missä se on käynnissä.

Esimerkkejä kahdenvälisen toiminnan harmonisaatiotyöstä

- Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa toiminta pohjautuu maiden omiin köyhyydenvähentämishjelmiin. Avun koordinaatio on varsin monipuolista ja Suomi osallistuu useisiin hallituksen ja avunantajien työryhmiin. Muissa kuin pitkäaikaisissa yhteistyömaissa koordinaatiofoorumeita on vähemmän, mutta yleensä vähintään EU-tasolla toimii jonkinlainen mekanismi, jonka toimintaan myös Suomi osallistuu. Yleinen apukoordinaatio on avunantajien osalta YK:lla (UNDP). Useissa maissa on lisäksi hallituksen kokoon kutsumia koordinaatiokokouksia.

- Lähes kaikissa kumppanimaissa on päästy tietojenvaihdosta pidemmälle menevään koordinaatioon ja työnjakoon. Hankkeet sovitetaan muiden toimijoiden toimintaan. Suomi voi toimia valitulla sektorilla joko koko avunantajayhteisön edustajana hallituksen suuntaan tai valtuuttavana avunantajana. Työnjakoa on tehty myös sektorien välillä, jolloin avunantajat ovat pyrkineet rajoittamaan niiden sektoreiden määrää, joilla toimivat. Useat avun koordinaatioissa pitkälle edistyneet kumppanimaat ovat alkaneet laatia yhteisiä apustrategioita. Esimerkiksi Tansaniassa apustrategia saatiin valmiiksi joulukuussa 2006 Suomen toimiessa avainroolissa sekä avun koordinaatioryhmän että EU:n puheenjohtajana. Samanaikaisesti laaditussa yhteisöapua koskevassa apustrategiassa sovittiin komission tulevan ohjelman suuntaamisesta talouskasvun ja kaupan alueille, kun jäsenmaat ottavat vahvemman roolin muilla alueilla.
- Erityisesti ohjelma-avun osalta ollaan joissakin maissa siirtymässä yhteisiin evaluaatioihin, tilintarkastuksiin ja rahoitussopimusmalleihin, jolloin niissä käytetään enenevästi kumppanimaan omia kansallisia hallintojärjestelmiä. Vuosittaisissa evaluoinneissa arvioidaan järjestelmällisesti sekä maan omia että avunantajien tuloksia harmonisaation toimeenpanossa. Arviointien tulokset ovat tärkeää palautetta kehitysyhteistyön toimeenpanosta.
- Afrikassa Suomi on ollut aloitteellinen alueen edustustojen ja ministeriön välisessä vuoropuhelussa ohjelma-avusta. Suomi on myös osallistunut kansainväliseen toimintaan ohjelma-avun kehittämiseksi Afrikassa esimerkiksi Strategic Partnership with Africa (SPA) -verkoston kautta.
- Aasian maista esimerkiksi Vietnamin Suomi on kehittänyt kumppanuuksia monenkeskisten rahoituslaitosten ja YK-järjestöjen kanssa sekä ollut aloitteellinen maahan liittyvissä asioissa myös järjestöjen johtokunnissa. Suomella on ohjelmallista rahoitusta metsäsektorilla yhdessä monien muiden maiden kanssa. EU ja samanmieliset avunantajat ovat yhdenmukaistaneet apuohjelmansa Vietnamin köyhyydenvähentämishankkeen kanssa. Vietnam pitää kuitenkin edelleen kiinni erillishankkeista. Tämä on vaikeuttanut yhteisrahoitusjärjestelyjä ja sektoriohjelmien kehittämistä.
- Harmonisaatiota on edistetty myös niin sanotuissa hauraimissa valtioissa (esimerkiksi Nepal ja Afganistan), joissa monenkeskisillä toimijoilla on keskeinen merkitys. Siirtyminen yksittäisistä hankkeista ohjelmiin on edistänyt merkittävästi toimintatapojen yhtenäistämistä. Lisäksi YK:n ja kehitysrahoituslaitosten, mukaan lukien Maailmanpankki ja Aasian kehitys pankki, hallinnoimat suuret ohjelmat kattavat jo suurimman osan annetuista maksatuksista.
- Ulkoasiainministeriön eri osastot tekevät yhteistyötä harmonisaation saralla. Tämä on edistänyt merkittävästi avun tuloksellisuustyön etenemistä ja ohjelma-avun kehittymistä. Suomen yhteistyön seurantaan ja ohjelmointiin on harmonisaatiotyön piirissä luotu uusia menetelmiä, esimerkiksi budjettituen ohjelmointiasiakirjat ovat osoittautuneet hyödylliseksi.

Kansalaisjärjestöjen osalta toimintatapojen yhtenäistämistä ja avun harmonisaatiota käsitellään luvussa 20.

Taulukko 2 Kehityspoliittikan ja kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskevan Pariisin julistuksen periaatteiden toimeenpano Suomen kahdenvälisessä toiminnassa.

Suomen pitkäaikaiset yhteistyömaat	Mosambik	Kenia	Tansania	Etiopia	Sambia	Nicaragua	Vietnam	Nepal
1. Omistajuus								
<i>Maalla kansallisiin prioriteetteihin ja köyhyydenvähentämistavoitteisiin perustuva kehityssuunnitelma, tuki suunnataan sen mukaisesti.</i>	***	***	***	***	***	***	***	***
2. Yhteensovittaminen								
<i>Suomen tukemat sektoriohjelmat käyttävät yhteistyömaan omia julkisia budjetointi-, kirjanpito-, seuranta- ja raportointijärjestelmiä.</i>	***	**	**	***	**	***	**	***
<i>Suomen ohjelma-apuun liittyvät maksulupaukset ja maksutukset tapahtuvat yhteistyömaan ja muiden avunantajien kanssa yhteisesti sovituisissa aikatauluisissa.</i>	***	***	***	**	**	**	**	**
3. Harmonisaatio								
<i>Ohjelma-avun osuus nousee</i>	***	***	***	*	***	***	***	***
<i>Yhteismissioiden määrä kasvaa</i>	**	*	***	*	*	***	**	**
<i>Suomi ei aseta yhteisesti sovittujen ehtojen lisäksi ylimääräisiä ehtoja omalle avulleen budjettituessa tai sektoriohjelmissa.</i>	***/** ehdoista olla luopumas- sa	**	**	**	**	***	***	***

Arvio tavoitteen toteutumisesta: ***) toteutunut täysin, **) toteutunut osittain, *) ei toteutunut

2. TUKI VUOSITUHATJULISTUKSEN ARVOILLE JA PÄÄMÄÄRILLE

YK:n vuosituhattajulistus ja sen kehitystavoitteet ohjaavat Suomen monenkeskisten yhteistyökumppaneiden toimintaa. YK-järjestöjen ja kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten vuosituhattavoitteiden (MDG) seurantaraportointi osoittaa, että vahvan taloudellisen kasvun ansiosta äärimmäisessä köyhyydessä elävien suhteellinen määrä kehitysmaissa on laskenut, mutta kehityksessä on suuria alueellisia ja maakohtaisia eroja. Inhimillisen kehityksen tavoitteiden osalta kehitys on ollut hitaampaa.

Suomi on yhteistyössään YK-järjestöjen ja kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa painottanut tarvetta kiinnittää huomiota MDG-tavoitteiden saavuttamiseen erityisesti maakohtaisessa toiminnassa. Tavoitteena on lisätä kansainvälisten järjestöjen politiikkatason vuorovaikutusta kehitysmaiden hallinnon kanssa. MDG-tavoitteiden saavuttamiseen liittyvien haasteiden tulisi saada riittävästi huomiota kehitysmaiden omassa hallinnossa ja siten heijastua myös kehitysrahoituslaitosten paikalliseen toimintaan.

Kaikilla pitkäaikaisen yhteistyön mailla sekä useimmilla muilla yhteistyömailla on omat köyhyyden vähentämisstrategiansa ja -ohjelmansa, joihin Suomen kehitysyhteistyö perustuu. Nämä ohjelmat pohjautuvat YK:n vuosituhattavoitteisiin. Myös siirtymämaissa vuosituhattajulistuksen tavoitteet on otettu huomioon kattavasti, vaikka mailla ei välttämättä ole vastaavaa köyhyyden vähentämisstrategiaa.

Kaikki tuki pitkäaikaisissa yhteistyömaissa on nivoutunut tukemaan vuosituhattavoitteiden päämääriä. Kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanokaudella vuosituhattajulistuksen päämäärät ovat olleet ohjaava kriteeri yhteistyön rahoituspäätöksissä. Suomen rahoittama ohjelma-apu edistää vuosituhattajulistuksen päämäärien saavuttamista. Kumppanimaille annettava budjettituki on tarkoitettu laajalaisten ja MDG-pohjaisten kehityssuunnitelmien yleiseen toteuttamiseen. Sektoriyhteistyössä, kuten esimerkiksi maaseutusektorilla, puolestaan tuetaan kohdistetummin äärimmäisen köyhyyden poistamista, kestävästä kehityksestä tai yksittäisiä vuosituhattavoitteita.

Vuosituhattajulistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kasvavaa kehitysrahoitusta. YK:n vuoden 2005 huippukokouksessa kokoukseen osallistuneet maat sitoutuivat julkisen kehitysavun määrän nostamiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta (BKTL) vuoteen 2015 mennessä. Suomi kasvatti kehitysyhteistyömäärärahoja hallituskauden aikana yhteensä lähes 240 miljoonalla eurolla, mikä ylitti hallitusohjelmaan kirjatun 220 miljoonan euron tavoitteen. Tavoitteen mukaisen euromääräisen kasvun arvioitiin hallitusohjelman laadintahetkellä johtavan 0,44 prosenttiin BKTL:sta vuonna 2007. Vuoden 2007 talousarvion kehitysyhteistyömäärärahat vastaavat 0,43 prosentin BKTL-osuutta. Ennakkotietojen mukaan kehitysyhteistyömaksatusten osuus vuonna 2006 laski 0,39 prosenttiin pääosin ennustettua nopeammasta talouskasvusta johtuen.

Esimerkkejä Suomen kannoista ja toimista vuosituhattajulistuksen arvojen ja päämäärien toteutumiselle

- Suomen tukema YK:n reformi pyrkii vastaamaan vuosituhattajulistukseen muun muassa rakenteellisin ratkaisuin, joilla taattaisiin kehityksen koordinointi, johdonmukaisuus ja tehokkuus niin maakuin päämajatasollakin. Suomen tuki YK-järjestöjen kautta on suuntautunut vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen. Kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti Suomi on kohdistanut pääosan YK-järjestöjen kehitysrahoituksesta YK:n kehitysohjelman (UNDP), väestörahoituksen (UNFPA), lasten rahaston (UNICEF) sekä elintarvikeohjelman (WFP) ohjelmiin. Näiden kautta tuki on suuntautunut erityisesti äärimmäisen köyhyyden ja nälänhädän poistamiseen, peruskoulutukseen, lapsi- ja äitikuolleisuuden vähentämiseen sekä hiv/aids:n, malarian ja muiden tarttuvien tautien ehkäisemiseen. Hallitus- ja vuosikokoustyöskentelyssä on johdonmukaisesti painotettu vuosituhattavoitteiden ensisijaisuutta, samoin kuin tuen alueellisen painotuksen tärkeyttä (Afrikka ja vähiten kehittyneet maat).

- Kehitysrahoituslaitokset tukevat vuosituhattajulistuksen kehityspäämäärien saavuttamista rahoituksen, asiantuntija-avun, politiikkatason yhteistyön ja tutkimuksen keinoin. Niiden tuloksellisuusindikaattorit perustuvat vuosituhattavoitteisiin.
- Ympäristön kestävä kehityksen varmistaminen on laaja-alainen tavoite, jonka saavuttamista Suomi on edistänyt eri osa-alueilla. Ilmastopoliittiset neuvottelut ovat edenneet ja tulevaa sopimusjärjestelmää suunniteltaessa kestävä kehitys huomioidaan entistä vahvemmin. Vesikysymysten osalta Suomi on korostanut turvallisen juomaveden saannin turvaamista, sanitaatiopalveluiden edistämistä, yhdennettyä vesivarojen suunnittelua ja rajavesistöihin liittyvää yhteistyötä. Suomi edistää pitkäjänteisesti YK:n kansainvälisellä veden vuosikymmenellä 2005–2015 tavoitteiden toteutumista ja kokonaisvaltaisen vesivarojen hallinnan kehittämistä.
- Globaalia kumppanuuden luomista Suomi on edistänyt tukemalla YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen (World Summit of Information Societies, WSIS) toimeenpanoa. Kokouksen tavoitteena on vahvistaa kehitysmaiden mahdollisuuksia hyödyntää informaatio- ja teknologiakehitystä. Suomi on myös tukenut kehitysmaiden mediakehitystä UNESCO:n viestinnän kehittämissuunnitelman kautta. Vuonna 2006 hyväksytty linjaus kehitysmaiden kauppaa tukevasta avusta Suomen kehitysyhteistyössä tukee osaltaan globaalin kumppanuuden kauppajärjestelmän kehittämistä koskevan MDG-tavoitteen saavuttamista.
- Helsinki-prosessin kolme teemaryhmää tuottivat vuosina 2003–2005 vuosituhattavoitteiden toimeenpanon edistämiseksi ehdotuksia, joista osa on valikoitunut Helsinki-prosessin ystäväryhmän toimeenpantavaksi.
- Humanitaarisessa avussa painopisteenä on aina äärimmäisessä köyhyydessä elävien auttaminen, joskaan vuosituhattavoitteet eivät suoraan ohjaa humanitaarisen avun suuntaamista. Vuosituhattavoitteiden kannalta on olennaista luoda jatkumo humanitaarisesta avusta kehitysyhteistyöhön. Maiden vakauden kannalta on tärkeää tukea kehitystä myös akuutin humanitaarisen avun tarpeen jälkeen.
- Vuosituhattavoitteita seurataan myös sektoreittain. Esimerkiksi ulkoasiainministeriön energialinjaus painottaa energiapalveluiden saatavuuden parantamista, uusiutuvan energian merkitystä, energiankäytön tehostamista ja ympäristöasioita Suomen energiayhteistyössä. Energian merkitys vesialan ja opetussektorin rinnalla kehitystekijänä on kasvava haaste, ja Suomella on tarjota lisäarvoa erityisesti energiatehokkuuskysymyksissä ja uusiutuvan energian hyödyntämisessä. Suomi on EU:n jäsenmaana allekirjoittanut Johannesburgissa EU:n vesialoitteen, jossa Afrikka-yhteistyö on tärkeänä osana.
- Kehitysyhteistyön menetelmissä tapahtuvat muutokset vaikuttavat myös seurantaan. Siirtyminen ohjelmayhteistyöhön ja erityisesti budjettitukeen muodostaa haasteen sektorikohtaisen avun seurannalle ja tilastoinnille. Vaikka hankeyhteistyö tilastollisesti näyttäisi tietyn sektorin osalta hiipuneen, saattaa panostus sektorille ohjelmayhteistyön tai budjettituen kautta todellisuudessa olla kuitenkin kasvava.

Kehitysrahoitusta käsitellään tarkemmin luvussa 18 *Kehitysrahoitus*.

3. OIKEUDENMUKAINEN TULONJAKO JA TALOUSKASVU KEHITYSMAISSA

Kehityspoliittisessa ohjelmassa korostetaan köyhiä suosivan talouskasvun ja tulonjaon merkitystä köyhyyden vähentämisessä. Suomi on monenkeskisen yhteistyön eri osa-alueilla (johtokuntatyö, puheenvuorot vuosikokouksissa ja kehitysrahastojen väliarviointineuvotteluissa, korkean tason tapaamiset, temaattinen yhteistyö) painottanut köyhiä tukevan ja laaja-alaista tasa-arvoa edistävän talouskasvun aikaansaamista.

Budjettituella on yleisesti ollut myönteinen vaikutus talouskehitykseen ja köyhyyden vähentämiseen. Kahdenvälisessä toiminnassa Suomen tuen kohdistuminen esimerkiksi maaseutukehitykseen ja korruption vastaisiin ohjelmiin edistää oikeudenmukaiseen tulonjakoon yhdistyvää talouskasvua. Maaseudun infrastruktuurin parantamisella, pienlainoilla ja tuotannon lisäämisellä pyritään tasoittamaan kasvavia toimeentuloeroja.

Myös Suomen kauppaa ja kehitystä koskeva linjaus asettaa tavoitteeksi oikeudenmukaista tulonjakoa edistävän talouskasvun kehitysmaissa.

Esimerkkejä Suomen toimista oikeudenmukaisen tulonjaon ja talouskasvun edistämiseksi kehitysmaissa

- Vuosituhattavoitteiden saavuttaminen edellyttää rahoitusjärjestelmiä, jotka palvelevat köyhiä, naisia ja maaseudun asukkaita. Pienrahoituksella on tärkeä rooli yksityisen sektorin ja erityisesti köyhimpien yrittäjien toiminnan tukemisessa. Kansainvälisellä tasolla Suomi tukee pienrahoitustoiminnan kehittämistä ja rahoittajien siihen liittyvää yhteistyötä Maailmanpankin hallinnoiman Consultative Group to Assist the Poor (CGAP) -ohjelman kautta. Varsinaisen kehitysavun lisäksi valtion omistuksessa oleva Teollisen Yhteistyön Rahasto Oy – Finnfund on panostanut pienrahoitukseen. Lisäksi Suomi tukee pienrahoitustoimintaa kansalaisjärjestöjen kautta. Ministeriö teetti vuonna 2006 pienrahoitusevaluoinnin, jonka mukaan Suomen toiminta pienrahoitussektorilla on laadullisesti parantunut joskin määrältään pientä.
- Kahdenvälisessä yhteistyössä on eräitä ohjelmia, joilla on nimenomaisesti keskitytty talouskasvun edistämiseen. Mekongin alueella Suomi on rahoittanut IFC:n (International Finance Corporation) hallinnoimaa Mekong Private Sector Development Facility -ohjelmaa, joka keskittyy yksityisen yrityssektorin (pienien ja keskisuurien yritysten) toimintamahdollisuuksien kehittämiseen. Ohjelman tavoitteena on luoda uusia työpaikkoja ja parantaa jo olemassa olevien säilyvyyttä keskeisillä yrityssektoreilla (turismi-, tekstiili-, elintarvike- ja metsätuoteteollisuus).
- Talouskasvun ja oikeudenmukaisen tulonjaon edistäminen on merkittävä osa maaseutukehityksen edistämistä. Esimerkiksi Nicaraguan ja Perun maaseutuhankkeissa vahvistetaan köyhimpien integroitumista tuotantoketjuihin sekä tuetaan paikallisia yhteisöjä vaihtoehtoisten tulonlähteiden suunnittelussa.

4. KÖYHIMPIEN KEHITYSMAIDEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN EDISTÄMINEN; YHTEISTYÖ AFRIKAN KANSSA

Kansainvälisen kehityskumppanuuden vahvistaminen edellyttää kehitysmaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamista. Kehityspoliittisessa ohjelmassa korostetaan myös yhteistyötä Afrikan kanssa. Suomi on nostanut Afrikan painopisteeksi sekä monenkeskisessä, EU- että kahdenvälisessä toiminnassa. EU:ssa toimintaa ohjaamaan on valmistettu EU:n Afrikka -strategia. Yhteinen kumppanuusstrategia on parhaillaan tekeillä EU:n ja Afrikan Unionin (AU) välillä. Myös Maailmanpankin ja YK:n toimintaa ohjaavat erilaiset Afrikkaa koskevat toimintaohjelmat.

Vaikuttamismahdollisuuksien lisäksi myös rahoituksen suuntaamisessa kiinnitetään huomiota köyhimpiin kehitysmaihiin. Kehityspoliittisessa ohjelmassa on sitouduttu kohdentamaan vähiten kehittyneiden maiden (least developed countries, LDC) apuun 0,15 prosenttia BKTL:sta. Vuonna 2005 Suomen apu LDC-maihin oli OECD/DAC:n tilaston mukaan 0,15 % BKTL:sta. Samalla ajanjaksolla Suomen koko varsinaisesta kehitysavusta noin 20 % ja maa- ja aluekohtaisesta kehitysavusta noin 60 % kohdentui Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan. Samanaikaisesti Suomi on EU:ssa v. 2005 annettujen kehitysapusitoumusten yhteydessä sitoutunut kohdentamaan vähintään 50 prosenttia kehitysavun kasvusta Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan. Suomen humanitaarisesta avusta 80 prosenttia on kohdennettu Afrikan kriiseihin.

Kehitysrahoituslaitosten kautta kanavoitavasta Suomen tuesta lähes 90 prosenttia kohdentuu maailman 82 köyhimmälle maalle (ns. IDA-kelpoiset maat⁽³⁾), joista 39 sijaitsee Afrikassa. Euroopan yhteisön avusta vuonna 2005 kohdentui 44 prosenttia Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan ja 39 prosenttia LDC-maihin.

Suomi on tukenut kumppanimaiden edustajien osallistumista esimerkiksi kansainvälisiin seminaareihin ja kumppanimaiden edustajia on kutsuttu Suomessa järjestettyihin tapahtumiin. Tansania ja Suomi ovat tehneet kiinteää yhteistyötä Helsinki-prosessissa. Etelä-Afrikan viranomaisten kanssa puolestaan käydään jatkuvaa vuoropuhelua sekä kahdenvälisesti että EU:ssa Afrikka-agendan osalta. EU-yhteistyön merkitys on vahvistunut entisestään EU:n ja Etelä-Afrikan strategisen kumppanuuden myötä.

Esimerkkejä Suomen toimista köyhien kehitysmaiden vaikutusmahdollisuuksien ja Afrikan yhteistyön vahvistamiseksi

- Suomi on usein tukenut LDC-maiden osallistumista lukuisiin kansainvälisiin kokouksiin. Terveyssektorilla maailmanlaajuisten kehityshaasteiden kuten hiv/aids:n sekä terveysuhkien kuten lintuinfluenssan ehkäisyyn suunnatut avustukset kohdistuivat ensisijaisesti kaikkein vähiten kehittyneisiin maihin ja erityisesti Afrikan maihin.
- Vuoropuhelussa Maailmanpankin kanssa Suomi on korostanut köyhimpien kehitysmaiden, erityisesti Afrikan, osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien parantamista pankin hallintoelimissä. Maailmanpankissa on käynnistymässä keskustelut hallintorakenteen uudistuksesta Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF) käynnissä olevan uudistusprosessin pohjalta. Aihetta käsitellään Maailmanpankin ja IMF:n kehityskomiteassa huhtikuussa 2007.
- YK:n rauhanturvatoiminnan osana Suomi on painottanut alueellisten järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä (erityisesti YK ja Afrikan Unioni) ja Afrikan oman kriisinhallintakapasiteetin tehostamista. Afrikka on noussut etusijalle myös YK:n uuden rauhanrakentamiskomission toiminnassa, sillä sen ensimmäiset maakohtaiset tarkastelut kohdistuvat Burundiin ja Sierra Leoneen.

⁽³⁾ Maat, jotka saavat tukea International Development Associationilta, Maailmanpankin luokitus vähiten kehittyneille maille.

- Afrikan merkitys korostui EU:n kehityspolitiikassa vuonna 2005, jolloin siitä tuli EU:n painopistealue. Vuonna 2005 sovitun EU:n Afrikka-strategian toimeenpanosta raportoitiin neuvostolle joulukuussa 2006. Neuvostossa hyväksyttiin Suomen puheenjohtajuuskaudella sekä infrastruktuuria että hyvää hallintoa koskevat päätelmät, jotka tukevat strategian toimeenpanoa. Suomi on toiminut aktiivisesti myös EU:n ja Afrikan yhteisen strategian työstämisessä, joka on tarkoitus hyväksyä toisessa Afrikan ja EU:n välisessä huippukokouksessa vuonna 2007.
- EU:n yhteistyö Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT-maat) kanssa perustuu vuonna 2000 allekirjoitettuun Cotonoun sopimukseen. Cotonoun sopimuksen ensimmäinen välitarkistus saatiin päätökseen vuonna 2005 ja tarkastettu sopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 2005. Muutetun Cotonoun sopimuksen väliaikainen soveltaminen saatettiin Suomessa voimaan Tasavallan Presidentin asetuksella 15.7.2005.
- Komissio on jäsenmaiden antaman valtuutuksen perusteella käynyt vuodesta 2002 alkaen Cotonoun sopimukseen liittyviä talouskumppanuussopimusneuvotteluja (Economic Partnership Agreements, EPA). Suomi on korostanut, että neuvottelutulosten tulisi edistää AKT-maiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä.
- Suomi on korostanut LDC-maiden ja pienten saarivaltioiden erityisasemaa ja erityistä tuen tarvetta ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ilmastoneuvotteluissa. Suomi on myös suunnannut tukea vähiten kehittyneiden maiden erityisrahastolle osana ilmastosopimuksen Bonnin julkilausuman toteutumista. Vuonna 2001 annetun julkilausuman mukaan kehitysmaille osoitetaan tukea ilmastonmuutokseen liittyviin toimiin. Julkilausumassa EU:n komissio ja jäsenmaat sekä viisi muuta avunantajaa (Kanada, Islanti, Uusi-Seelanti, Norja ja Sveitsi) sitoutuvat kehitysmaille osoitettavaan 410 miljoonan dollarin vuotuisen tukeen vuodesta 2005 alkaen. Suomen osuus tästä on 6,4 miljoonan dollarin vuotuinen lisärahoitus. Suomi on tukenut kehitysmaiden osallistumista kansainvälisiä ympäristösopimuksia koskeviin kokouksiin ja seminaareihin. Eri kemikaalisopimusten synergiaprosessi on saatettu liikkeelle yhtäältä ympäristöhallinnon reformin ja YK-reformin osana. Suomi on tukenut Baselin vaarallisia jätteitä koskevan kansainvälisen sopimuksen alaisia alueellisia keskuksia ja niiden yhteistyö- ja synergiamahdollisuuksien parantamista.

5. MONENKESKISEN JÄRJESTELMÄN JA YK:N TOIMINTAKYVYN LISÄÄMINEN

YK:n syyskuun 2005 huippukokouksen päätökset maailmanjärjestön uudistamisesta ovat luoneet pohjan monenkeskisen järjestelmän vahvistamiselle ja YK-järjestelmän toimintakyvyn lisäämiselle. Ne ohjaavat Suomen yhteistyötä myös muiden monenkeskisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Samalla kun pyrkimykset monenkeskisen järjestelmän tehostamiseksi ovat edenneet, uudet teemat tiset vertikaalirahastot, kuten esimerkiksi The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria, ovat nousemassa perinteisten toimijoiden rinnalle asettaen uusia haasteita toiminnalle. Myös Suomi on rahoittanut kyseistä rahastoa.

EU:ssa ja ennen kaikkea puheenjohtajuuskaudellaan Suomi on johdonmukaisesti tukenut EU:n ulkoisen toiminnan tehostamista YK:ssa. Esimerkkeinä ovat EU-koordinaation tiivistyminen YK:n rauhanturvakysymyksissä, YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen (WSIS) tulosten toimeenpanossa sekä yksimielisyyden saavuttaminen EU:n edustautumisesta YK:n rauhanrakennuskomission kokouksissa. Kauppa ja kehitys -kysymyksissä Suomi on edistänyt koordinaatiota EU:n kauppa- ja kehitysasiantuntijoiden ryhmässä.

Kehitysrahoituslaitosten osalta Suomen päätavoitteita Maailmanpankin, Afrikan kehityspankin ja Aasian kehityspankin lisärahoitusneuvotteluissa (2003–2004) olivat rahoituslaitosten toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden varmistaminen. Neuvottelujen tuloksena pankit ovat kehittäneet toimintaansa tulosohjautuvaksi, lisänneet avunantajien välistä yhteistoimintaa ja harmonisaatiota politiikka- ja operatiivisella tasolla sekä yhdenmukaistaneet maakohtaisia arviointikriteereitään.

Kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toiminnassa on keskeistä maatason toiminnan sisältö ja vaikuttavuus. Aktiivisen pääkonttorivaikuttamisen lisäksi maatason yhteistyö monenkeskisten laitosten kesken on lisääntynyt.

Esimerkkejä Suomen toimista monenkeskisen järjestelmän ja YK:n toimintakyvyn lisäämiseksi

- Keskeinen osa YK:n laaja-alaista reformiprosessia on YK:n humanitaarisen, kehityssektorin ja kansainvälisen ympäristöalan toiminnan tehostaminen. Syyskuun 2005 huippukokouksen päätöksellä asetetun korkean tason paneelin (High Level Panel on System Wide Coherence, SWC) raportin pääpaino on kehityssektorin reformeissa. YK-järjestelmän toimintakyvyn lisäämistä rajoittava tekijä on sen hajanaisuus maatasolla. ”Yksi YK” -prosessi on alkanut, mutta jopa pilotti-maassa Vietnamin se kohtaa suuria sekä järjestöpoliittisia että taloudellisia haasteita.
- YK-järjestöjen valmius toimia kansallisia suunnittelu- ja toimeenpanomekanismeja hyödyntäen vaihtelee. MDG-tavoitteet on pidetty järjestelmällisesti esillä mutta YK-järjestöjen sisäinen tiedonjako ja koherenssi koetaan edelleen puutteellisiksi. YK-järjestöt kilpailevat keskenään avunantajien rahoituksesta. YK-järjestöt osallistuvat kansallisia kehitysstrategioita koskevaan keskusteluun. Haurassa valtioissa (esim. Afganistan ja Nepal) YK:n rooli rauhanprosessissa ja siihen kohdistuvien voimavarojen koordinoinnissa jatkuu.
- Suomi tuki YK:n hätäapurahaston (Central Emergency Response Fund, CERF) perustamista ja painottaa YK:n koordinoivaa roolia erityisesti EU:n kriisivalmiuksien yhteydessä. Ympäristöhallinnon vahvistamista koskeva uudistusprosessi on myös käynnissä. Humanitaarisen sektorin rakenteellisista uudistuksista päätettiin vuonna 2005.
- Afrikan kehityspankissa Suomi on edellyttänyt hallinnon uudistusta ja etenkin hallinnon hajauttamista yhteistyömaihin. Muissakin kehitysrahoituslaitoksissa hallinnon hajauttaminen on kesken. Maatoimistoille pitää yhtäältä turvata vastuuseen nähden riittävä päätäntävalta ja voimavarat, toisaalta on pystyttävä turvaamaan rahoituslaitosten linjausten yhdenmukainen toiminnallistaminen kaikilla tasoilla pääkonttorista maatasolle.
- Suomi on ollut vuodesta 2004 mukana yhdeksän muun maan muodostamassa ryhmässä, joka arvioi paikallisen edustustonsa voimin vuosittain eri järjestöjen kenttätason toimintaa (Multilateral Organisations Performance Assessment network, MOPAN). Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten järjestö kommunikoi ja toimii kumppanimaan hallituksen kanssa. Tarkoituksena on parantaa vuorovaikutuksen tasoa. Suomi on hallituskauden aikana osallistunut myös FAO:n (Food and Agricultural Organisations of the United Nations) sekä ITC:n (International Trade Centre) ulkoiseen evaluaatioon.
- Kahdenvälisessä toiminnassa Maailmanpankin ja YK-järjestöjen mukanaolo sektoriohjelmissä ja budjettitukiryhmissä on lisännyt Suomen yhteistyötä monenkeskisten toimijoiden kanssa. Suomalaisien mahdollisuudet vaikuttaa maatasolla kansainvälisten rahoituslaitosten toimintaan ovat parantuneet selvästi budjettituen ja sektoriohjelmien käyttöönoton jälkeen. Aktiivinen toiminta budjettitukiryhmässä mahdollistaa kokonaisvaltaisen vuoropuhelun köyhyydenvähentämistrategiasta, talousohjelmasta, ja kriittisten kysymysten nostamisen esiin. Tansaniassa monenkeskiset toimijat ovat mukana harmonisaatioon tähtäävässä yhteistyössä. Etiopiassa Suomi on tukenut Itä-Niilin yhteistyötä ja siten osaltaan kansainvälisen 12 maan jokikomission syntymistä.
- Ohjelmakaudella Vietnamin, Nepalin, Mekongin alueen ja Afganistanin osalta merkittävä osa myös kahdenvälisen yhteistyön maksatuksista kohdennettiin Maailmanpankin, Aasian kehityspankin tai YK-järjestelmän hallinnoimille tai näiden kanssa yhteisesti rahoitetuille ohjelmille ja hankkeille. Näiden kumppanuuksien ja koordinaation merkitys on kasvanut ohjelmakauden aikana.

6. KEHITYSMAIDEN KAUPPAKAPASITEETIN KEHITTÄMINEN

Kehityspoliittinen ohjelma korostaa kansainvälisen kaupan lisäämisen ja kansainvälisten kauppaneuvotteluiden merkitystä kehityskysymyksenä. Jotta talouden integraatiota voidaan edistää, tulee kehitysmaiden tarpeet ottaa huomioon sekä kauppajärjestelyissä että kehitysmaiden kaupankäytinkyvyn edistämiseksi. Maailman kauppajärjestön WTO:n Dohan neuvottelujen hitaan etenemisen vuoksi ja neuvottelujen heinäkuussa 2006 tapahtuneen tilapäisen keskeyttämisen johdosta, Suomen mahdollisuudet vaikuttaa näihin komission toimivallassa olevien neuvottelujen ydinalueiden kulkuun tai neuvotteluihin kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelusta (Special and Differential Treatment, SDT) ovat olleet rajalliset.

Suomi järjesti EU:n puheenjohtajakaudellaan ensimmäistä kertaa EU:n kauppaja kehitysministerien yhteisen istunnon osana lokakuun yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostoa (YAUN). Kokouksen pääteemana oli kauppaa tukeva kehitysyhteistyö (Aid-for-Trade, AfT), josta annettujen sitoumusten toimeenpanemiseksi sovittiin EU:n yhteisen AfT-strategian laatimisesta vuonna 2007. Strategian laatiminen on käynnissä ja Suomi osallistuu siihen aktiivisimpien jäsenmaiden joukossa. Lisäksi kokouksessa keskusteltiin EU:n kauppaja kehityspoliittisista prioriteeteista Dohan kehityskierroksen (DDA) neuvottelujen keskeydyttyä.

Toinen kehitysmaiden kannalta merkittävä neuvotteluprosessi ovat EU:n ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT-maat) välisten talouskumppanuussopimusten (EPA-sopimukset) laatimiseen tähtäävät neuvottelut. Erityisesti EU-puheenjohtajuuskaudella Suomi tuki neuvotteluja tuomalla esiin jäsenmaiden voimakkaan sitoutumisen EPA-prosessiin. Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön päätelmät korostavat EPAan liittyvän kehitysyhteistyön merkitystä osana EU:n ja AKT-maiden välistä kehitysyhteistyötä. Tuen on tarkoitus edistää taloudellisten kumppanuussopimusten neuvottelujen etenemistä.

Suomi on suhtautunut avoimesti vähiten kehittyneille maille myönnettäviin joustomahdollisuuksiin Dohan neuvottelujen ydinneuvottelualueilla (teolliset tuotteet, maatalous, palvelut ja kaupan helpottaminen). Lisäksi Suomi on pitänyt hyvänä, että neuvotteluissa käsiteltäisiin muitakin kaupanesteitä kuin tulleja.

EU:n yhteisen kauppapolitiikan alalla Suomi osallistui aktiivisesti EU:n yleistä tullietuusjärjestelmää (Generalised System of Preferences, GSP) koskevan asetuksen laatimiseen. Tavoitteena oli paremmin hyödynnettävän, yksinkertaisemman, avoimemman ja tuotteiden osalta kattavamman järjestelmän aikaansaaminen. Suomi on myös vaikuttanut aktiivisesti siihen, että käynnissä oleva etuusalkuperäsääntöuudistus johtaisi kehitysmaiden markkinoillepääsyn helpottamiseen.

Kauppakysymyksiä ei voida tarkastella ainoastaan monenkeskisesti. Myös maatason toiminnalla on tärkeä rooli. Kahdenvälisessä toiminnassa kehitysmaiden kaupankäytinkyvyn tukemiseen tähtäävä suunnitelmallinen toiminta onkin käynnistetty.

Esimerkkejä Suomen toimista ja kannoista kehitysmaiden kauppakapasiteetin kehittämisessä

- EPA-neuvottelut ovat kehitys- ja kauppapolitiikkojen johdonmukaisuuden näkökulmasta keskeinen prosessi. Suomen lähtökohtana on ollut, että EU:n ja AKT-maiden väliset talouskumppanuussopimukset ovat väline edistää AKT-maiden kehitystä. Kehitysmaiden integroituminen kansainväliseen talouteen alueellisesti ja maailmanlaajuisesti tukee taloudellista kasvua ja kehitystä sekä köyhyyden vähentämistä. Neuvotteluissa Suomi on pyrkinyt vaikuttamaan AKT-maiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä myönteisesti edistävän neuvottelutuloksen aikaansaamiseksi. Suomi on tukenut komission neuvotteluasetelmia ja korostanut EPA-sopimusten roolia kehitysinstrumenttina ja osana Cotonoun kumppanuussopimuksen toimeenpanoa. Suomi on myös tukenut komission tavoitetta saada uusia kauppaihteita käsiteltyksi EPA-neuvotteluissa, koska ne ovat keskeisiä AKT-maiden kilpailukyvyä kehittämisessä.

- Kehitysrahoituslaitosten toiminnassa Suomi painottaa kaupan potentiaalin edistämistä talouskasvussa ja köyhyyden vähentämisessä sekä tukee näiden työtä kauppaa tukevan kehitysyhteistyön parissa. Työn nähdään tukevan Dohan neuvotteluja, mutta esimerkiksi Maailmanpankin roolia kaupan ja kehityksen tukemisessa pidetään tärkeänä kauppaneuvottelujen etenemisestä tai lopputuloksesta riippumatta. Aasian kehityspankin vuonna 2006 hyväksymän kahden strategisen prioriteetin tavoitteena on investoinneille suotuisan ympäristön aikaansaaminen, yksityissektorin toimintaedellytysten turvaaminen ja maiden välisen kaupankäynnin ja rahaliikenteen edistäminen.
- Suomi tuki kansainvälistä Aid for Trade (AfT) -aloitetta jo ennen WTO:n Hongkongin ministerikokousta vuonna 2005 ja sitoutui itsekin nostamaan kauppaa tukevan apunsa kahteen prosenttiin kehitysyhteistyövaroista. Suomi osallistui yhtenä aktiivisimmista EU:n jäsenmaista EU:n sisäiseen AfT-keskusteluun erityisesti EU:n kauppa- ja kehitysasiantuntijoiden kokouksissa. Suomi vaikutti myös OECD:n piirissä tehtyyn kauppa ja kehitys -työhön ja pystyi OECD- ja EU-työn kautta vaikuttamaan WTO:n AfT- työryhmän työhön tavoitteidensa mukaisesti.
- Lokakuun 2006 yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston päätelmät sitouttavat EU:n jäsenmaat WTO:n AfT-aloitteen toimeenpanemiseen osana niiden kehitysyhteistyötä sekä asettavat määrälliset ja laadulliset kehykset ko. toiminnalle. EU:n toiminta maailman suurimpana avunantajana on keskeistä koko hankkeen kannalta ja EU:lla on näin mahdollisuus merkittävästi lisätä koko AfT-aloitteen kansainvälistä uskottavuutta ja kehitysvaikutuksia. Päätelmät toiminnallistavat AfT-aloitteen myös osana EU:n ja AKT-maiden välistä kehitysyhteistyötä. Tätä kautta on tarkoitus edistää taloudellisten kumppanuussopimusten neuvottelujen etenemistä. Yhteisen kauppaa tukevan avun uusi EU-strategia on valmisteilla ja Suomi osallistuu sen valmisteluihin aktiivisimpien jäsenmaiden joukossa.
- Kesäkuussa 2006 hyväksyttiin linjaus kehitysmaiden kaupankäyntikyvyn vahvistamisesta osana Suomen kehitysyhteistyötä. Linjauksen mukaan Suomi kasvattaa, WTO:n vuoden 2005 ministerikokouksessa annetun poliittisen sitoumuksensa mukaisesti, kauppaa tukevan avun vuositasoa asteittain 2 prosenttiin kehitysyhteistyövaroista, vähintään 15 miljoonan euron vuositasoon vuoteen 2010 mennessä (5,8 miljoonaa euroa vuonna 2004). Osana linjausta sovittiin, että monenkeskisen yhteistyön kauppaa tukevaa apua kasvatetaan suunnitelmallisesti. Tavoitteena on vuoden 2006 1,8 miljoonan euron tason nostaminen 10 miljoonan euron vuositasolle vuoteen 2010 mennessä, ottaen huomioon kehitysyhteistyömäärärahojen yleinen kehitys ja kohdentaminen.
- Suomen monenkeskisen kauppaa tukevan kehitysavun pääkanavat ovat olleet YK:n kauppa- ja kehityskonferenssi UNCTAD, Maailman kauppajärjestön WTO:n teknisen avun ohjelma, ja siinä Suomen oma LDC-rahasto, sekä Kansainvälinen kauppakeskus ITC ja YK:n kehitysohjelman UNDP:n hallinnoima Integrated Framework -ohjelma (IF). Suomi on tukenut kaikkein heikoimpia kehitysmaita WTO-neuvotteluissa sekä suunnannut rahoitusta kehitysmaiden neuvottelukapasiteetin vahvistamiseksi ja kauppakysymysten integroimiseksi LDC-maiden köyhyyden vähentämisstrategioihin. IF:n avulla edistetään kaupan edellytysten ja kansallisten köyhyyden vähentämisstrategioiden yhteyttä. Suomi on tukenut IF-ohjelmaa, joka on tärkeä osa WTO:n piirissä käynnissä olevaa Aid for Trade -hanketta.
- Suomen esitys yhteisestä kauppa- ja kehitysministerien kokouksesta vuonna 2004 ei saanut OECD:ssä riittävästi kannatusta, mutta tämän yhteistyöaloitteen seurauksena kehitysapukomitea (DAC) ja kauppakomitea (TC) ovat aloittaneet temaattisen yhteistyön, joka toistaiseksi on keskitynyt kahteen hankkeeseen: 1) kaupan menettelytavat ja kehitysyhteistyö sekä 2) kauppaa tukeva apu (AfT).

- Kahdenvälisen yhteistyön kauppaa tukevaa apua, jolla rahoitetaan kansallisten köyhyyden vähentämishelmien prioriteetteja, kasvatetaan suunnitelmallisesti vuoteen 2010 mennessä. Kahdenvälisessä yhteistyössä on kuitenkin vuosina 2004–2006 alkanut hyvin vähän tähän teemaan suoraan liittyviä uusia ohjelmakokonaisuuksia. Sambiassa Suomi on tukenut maan yksityissektorin uudistusohjelmaa, jonka yksi keskeinen osa on Sambian kauppakapasiteetin rakentaminen. Mekongin alueella Mekong Private Sector Development Facility (MPDF) -ohjelma tukee talouden ja työllistämisen kehittymistä yksityissektorin toimintamahdollisuuksia tukemalla. Etelä-Afrikassa Suomi tukee pienen ja keskisuuren yrityssektorin kehittämissuunnitelmaa. Tämän lisäksi kauppakapasiteetin kehittämistä tukevat Etelä-Afrikan kanssa aloitetut innovaatioympäristön ja tietoyhteiskuntastrategioiden kehittämiseen tähtäävät hankkeet.
- Kehitysmaatuonnin helpottamiseen tähtäävässä työssä nähdään keskeisenä kauppapoliittinen vaikuttaminen meneillään oleviin neuvottelu- ja sääntelyuudistusprosesseihin. Tähän liittyen on muun muassa esitetty kommentteja komission vapaakauppaneuvottelumandaatteihin ja tehty aloitteellista työtä etuusalkuperäsääntöuudistuksen suhteen pyrkien vaikuttamaan siihen, että alkuperäsäännöistä tulisi mahdollisimman selkeät ja kehitystävälliset.

7. KEHITYSMAIDEN VELANHOITO-OHJELMIEN KESTÄVÄ JA TEHOKAS TOIMEENPANO

Kehitysmaiden velkaongelman ratkaiseminen kestävällä tavalla on tärkeä edellytys maiden pitkän aikavälin kehitysmahdollisuuksien turvaamiseksi. Velkatilanteen saattaminen kestävälle tasolle on Suomen keskeisiä prioriteetteja kehitysrahoituslaitosyhteistyössä. Suomi on suhtautunut myönteisesti köyhimpien maiden velkahelpotuksiin ja osallistunut niiden rahoitukseen. Suomi on myös osallistunut HIPC-velka-aloitteen rahoitukseen ja toimeenpanon seurantaan vuodesta 1996, jolloin aloite käynnistyi.

Pitkään jatkuneiden neuvottelujen tuloksena vuonna 2006 saavutettiin päätös uuden, monenvälisen velka-aloitteen (Multilateral Debt Relief Initiative, MDRI) toimeenpanosta, mikä oli merkittävä edistysaskel velkaongelman ratkaisemiseksi. Päätöksen mukaan keskeiset rahoituslaitokset Maailmanpankki (IDA), Afrikan kehitysrahasto (AfDF) ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) sitoutuivat 42 kaikkein köyhimmän, vaikeasti velkaantuneen kehitysmaan velkojen anteeksiantoon. Aloitteen kokonaiskustannukset nousevat yhteensä noin 50 miljardiin dollariin.

HIPC-aloitteen toimeenpanosta saatujen kokemusten mukaan velkahelpotukset ovat tehokas rahoitusinstrumentti köyhyyden vähentämiseksi. Velkahelpotukset edesauttavat konflikteista toipuvien valtioiden mahdollisuuksia hyötyä kehitysavusta ja luoda vakaita yhteiskunnan rakenteita.

Esimerkkejä Suomen toimista ja kannoista kehitysmaiden velkakysymysten ratkaisemisessa

- Erityisesti budjettitukiyhteistyössä seurataan avunantajaryhmän kesken tiiviisti ohjelmayhteistyömaiden velkakestävyttä. Vaikka velkatilanne olisikin tasapainossa, ovat ohjelmayhteistyön piirissä olevat maat riippuvaisia ulkopuolisesta avusta. Velkastrategioiden luominen ja velkakestävyden varmistaminen onkin keskeistä.
- Suomi antoi yhdessä muiden rahoittajien kanssa kymmenvuotisen sitovan maksulaupauksen velka-aloitteen toimeenpanoon. Tällä korvataan IDAn ja AfDF:n rahoitusvajetta velkojenanteeksiannon jälkeen. Kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti Suomi on myös kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että kehitysmaiden saama apu ja velka ovat niiden kannalta kestävällä pohjalla.
- Neuvotteluja Latinalaisen Amerikan kehitys pankin (IDB) ja Aasian kehitysrahaston (AsDF) osallistumisesta velkahelpotusaloitteeseen viiden köyhimmän jäsenmaan osalta käytiin vuonna 2006.

- Esimerkiksi Nicaraguan ulkoinen velka on tällä hetkellä noin 5,2 miljardia dollaria. Nicaragua hyväksyttiin vuonna 2004 HIPC-järjestelyyn. Vuonna 2006 Suomi teki päätöksen osallistua 1,5 miljonaan euron kertamaksatuksella Nicaraguan kaupallisen velan takaisinostojärjestelyyn yhdessä muiden avunantajamaiden kanssa. Keskeistä on varmistaa, ettei maa ajaudu uuteen velkaantumiskierteeseen.

8. SUOMEN KEHITYSPOLITIIKAN JOHDONMUKAISUUDEN JA VAIKUTTAVUUDEN LISÄÄMINEN; YHTEISTYÖ ERI HALLINNONALOJEN VÄLILLÄ

Yhteistyö eri hallinnonalojen välillä kehityspoliittikan alalla on tiivistä. Kehityspoliittinen ohjelma korostaa sitä, että Suomen kansalliset voimavarat tulee saada monipuolisesti kehityspoliittikan toteuttamiseen mukaan. Yhteistyö korostui Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana.

Yhteistyön muodot ja yhteistyökumppanit vaihtelevat. Erityisesti yhteistyötä tehdään kauppaan liittyvissä kysymyksissä (mm. Finnfund, Finpro, Finnvera), ympäristöasioissa (mm. ympäristöministeriö), kriisinhallinnassa (puolustusministeriö), koulutus-, opiskelijavaihto- ja opettajanvaihtokysymyksissä (mm. opetushallitus ja kansainvälisen henkilövaihdon keskus, CIMO), siirtolaisuuden ja kehityksen alueella (sisäasiain- ja työministeriöt) sekä tutkimusasioissa (Suomen Akatemia).

Yhteistyön tiivistäminen eri hallinnonalojen ja viranomaisten välillä on keskeinen tavoite kaikessa monenkeskisessä yhteistyössä. Rahoituslaitosten ja YK-järjestöjen johtokuntatyöskentelyssä toimitaan asiasta riippuen yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa sekä ulkoasiainministeriön sisällä eri osastojen kesken.

Politiikkalinjausten lisäksi yhteistyötä on tehty myös kahdenvälisessä toiminnassa laitosten erityisaloilla esimerkiksi Nepalissa (opetushallitus), Afganistanissa (puolustusministeriö) ja Keski-Amerikassa (ympäristöministeriö).

Eri hallinnonalojen yhteistyötä ja politiikkajohdonmukaisuutta käsitellään luvussa 19 *Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden vahvistaminen*.

9. SUOMALAISTEN YRITYSTEN OSALLISTUMINEN VUOSITUHATJULISTUKSEN PÄÄMÄÄRIEN TOIMEENPANOON

Kehityspoliittisessa ohjelmassa todetaan suomalaisen elinkeinoelämän osaamisen hyödyntävän myös kehitysmaita. Tämän avulla voidaan tukea kehitysmaiden talouksien vahvistumista ja monipuolistumista. Keskeisenä tavoitteena on myös työpaikkojen luominen. Ohjelman toimeenpanokaudella onkin yksityissektorin osallisuutta kehitysyhteistyössä vakiinnutettu. Vuonna 2006 ulkoasiainministeriö perusti uuden liikekumppanuusohjelman (LKO, Finnpartnership, FP). Ohjelmasta on jo lyhyenä toiminta-aikanaan kehittynyt tärkeä kehityspoliittinen instrumentti. Ohjelmalla edistetään suomalaisten ja kehitysmaalaisten toimijoiden kaupallistaloudellista yhteistyötä. Instrumentti tarjoaa niin ikään suomalaisille yrityksille mahdollisuuden osallistua omista kaupallisista lähtökohdistaan vuosituhajulistuksen päämäärien toimeenpanoon. Ohjelman vaikuttavuudesta on kuitenkin vielä liian aikaista tehdä johtopäätöksiä.

Kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanokaudella Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa ulkoasiainministeriö ja edustustot ovat edistäneet suomalaisen ja kehitysmaiden yksityissektorin toimintaja. Taustatukea tavoitteelle on antanut kansainvälisen talouden kasvu, joka on lisännyt kiinnostusta myös kehitysmaiden markkinoihin.

Uutena toimintamuotona on edistetty kehitysmaatuontia Suomeen. Samoin korkotuen kehittämistä on jatkettu vuoden 2005 linjauksen mukaisesti.

Esimerkkejä toimista suomalaisen elinkeinoelämän osallistumisen edistämiseksi

- Afrikassa Suomi on tukenut taloudellisen yhteistyön taustaselvitysten laatimista yhteistyössä alueen maiden kanssa, tuontipolitiikan esteiden kartoittamista, sekä osallistunut kauppaa ja taloutta tukevaan yhteistyöhön mm. YK:n Afrikan talouskomission kanssa. Investointisuojasopimukset on allekirjoitettu Mosambikin, Tansanian, Etiopian, Sambian, Namibian ja Nigerian kanssa. Kenian osalta investointisuojasopimusprosessi on edennyt allekirjoitusvaiheeseen. Vietnamissa nopea talouskasvu ja investointisuoja luovat edellytyksiä suomalaisten yritysten toiminnalle. Keski-Amerikan energia- ja ympäristökumppanuusohjelmaan osallistuvien suomalaisyritysten määrä kasvaa. Kumppanijärjestöjä on tällä hetkellä noin 30, joista aktiivisesti osallistuvia on noin 10.
- Liikekumppanuusohjelma on käynnistynyt hyvin: ohjeistus, tehokas markkinointi ja neuvonta ovat parantaneet esitettyjen hankkeiden laatua suhteessa aikaisempien ohjelmien rahoittamiin hankkeisiin. Hanke-esitysten kaupalliset edellytykset ja odotetut kehitysvaikeudet ovat lupautuvia. Tukea on myönnetty yhteensä noin 1,8 miljoonan euron edestä. LKO:n ohjelman palveluilla on kasvava kysyntä ja tukianomuksia jätettiin 1.6.2006–31.1.2007 yhteensä 5,1 miljoonan euron arvosta. Ohjelmaa hallinnoi Finnfund. On liian aikaista todeta, mikä liikekumppanuusohjelman vaikuttavuus on investointien käynnistäjänä köyhimmässä kehitysmaissa. Tukea on kohdennettu kehitysmaiden hankkeisiin laajalla alueella. Haasteena on saada lisäkysyntää erityisesti Saharan eteläpuolisen Afrikan maihin.
- Korkotukiluotto on kehityspoliittisen ohjelman mukaan yksi Suomen kehityspolitiikan kaupallistaloudellisista instrumenteista. Korkotuen erikoisluonteesta johtuen tällä rahoitusmuodolla tuetaan yleensä hankkeita, joilla on suotuisan taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tai suotuisien ympäristövaikutusten kautta vain välillisesti köyhyyttä lieventävä vaikutus. Köyhyyden vähentämiseen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon hankkeiden arviointivaiheessa. Kaikkien hankkeiden tulee olla linjassa kumppanimaan köyhyydenvähentämisstrategioiden kanssa. Kumppanimaan viranomaisten kanssa sovitaan hankkeista ja kohdentamisesta etenkin maan köyhimmille alueille.
- Korkotuen käyttö on keskeisellä sijalla ns. siirtymämaissa, joissa yhteistyötä ollaan kehittämässä kohti monipuolista taloudellista kanssakäymistä. Kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti korkotuen käytössä pyritään yhteistyöhön nykyistä useampien maiden kanssa. Tavoitteena on myös vahvistaa korkotuen ja muun kehitysyhteistyön välisiä yhteyksiä. Suomi on esimerkiksi pyrkinyt edistämään korkotuen käyttöä ympäristöllisesti tärkeän teknologian saamiseksi kehitysmaiden käyttöön. Samalla on tehostettu korkotuen käytön riskienhallintaa ja esimerkiksi korruption ennaltaehkäisyä.
- Ulkoasiainministeriön kauppapoliittiselle osastolle perustettiin elokuussa 2006 tuontipolitiikkaa edistävä tehtävä, joka vastaa tuontipolitiikan yleisistä linjauksista sekä kehitysmaatuonin helpottamiseen ja kehitysmaista peräisin olevien tuotteiden ja palvelujen kohtaamiin kaupanesteisiin liittyvistä kysymyksistä. Tavoitteena on tuontituotteiden valikoiman ja saatavuuden parantaminen erityisesti kehitysmaista tulevan tuonin osalta tukien samalla kehitysmaiden omaehtoista kehitystä.
- Teollisen yhteistyön rahasto – Finnfund edistää vuonna 2002 hyväksytyin toimintastrategiansa mukaisesti yksityissektorin yhteistyötä ja investointeja kehitysmaissa. Finnfundin toiminta kohdistuu enenevästi köyhempiin maihin, joissa Finnfundin tulee edistää taloudellista, sosiaalista ja ympäristön kestävästä kehitystä rahoittamalla niissä kannattava ja vastuullista yksityistä yritystoimintaa. Selvästi yli kaksi kolmasosaa uusista Finnfundin sitoumuksista ja yli 90 prosenttia riskinotosta on viime vuosina kohdistunut alemman keskitulon tai sitä köyhempiin maihin. Siirtymämaissa on tehty myös erillisiä yksityissektorin yhteistyöpotentiaalia koskevia selvityksiä, esimerkkinä Egyptin ympäristöalan kaupallinen selvitys.

10. UUSIEN TEKNOLOGIOIDEN JA TIETOTEKNIIKAN SAATAVUUDEN EDISTÄMINEN KEHITYSMAISSA

Vuosituhattavoitteissa korostetaan uusien teknologioiden merkitystä kehitysmaille. Suomi on korostanut varsinaisten teknologioiden lisäksi laajaa näkökulmaa tietoyhteiskuntakehitykseen, eli eri ryhmien saamista mukaan tähän kehitykseen. Suomen kehityspolitiikan tietoyhteiskuntalinjauksen toiminnaallistaminen on edennyt. Keskeistä on tietoyhteiskuntanäkemyksen sisällyttäminen kaikkeen maatason yhteistyöhön eri sektoreilla.

Kehityspoliittisen ohjelman aikana kaikissa yhteistyömaissa on tuettu osaamis pohjaista yhteiskunnan ja talouden kehitystä, tutkimus- ja korkeakouluorganisaatioiden verkottumista sekä tiedon ja teknologian siirron edistämistä. Tietoyhteiskuntaan liittyvän kehityspolitiikan toteuttaminen YK:n alaisissa organisaatioissa on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Kahdenvälisessä ja alueellisessa yhteistyössä hankkeita on esitetty monipuolisesti joissakin yhteistyömaissa. Etelä-Afrikassa on käynnistetty yhteistyöohjelmat innovaatioympäristön ja alueellisten tietoyhteiskuntastrategioiden kehittämisessä. Toisaalta monissa pitkäaikaisissa yhteistyömaissa ei ole tapahtunut mainittavaa kehitystä tietoyhteiskuntanäkökulman tai tieto- ja viestintäteknologian (ICT) integroimiseksi maan kehitysyhteistyöhön.

Ohjelmakaudella pidettiin kaksivaiheisen YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen (World Summit for Information Society, WSIS) jälkimmäinen osuus, jossa Suomi oli aktiivinen. Kokouksessa sovittiin koko WSIS-prosessin toimeenpanosta ja seurannasta.

Esimerkkejä Suomen toimista tietoyhteiskuntakehityksen edistämiseksi

- Osaamis pohjaista yhteiskunnan ja talouden kehitystä sekä tutkimus- ja korkeakouluorganisaatioiden verkottumisen edistämistä ja tiedon ja teknologian siirron edistämistä on tuettu monissa yhteistyömaissa. Onnistuneita malleja ja käytäntöjä on pyritty levittämään kaikki Afrikan maat kattavien konferenssien kautta. Suomi pitää uusien teknologioiden ja tietotekniikan saatavuuden edistämistä läpileikkaavana periaatteena, joka huomioidaan esim. ympäristö-, maaseutukehityksen ja opetussektorin yhteistyössä.
- Mekongin alueella tietotekniikan ja teknologian saatavuutta on parannettu esimerkiksi ICT-hankkeella, ja koulutusta tukemalla. Lisäksi vesi-, sanitaatio- ja metsäsektoreilla sekä maarekisterihankkeessa on tuettu tietotekniikan käyttöön ottoa ja teknologian saatavuutta. Nepalissa on tuettu ympäristö- ja puhtaamman tuotannon teknologioiden käyttöönottoa. Nicaraguan paikallishallinnon kehittämisohjelmaa tukevan ICT-hankkeen tavoitteena on edistää tieto- ja viestintäteknologian käyttöä kunnantomistoissa sekä lisätä hallinnon läpinäkyvyyttä ja kuntalaisten osallistumista.
- Etelä-Afrikassa tietoyhteiskunta- sekä tiede- ja teknologiakehitys nähdään keskeisinä köyhyydenvähentämisessä. Sektori valittiinkin yhdeksi Suomen yhteistyön painopistealueeksi. Tämän pohjalta valmisteltiin ja käynnistettiin innovaatioympäristön ja alueellisten tietoyhteiskuntastrategioiden kehittämiseen tähtäävät hankkeet. Lisäksi Suomi on tukenut tietoyhteiskunnan kehittämistä paikallisen yhteistyön määrärahalta (esimerkiksi naisten roolia tieteessä ja teknologiassa).
- WSIS:n toimintaohjelma sisältää konkreettisia toimenpiteitä, jotka edistävät uusien teknologioiden sekä tietotekniikan saatavuutta ja käyttöä kehitysmailloissa. Helsinki-prosessi on esimerkiksi Egyptin edistämisen tiekartan avulla pyrkinyt vauhdittamaan WSIS:n suositusten toimeenpanoa e-terveyden ja e-koulutuksen osalta. Vastaavasti Suomen ja Latinalaisen Amerikan kehityspankin IDB:n välisen kumppanuusrahaston yhtenä prioriteettiteemana on ICT.

- Budjettituessa eri sektorien huomioonottaminen suunnittelussa ja seurannassa määritellään yhdessä kumppanimaan hallituksen ja muiden avunantajien kanssa. Yksittäisen sektoripolitiikan toteuttamiselle pitkäaikaisissa kumppanimaissa täytyy asettaa pitkä aikajänne ja etsiä myös muita apukanavia kuin budjettituki. Tietoyhteiskuntasektorin kannalta keskeisiä kanavia ovat alueelliset organisaatiot, kuten YK:n Afrikan talouskomissio, jonka kautta voidaan saada tietoyhteiskuntaymmärtämystä mukaan Afrikan maiden kehityssuunnitteluun. Myös muut kansainväliset laitokset ja yhteistyöryhmät, kuten InfoDevin "Incubator forum" kehittävät tietoyhteiskuntavalmiuksia eri instituutioissa. Keskeistä on myös instituutioiden välinen yhteistyö.
- Uutta teknologiaa on tuettu myös esim. energia-alalla. Kestävään kehitykseen ja energiatehokkuuteen liittyvä Energy Audit 06 -ohjelma ja sen jatko-ohjelma tähtäävät tehokkuuden parantamiseen menetelmiä ja prosesseja uudistamalla. Pilottikohde on Vietnam. Ohjelman pyrkimyksenä on energiatehokkaan teknologian kehittäminen. Myös Suomen Keski-Amerikan energia- ja ympäristökumppanuusohjelma parantaa alueen maiden teknologioiden tasoa ja edistää uusien teknologioiden käyttöönottoa.

11. SUOMEN TUOMA LISÄARVO KANSAINVÄLISEEN KEHITYKSEEN

Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden edistämisen kannalta on perusteltua, että Suomen kehityspolitiikassa keskitytään teemoihin, joissa Suomella on erityistä osaamista tai lisäarvo. Erityisesti kumppanimaissa ja kumppanimaiden kanssa tehdyissä sektorivalinnoissa on lähtökohtana suomalainen lisäarvo. Yhteistyössä on valittu sektoreita, joilla on sellaista suomalaista osaamista ja kokemusta. Tästä on ollut merkittävää etua tuloksellisuuden kannalta.

Esimerkiksi Tansaniassa keskittämistavoitetta on toteutettu jatkamalla yhteistyötä niillä aloilla, joilla Suomen toiminnalla olisi paras lisäarvo. Tällöin on arvioitu Suomen kokemusta yhteistyöstä kumppanimaan kanssa, Suomen yhteiskunnallista taustaa sekä kumppanimaan saaman avun kokonaisuutta eri aloilla, suhteuttaen ne Suomen vaikuttamismahdollisuuksiin.

Keskittyminen ja lisäarvon määrittely koskevat niin rahoitettavia hankkeita ja ohjelmia kuin myös ohjelmayhteistyötä ja budjettituesta käytävää vuoropuhelua. Sektorit, joilla Suomella usein nähdään olevan lisäarvoa, ovat mm. opetussektori (erityisesti erityis- ja kaksikielinen opetus), vesi-, terveys-, ympäristö- ja ICT-sektorit. Suomi on myös avunantajayhteisössä yksi edelläkävijöistä korruption vastaisessa työssä ja ihmisoikeusasioissa, naisten oikeuksien edistämisessä ja lisääntymisterveyden kysymyksissä.

Kehitysrahoituslaitosten päätösprosesseissa suomalainen lisäarvo ilmenee erityisesti kehityspoliittisen ohjelman mukaisten arvojen ja periaatteiden esille tuomisessa. Näitä ovat esimerkiksi Maailmanpankin hyvän hallinnon strategian käsittely, Aasian kehityspankin strategian prioriteettialueiden määrittely hyvään hallintoon ja ympäristöön, tasa-arvosuunnitelmat Maailmanpankissa ja Aasian kehityspankissa sekä puhtaan energiantuotannon aloitteet useissa rahoituslaitoksissa.

Suomi on toiminut aktiivisesti omilla lisäarvoalueillaan myös EU-päätöksenteossa. Erityisesti Suomi on profiloitunut kehittämällä työtapoja ja työnjakoa sekä johdonmukaisuutta eri politiikkalohkojen välillä esimerkiksi kaupan ja kehityksen alueilla. Viimeksi mainitulla alueella on tuotu selkeää lisäarvoa myös OECD:n työhön.

Suomalainen lisäarvo tulee esiin vahvistettaessa suomalaisten yhteistyötä kehitysmaiden instituutioiden kanssa. Opetusalalla toimii kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen, CIMO:n hallinnoima vuosina 2004–2006 pilottivaiheella käynnistynyt North–South Higher Education Network Programme -ohjelma. Ohjelman päämääränä on kehittää pitkän aikavälin yhteistyökontakteja suomalaisten ja kehitysmaiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välille. Tavoitteena on myös tukea opettaja- ja opiskelijavaihdon avulla koulutusyhteistyötä ja kumppanuuksien kehittämistä.

Esimerkkejä toimintamalleista, joilla Suomen tuomaa lisäarvo on hyödynnetty kehityspoliitikassa

- Suomella on Maailmanpankissa asiantuntijaohjelma, josta rahoitetaan suomalaisia asiantuntijoita kehityspoliittikkamme prioriteettien kannalta olennaisiin Maailmanpankin tehtäviin. Suomi on ollut myös aloitteellinen Maailmanpankin ihmisoikeustyön vahvistamisessa ja myöntänyt rahoitusta pankin ihmisoikeusrahaston perustamiseksi.
- Rauhanrakentamisprosessit Afganistanissa ja Nepalissa ovat hyötyneet suomalaisten toimijoiden kokemuksesta rauhanrakentamisen alalla. Toinen teema, jossa aktiivisen vuoropuhelun kautta saavutetaan tuloksia, on demokratian ja hyvän hallinnon korostaminen kaikessa toiminnassa. Suoria tuen kohteita ovat olleet naisten ja vähemmistöjen aseman parantaminen konfliktin jälkeisessä tilanteessa, ympäristön kestävän kehityksen varmistaminen sekä avun tuloksellisuuden parantaminen.
- Suomen pitkä kokemus onnistuneesta kolmikantayhteistyöstä on toiminut pohjana Helsinki-prosessin eri toimijatahojen väliselle vuoropuhelulle.
- Lisääntymisterveyden ja -oikeuksien suhteen Suomi on edelläkävijä maailmassa ja tämä on näkynyt panostuksena asiaan myös kehitysyhteistyössä. Syksyn 2006 YK:n yleisistunnon yhteydessä vuosituhattavoitteisiin sisällytettiin Suomen myötävaikutuksella lisääntymisterveyspalvelujen saatavuutta koskeva alataivoite. Suomi on tukenut naisten lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia ja sekä osallistunut äiti- ja lapsikuolleisuutta vähentävien hankkeiden toimintaan muun muassa Nicaraguassa ja Afganistanissa.
- Edustustoihin rekrytoidut sektorierityisasiantuntijat ovat osoittautuneet tärkeäksi voimavaraksi suomalaisille keskeisten teemojen nostamisessa esiin myös kehitysrahoituslaitosten maakohhtaisten johtokuntakäsittelyjen yhteydessä.
- Ohjelmataukeen siirryttäessä korostuu politiikkavuoropuhelun merkitys. Suomalaisen lisäarvon esiintulo edellyttää erilaisia resursseja kuin aiemmin. Se vaatii vuoropuheluun osallistujilta korkeaa osaamista ja sektorin tai teeman ammattitaitoa. Katmandussa, Nepalissa on opetusalan erityisasiantuntija. Muissa maissa (Etiopia, Tansania, Sambia) on rekrytoitu paikallinen sektoria seuraava henkilö. Katmandussa suomalainen asiantuntija edustaa korirahoittajayhteisössä myös muita avunantajia ja pystyy siten keskeisessä asemassaan vaikuttamaan suomalaisten näkökulmien puolesta.
- North–South Higher Education Network Programme -ohjelmassa oli mukana 23 hanketta. Pilottivaiheen toiminta arvioitiin ulkoisesti vuonna 2006. Myönteisen arvioinnin perusteella ohjelmaan kirjattuja kehitysvaikutuksia tarkennettiin ja ohjelmalle määriteltiin selkeät valintakriteerit. Ohjelmaa laajennettiin ja sen nimi muutettiin North-South-South -ohjelmaksi heijastamaan paremmin yhteistyön uutta luonnetta. Tavoitteena ei ole yhteistyö ainoastaan pohjoinen–etelä -akselilla vaan myös kehitysmaiden kesken. Ohjelmalle luotiin samalla uusi ohjelma-asiakirja ohjaamaan sen toimintaa.

12. LÄPILEIKKAAVIEN TEEMOJEN HUOMIOIMINEN

Kehityspoliittinen ohjelma listaa eräitä kehityksen kannalta keskeisiä teemoja, jotka tulee huomioida läpileikkaavasti kaikessa toiminnassa. Näitä ovat naisten ja tyttöjen aseman parantaminen, helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien ja tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien edistäminen sekä ympäristökysymykset.

Läpileikkaavat teemat ovat olleet keskeisesti esillä myös YK-järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Osana YK-reformien toimeenpanoa Suomi on panostanut tasa-arvonäkökulman integroimiseen mm. rauhanrakentamiskomission toiminnassa. Myös sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan pyritään puuttumaan entistä systemaattisemmin erityisjärjestöjen keskinäisen työnjaon keinoin. Vammaissopimuksesta saavutettiin puolestaan yhteisymmärrys YK:n talous- ja sosiaalineuvostossa (ECOSOC) vuonna 2006.

Suomelle tärkeät läpileikkaavat teemat ovat vahvasti esillä vuoropuhelussa YK-järjestöjen, kansainvälisten rahoituslaitosten ja EU:n kanssa johtokuntatyössä, rahoituslaitosten lisärahoitusneuvotteiluissa, vuosikokouksissa, tapaamisissa eri organisaatioiden edustajien kanssa sekä temaattisessa yhteistyössä. EU:n kehityspoliittisen julkilausumaa laadittaessa Suomi vaikutti siihen, että tärkeät teemat sisällytettiin yhteisön kehitysavun läpileikkaaviksi periaatteiksi ja että niiden joukkoon lisättiin myös hiv/aids. Suomi on toiminut aktiivisesti yhteisöavun toimeenpanossa vaatien esimerkiksi kaikkien läpileikkaavien teemojen käsittelemistä maastrategioissa.

Käytännössä läpileikkaavien teemojen huomioonottaminen on Suomen kehitysyhteistyössä vakiintunut tapahtuvaksi usealla tavalla:

- laajojen hankkeiden avulla; useassa maassa ympäristö tai jokin sen alasektori, esim. metsäala, on valittu Suomen kahdenvälisen kehitysyhteistyön painopistealaksi.
- politiikkavuoropuhelussa avunantajien ja hallituksen välillä; Tansaniassa Suomi on ollut budjettitukiyhteistyön kautta mukana köyhyyden seurantajärjestelmän kehittämisessä ja erityisesti kehittämässä sellaisia mittareita, jotka tuovat esiin tasa-arvoon, syrjäytymiseen ja ympäristöön liittyviä näkökohtia.
- lähes kaikissa yhteistyömaissa läpileikkaavia teemoja tuetaan suurlähetystön paikallisen yhteistyön määrärahalta.

Kehityspoliittiseen ohjelmaan sisältyy myös teemoja, joita pidetään kaikessa toiminnassa mukana olevana teemana. Vuoden 2005 terveyssektorin evaluaation eräs merkittävä huomio oli, että vaikka hiv/aids on Suomen kehityspoliittisessa ohjelmassa kuvattu laaja-alaiseksi kehitysongelmaksi, jolla on läheiset syy- ja seuraussuhteet kansalliseen köyhyyteen, on se toimeenpanotasolla ollut esillä lähinnä terveyssektorin työssä.

Esimerkkejä toiminnasta läpileikkaavissa teemoissa

Sukupuolten välisen ja yhteiskunnallisen tasa-arvon edistäminen

- Suomella on jo pitkään ollut vahva profiili tasa-arvokysymysten edistäjänä sekä kahdenkeskisessä että YK- ja EU-toiminnassa. Suomi tuo systemaattisesti ja pitkäjänteisesti esiin naisten ja tyttöjen oikeuksia kaikessa politiikkatason vaikuttamistyössä, ml. YK-järjestöjen ja Maailmanpankki-ryhmän johtokuntatyö. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella saatiin aikaan ensimmäisen kerran EU:n ja Välimeren alueen maiden välillä yhteiset ministeritason päätelmät naisten aseman vahvistamisesta yhteiskunnassa.

- Suomi tukee yleisavustuksella YK:n operatiivisia kehitysjärjestöjä (UNDP, UNFPA, UNICEF), jotka kaikki toimivat aktiivisesti naisten aseman hyväksi. Yleisavustuksen lisäksi Suomi tukee YK:n naistenrahaston (UNIFEM) alaisuudessa toimivaa Väki- ja Väkivaltarahastoa (Trust Fund in Support of Action to Eliminate Violence against Women). UNIFEMin kautta Suomi tukee Kosovossa myös sukupuolittietoisien budjetoinnin (gender budgeting) -aloitetta. Suomi on toiminut myös ihmiskaupan vastustamiseksi ja rahoittanut monia ihmiskaupan vastaisia hankkeita mm. Kambodzhassa, Kosovossa, Makedoniassa ja Baltiassa.
- Suomi on aktiivisesti edistänyt YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325:n "Naiset, rauha ja turvallisuus" toimeenpanoa. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella EU hyväksyi listan toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan tasa-arvokysymysten huomioiminen EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (ESDP)-operaatioiden kaikissa vaiheissa. Marraskuussa 2006 EU:n neuvosto hyväksyi päätelmät sukupuolten tasa-arvon ja sen vahvistamisen edistämisestä kriisinhallinnassa. Suomi tukee mm. Femmes Africa Solidarité -kansalaisjärjestöä, jonka tavoitteena on naisten osallistumisen vahvistaminen afrikkalaisten konfliktien estämisessä ja ratkaisemisessa. Suomi tukee myös päätöslauselmaa 1325 koskevaa tutkimustyötä ja on järjestänyt aiheita koskevia seminaareja. Suomi on rahoittanut myös Costa Ricassa sijaitsevan YK:n rauhanyliopiston 1325-koulutusohjelmaa.
- Sektoriohjelmien ja budjettituen myötä omistajuutta siirretään yhä enemmän kehitysmaiden viranomaisille; tulevaisuudessa on tärkeää tukea kehitysmaiden hallinnon omaa kykyä integroida tasa-arvoasiat osaksi köyhyyden vähentämistoimintaa. Tasa-arvon ja naisten aseman edistäminen kumppanimaisissa tulee nähdä uusien apumuotojen ja avun tuloksellisuuden tärkeänä mittarina. Tällä alueella on myös Suomen kahdenvälisessä toiminnassa vielä työtä tehtävänä.

Helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien ja tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien edistäminen

- Suomen kehityspolitiikan ihmisoikeusvaikutuksia tai läpileikkaavuuden (ihmisoikeuksien vahvistamisen) toteutumista koskeva arvio perustuu Suomen kumppanimaiden sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa tehdyn toiminnan seurantaan. Ulkoasiainministeriö on teettänyt selvityksiä mm. ihmisoikeuskysymysten huomioon ottamisesta kahdenvälisessä yhteistyössä sekä edustustojen paikallisen yhteistyön määrärahojen käytössä. Yliopistotutkijoiden kanssa on tuotettu tausta-aineistoja kehityspolitiikan ihmisoikeusvaikutusten mittaamistapojen kehittämiseksi.
- Tavoitteiden toteutuminen on vaihdellut. Keski-Amerikan alueen toiminnoissa sekä ihmisoikeuskysymykset yleisesti, että naisten ja haavoittuvien ryhmien oikeudet erityisesti ovat olleet selkeä politiikkaprioriteetti. Aasian eri maissa on harjoitettu temaattista toimintaa, joka on liittynyt mm. konfliktien jälkeisen ihmisoikeus-, demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen tukemiseen, lasten asemaan konflikteissa ja ihmiskaupan vastaiseen toimintaan. Afrikassa painopisteenä ovat olleet paikallisen yhteistyön määrärahan avulla tapahtunut ihmisoikeuspuolustajien toiminnan tukeminen ja osin korruptionvastaisen toiminnan kysymykset.
- Ihmisoikeuksien asema kehityspolitiikan keskeisenä periaatteena, päämääränä ja läpileikkaavana teemana edellyttää näiden kysymysten johdonmukaista huomioon ottamista toiminnan tavoitteiden yleisessä suunnittelussa ja toimeenpanossa. Tämän lisäksi tarvitaan erityisesti ihmisoikeuksien toteuttamiseen tähtäävien toimintojen toteuttamista siten, että ne täydentävät ja liittyvät kiinteästi muuhun Suomen toimintaan. Nyt ihmisoikeustoiminnot ovat osin erillään aktiviteeteista, joihin valtaosa Suomen antamasta tuesta kohdennetaan.

- Esimerkiksi Länsi-Balkanin maissa avun pääsisällön ovat muodostaneet opetusalan reformit, ml. erityisopetus, sekä demokratian ja ihmisoikeuksien edistäminen. Suomen tukemien kahdenvälis-ten hankkeiden avulla on onnistuttu saattamaan alkuun erityisopetusta koskeva strateginen työ, jonka tarkoituksena on ollut oppimisvaikeuksista kärsivien lasten integroiminen osaksi valtakun-nallisia opetussuunnitelmia. Vammaisten lasten koulunkäyntimahdollisuudet esimerkiksi Koso-vossa ovat parantuneet merkittävästi Suomen tuen ansiosta. Toinen vaikuttavuudeltaan mainit-tava hanke on ollut vammaisten palveluiden ja strategisen vaikuttamistyön tukeminen Kosovos-sa, minkä ansiosta vammaispoliittinen vaikuttamistyö on käynnistynyt onnistuneesti.
- Suomen ja Latinalaisen Amerikan kehityspankin (IDB) välisen kumppanuusrahaston prioriteetti-teemoja ovat sosiaalinen kehitys ja vammaisten oikeudet sekä ympäristökysymykset.

Ympäristökysymysten huomioinnin ottaminen

- Työ strategisen ympäristövaikutusten arvioinnin ottamisen osaksi Suomen kehitysyhteistyön työkaluja käynnistettiin vuonna 2006 OECD:n ohjeiden valmistuttua. Suomi on toiminut jäsenenä ohjeita valmisteleavassa työryhmässä OECD:ssä vuosina 2004–2006.
- Suomen kehitysyhteistyön ympäristöalan evaluointi valmistui vuonna 2006. Sen mukaan ympä-ristöasioiden merkitys ja valtavirtaistaminen kehityspolitiikkaan on vielä satunnaista ja uhkaa jäädä liian vähälle huomiolle. Poliittikasolla ympäristö on Suomen kehitysyhteistyön painopis-te, mutta käytännön työssä on vielä kehitettävää. Suomen tuki kansainvälisten ympäris-tösitoumusten toteutukselle kehitysmaissa on vaihdellut vuosittain.
- Puhdasta energiaa koskevat kysymykset ovat edistyneet merkittävästi vuosina 2005–2006 sekä Maailmanpankin että alueellisissa kehitysrahoituslaitoksissa. Maailmanpankin on hyväksytty puhtaan energian investointikehikko (Investment Framework for Clean Energy). Suomen ja Aa-sian kehityspankin välinen kumppanuusrahasto on kohdennettu ympäristönsuojelun ja uusiutu-vien energiamuotojen kehittämiseen.
- Ilmastonmuutoksen osalta Suomi käynnisti YK:n Kansainvälisen ilmatieteen järjestön WMO:n kanssa hankkeen, jonka pohjalta on tarkoitus kehittää eteläisen ja itäisen Afrikan alueen meteo-rologiapalveluja. Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kanssa on aloitettu hanke, jolla sel-vitetään luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja ilmaston muutoksen sille aiheuttamia haasteita ete-läisessä ja itäisessä Afrikassa.
- Sambianssa Suomi on ottanut vastaan vuonna 2006 johtavan ympäristöalan avunantajan tehtä-vän. Tässä tehtävässä Suomi vastaa avunantajien työn koordinoinnista yhteistyössä paikallisen ympäristöministeriön kanssa. Myös useissa muissa maissa on ympäristöhankkeita. Kirgisian ympäristöhallinnon ja ympäristön tilan seurannan kehittämishanke päättyi kesällä 2006. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella on alueen maita avustettu aavikoitumisen estämissopimuksen tavoitteisiin pääsemisessä (UNDP:n Drylands Development Centren hanke). Maailmanpankin METAP-hankkeen osana on tuettu Välimeren rannikoiden ja rannikkovesien suojelua. Egyptissä on tuettu teollisuuden ympäristöhanketta sekä Aleksandriassa valmistunutta ongelmajätteiden käsittelylaitosta. Etelä-Afrikan ympäristöhallinnon hanke jatkui.
- Perussa Suomen tukema hanke Amazonin alueen biodiversiteetin kestävästä käytöstä on eden-nyt hyvin ja saavuttanut merkittäviä tuloksia. Hanke päättyi 2007 ja sen tulosten pohjalta on al-kanut uuden alueellisen hankkeen valmistelu hyödyntäen jo kehitettyjä käytäntöjä. Suomen käynnistämä Keski-Amerikan energia- ja ympäristökumppanuuden kahdesti vuosittain järjestet-tävät teemakokoukset ovat muodostuneet alueen merkittävimmiksi energia- ja ympäristöalan ta-pahtumiksi. Kumppanuushanke on mukana jo 120 osahankkeessa, joilla pyritään lisäämään uu-siutuvan energian osuutta, energiatehokkuutta ja ympäristötietoisuutta.

- Maailmanpankissa Suomella ja Norjalla on yhteinen rahasto, jolla tuetaan pankin kestävästä kehityksen hankkeita. Tämän rahaston avulla pyritään kehittämään Maailmanpankin toimia ympäristöllisesti kestävämpään suuntaan.

13. KEHITYKSELLE SUOTUISAN ILMAPIIRIN TUKEMINEN

Kehitysmaat ovat ennen kaikkea itse vastuullisia omasta kehityksestään. Kehitysmaiden kehitykselle on olennaista luoda ja tukea sellaista toimintaympäristöä, jossa maan omat voimavarat voidaan tulokseksi hyödyntää kansallisen kehityksen edistämiseen. Kehitykselle suotuisan ilmapiirin tukeminen heijastuu koko kehityspoliitikassa, Suomen kahdenvälisen yhteistyöohjelmien sisällössä ja budjettituella asetetuissa tavoitteissa. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sukupuolten välinen tasa-arvo, demokratia ja hyvä hallinto, samoin kuin esimerkiksi toimivien markkinoiden edistäminen ovat keskeisiä aiheita. Kehityspoliittikan haasteena laajan turvallisuuden näkökulmasta on tukea kehitysmaita saavuttamaan kestävästä kehityksestä, joka tarjoaa ihmisille voimavaroja ja vähentää konfliktien mahdollisuuksia.

Budjettitukiyhteistyö on antanut selkeän kanavan vaikuttaa kehitykselle suotuisaan ilmapiiriin kehittymiseksi kumppanimaissa. Rahoituksen ja vuoropuhelun avulla hallinnon järjestelmät ovat vahvistuneet, mikä on vaikuttanut sekä hyvän hallinnon että taloudenpidon vahvistumiseen. Budjettituen osalta käydään laaja-alaista poliittista dialogia, johon osallistuu useita sektoriministeriöitä. Myös maissa, jotka eivät saa budjettitukea, on käyty hyvään hallintoon liittyvää vuoropuhelua hallituksen kanssa EU:n ja laajemman avunantajayhteisön jäsenenä.

Merkittävä vaikutuskanava Suomen tuella kehitykselle suotuisan ilmapiirin ja erityisesti hyvän hallinnon edistämiseksi ovat EU ja monenkeskiset rahoituslaitokset. Sekä EU:lla että Maailmanpankilla on hyvän hallinnon ohjelmat, jotka pohjautuvat kannustinrahoituksen tarjoamiseen sitoutumisesta hyvän hallinnon edistämiseen.

Suomen monenkeskisten yhteistyöjärjestöjen ja kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kautta tuetaan yhteistyömaiden kehityspoliittikan suunnittelua ja toteutusta sekä kapasiteetin kehittämistä ja vahvistamista. Näin tuetaan sellaisen toimintaympäristön luomista, joissa muiden rahoituskanavien ja kaikkien avunantajien edellytykset tulokselliseen toimintaan paranevat.

Paikallisen yhteistyön määräraha on merkittävä väline demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseksi kumppanimaissa.

Esimerkkejä Suomen toimista kehitykselle suotuisan kansallisen ilmapiirin luomiseksi

- Suomen kehityspoliittikka edistää turvallisuutta. Köyhyyden vähentäminen, ihmisoikeuksien, hyvän hallinnon, oikeusvaltiokehityksen ja demokratian tukeminen, ympäristönsuojelu sekä koulutuksen ja terveydenhuollon parantaminen edistävät laajaa turvallisuutta. Laajaa turvallisuutta ovat parantaneet myös alueellisen yhteistyön ja alueellisten talouskumppanuussopimusten myötä saavutettava kaupan ja hyvinvoinnin kasvu, alueellinen yhteistyö terveyden edistämiseksi ja pandemioiden torjumiseksi ja ympäristöalan yhteistyö valtioiden välillä. Tällaisia ohjelmia Suomi on aktiivisesti tukenut kansainvälisten järjestöjen, kuten YK:n, EU:n, Afrikan Unionin ja Euroopan turvallisuus ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) kautta.
- Hallinto- ja korruptioarvioita kumppanimaiden hallintotilanteesta tekevät eri kansainväliset organisaatiot sekä yksittäiset maat. EU:n hallintoaloitteesta sovittiin Suomen puheenjohtajuuskaudella vuonna 2006. Sen pohjalta Euroopan komissio arvioi yhteistyössä jäsenmaiden kanssa AKT-kumppanimaiden hallinnon tasoa nykytilan ja tulevaisuuden sitoumusten osalta laatimalla hallintoprofiilin maista. Tavoitteena on dialogiin ja kannustimiin perustuva edistyminen. Maailmanpankin hyvän hallinnon strategian tavoitteena on puolestaan korostaa pankin asemaa hyvän hallinnon edistämiseksi ja korruption kitkemiseksi osana järjestön työtä köyhyyden vähentämisessä ja talouskasvun tukemisessa. Maailmanpankissa ei luoda hyvän hallinnon strategian myötä uusia arviointijärjestelmiä, vaan strategia systematisoi jo vakiintuneita käytäntöjä.

- Suomi toimii olemassa olevien monenkeskisten järjestelyjen osana eikä tee omia kahdenvälisiä hyvä hallinto -arvioiteja kumppanimaissa. Suomi korostaa harmonisaatiota ja avunantajien yhteistyötä sekä kansainvälisten järjestöjen hallintostrategioiden ja -arviointien että rahoittajien omien arviointien osalta. Näin voidaan välttää ristiriitaisia viestejä ja kumppanimaiden kuormittamista useilla erillisillä hallintoarvioilla. EU:n päällikköryhmä (HOMS) on tärkein toiminnan viitekehys maatasolla.
- Kehitysrahoituslaitokset ovat tärkeitä toimijoita erityisesti julkisen hallinnon ja oikeusjärjestelmien kehittämisessä. Varsinkin Maailmanpankin lisäarvo makrotaloustason politiikkatyössä sekä julkisen taloushallinnon kehittämisessä laajalti tunnustettua ja pankki toimiikin sektorilla usein johtavana avunantajana. Lisäksi pankin julkaisemat Doing Business -maaluokittelut ovat vaikuttaneet merkittävästi maiden väliseen vertailukelpoisuuteen investoinneille suotuisan toimintaympäristön luomisessa ja ylläpitämisessä.
- Turvallisuutta parantavan kehityspolitiikan vaikuttavuus edellyttää Suomelta johdonmukaisuutta sekä omassa politiikassaan että suhteessa muihin avunantajiin. Se edellyttää myös toimivaa yhteistyötä kumppanimaan hallituksen kanssa. Suomen kehitys- ja kauppapolitiikan johdonmukaisuutta on parantanut se, että yksi ministeri on vastannut ulkomaankaupasta ja kehitysyhteistyöstä. Suomi on edistänyt johdonmukaisuutta myös EU:n toiminnassa.

14. YKSITYISSEKTORI JA KANSALAISSYHTEISKUNTA KEHITYKSEN RAKENTAJINA

Kehitysmaiden omien voimavarojen hyödyntämiseksi kehityksessä on olennaista että eri yhteiskunnalliset tahot otetaan huomioon. Kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntaa on vahvistettu erityisesti suuntaamalla paikallisten kansalaisjärjestöjen hankkeille tukea edustustojen paikallisen yhteistyön määrärahasta. Lisäksi on tuettu konsultaatioita hallituksen ja kansalaisyhteiskunnan sekä hallituksen ja yksityissektorin välillä. Hankkeilla on myös tuettu mm. yksityissektorin kehittämistä.

Kansalaisyhteiskunnan osaamista ja voimavaroja on yhtäältä tuettu ja toisaalta hyödynnetty myös YK-yhteistyössä. Kansalaisjärjestökentän näkemyksiä on otettu huomioon YK-reformityössä ja vuoden 2005 huippukokouksen valmistelutyössä.

Kuten hyvä hallinto -tematiikassakin, yksityissektorin kehittämisessä keskeiset kanavat ovat EU ja monenkeskiset toimijat. EU:lla on erityisesti Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) maille suunnattuja yksityisen sektorin instrumentteja. Myös AKT-maiden kanssa solmittavat talouskumppanuussopimukset ovat keskeisiä yksityissektorin kehittämisessä. Maailmanpankkiryhmän eri ohjelmat ja analyttinen työ ovat merkittäviä yksityissektorikehityksen edistäjiä kehitysmaissa.

Esimerkkejä Suomen toimista kehitysmaiden yksityissektorin ja kansalaisyhteiskunnan osallistamiseksi kehitykseen

- Hauraissa maissa kuten Nepalissa ja Afganistanissa pyritään valtioiden tukemiseen kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen avulla. Paikallisen yhteistyön määrärahan käytössä nämä asiat on nostettu etusijalle kaikissa maissa.
- Yksityissektorin kehittämisessä Mekongin alueella rahoitetaan hanketta IFC:n kanssa Vietnamin, Kambodzhassa ja Laosissa. Samoin ICT-hankkeissa on tuettu yrityshautomotoimintaa. Yksityisen sektorin osaamisen varaan kehitystä on rakennettu Keski-Amerikan energia- ja ympäristökumppanuushankkeessa menestyksekkäästi. Nicaraguan maaseutukehityksessä on pyritty vahvistamaan hallituksen kapasiteettia vastata erityyppisten tuottajien tarpeisiin. Kansalaisyhteiskunnan osaamisen varaan on puolestaan rakennettu erityisesti kaksikielisyysopetushankkeissa.

- Kehitysrahoituslaitoksilla on yksityissektorin tukeen erikseen räätälöidyt instrumentit ja tähän tarkoitukseen kohdennettu rahoitus on merkittävästi kasvanut vuosina 2004–2006. Yksityissektorin tuen tavoitteena on investoinneille suotuisan ilmapiirin aikaansaaminen, yksityisen rahoituksen katalysaattorina toimiminen ja rahoituksen tarjoaminen silloin kun sitä ei ole saatavissa yksityismarkkinoilta.
- Kauppa ja kehitys -kysymyksissä Suomi on edistänyt yksityissektorin kaupallisten edellytyksien parantamista kehitysmaissa. Lisäksi Suomi on tukenut kansainvälisten kansalaisjärjestöjen osallistumista kansainväliseen keskusteluun kauppa ja kehitys -teemasta.

Yksityissektorin kehityksessä keskeisiä kansainvälisiä kauppaneuvotteluja käsiteltiin luvussa 6 *Kehitysmaiden kauppakapasiteetin kehittäminen*.

Yhteistyötä suomalaisten ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kanssa käsitellään erikseen luvussa 21 *Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö*.

15. TUEN KOHDENTAMINEN KEHITYSMAIDEN DEMOKRAATTISTEN INSTITUUTIOIDEN JA KANSALAISSYHTEISKUNNAN VAHVISTAMISEEN

Useiden avunsaajamaiden kanssa keskustellaan avoimesti osana politiikkavuoropuhelua korruption ja hyvän hallinnon kysymyksistä sekä kansalaisyhteiskunnan asemasta. Myös Suomi on mukana tässä vuoropuhelussa. Monissa maissa suurlähetystöjen paikallisen yhteistyön määrärahoilla tuetaan ihmisoikeuksia, korruption vastaista työtä, kansalaisyhteiskunnan vahvistamista ja osallistumista keskeisiin yhteiskunnallisiin uudistusprosesseihin. Lisäksi edustustot järjestävät keskustelutilaisuuksia näistä kysymyksistä, etsivät osanottajia yhteistyömaista ihmisoikeus- tai vaalikoulutukseen sekä raportoivat näistä aiheista osana poliittista raportointiaan. Paikallisen yhteistyön määrärahan lisäksi suomalaisten puolueiden demokraatiayhteistyölle on luotu uusia kanavia kuten Demo ry.

Hyvä hallinto ja korruption vastainen toiminta ovat voimakkaasti esillä Suomen vuoropuhelussa monikeskisten yhteistyöorganisaatioiden kanssa eri tahoilla kuten johtokuntatyössä, rahoituslaitosten lisärahoitusneuvotteluissa, vuosikokouksissa, tapaamisissa eri organisaatioiden edustajien kanssa sekä temaattisessa yhteistyössä.

Demokraattisten instituutioiden ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen sekä korruption vastainen taistelu ovat olleet keskeisesti esillä YK-järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Suomi toteutti epäviralliset konsultaatiot YK:n korruptionvastaisen yleissopimuksen ensimmäisen sopimusosapuolikokouksen valmistelemiseksi.

Esimerkkejä Suomen toimista kehitysmaiden demokraattisten instituutioiden ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi

- Hyvä hallinto, paikallishallinto tai oikeussektori on valittu yhdeksi Suomen kahdenvälisen yhteistyön painopistesektoreista esim. Tansaniassa ja Keniassa. Tansaniassa yhteistyö kattaa paikallishallinnon ja -demokratian, korruption vastaisen taistelun ja oikeussektorin uudistusten tuen. Keniassa osallistutaan avunantajien yhteiseen tukeen oikeussektorin uudistamiseksi. Keniassa korruptiokysymykset on otettu voimakkaasti esille Suomen kahdenvälisessä ja EU:n käymässä poliittisessa vuoropuhelussa. Sambiassa budjettituen vuosiarviossa kesällä 2006 yksi työryhmistä arvioi korruption vastaisen toiminnan saavutuksia ja haasteita. Etelä-Afrikassa demokratian tukeminen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen paikallisen yhteistyön määrärahalta on yksi yhteistyön painopistealueista.
- Nepalissa ja Afganistanissa kansalaisyhteiskuntaa vahvistetaan samoin kuin Vietnamissa, jossa yhteiskunnan poliittinen avautuminen antaa vähitellen enemmän vapautta tähän suuntaan.

- Länsi-Balkanin yhteistyön yleisenä tavoitteena on ollut alueen maiden demokraattisen yhteiskuntakehityksen vahvistaminen ja hyvän hallinnon periaatteiden vakiintuminen ja sitä kautta talouden elpyminen ja köyhyyden lieventyminen.
- Helsinki-prosessissa on edistetty eri toimijaryhmien välistä vuoropuhelua järjestämällä neljä kokousta, jotka käsittelivät turvallisuuden ja yhteistyön edellytyksiä Lähi-idässä, innovatiivisten kehitysrahoitusmekanismien toimeenpanoa, uskonnollisten toimijoiden roolia rauhanprosesseissa sekä taloudellisen kasvun ja työllisyyden kansallista edistämistä kehitysmaissa.
- Suomi tukee demokratiakehitystä myös poliittisten puolueiden perustaman yhteistyöjärjestö Demo ry:n kautta. Demon kautta kehitysyhteistyökysymyksistä tiedotetaan niitä toimijoita, joilla on budjettivaltaa avunsaajamaissa. Yhteistyön avulla pyritään lisäämään kehitysmaiden sekä suomalaisten poliittisten toimijoiden dialogia demokratian toimintatavoista, ongelmista ja mahdollisuuksista. Tavoitteena on edistää demokratiaa ja monipuoluejärjestelmää yhteistyömaissa sekä laajentaa suomalaisten poliittisten toimijoiden ymmärrystä kehitysmaiden demokratiatilanteesta. Toiminnan peruseriaatteena on molemminpuolinen oppiminen oman yhteiskuntahistorian ja demokratiatilanteen pohjalta. Toimintaa on ollut Tansaniassa ja Nepalissa.

16. VALTIOVALLAN SEKÄ TYÖNANTAJA- JA TYÖNTEKIJÄJÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖ

Suomi on korostanut kansainvälisessä yhteistyössä erillisten köyhyysprojektien sijasta kehitysmaiden omien laaja-alaisten sosiaali- ja työpolitiikkojen kehittämistä ja niitä tukevien pysyvien kansallisten ja paikallisten instituutioiden (mm. kehitysmaiden sosiaali- ja työministeriöiden) vahvistamista. Suomessa on aktiivisesti rakennettu yhteistyösuhteita sosiaali- ja työpolitiikan alalla ja vaikutettu suomalaisen asiantuntijaverkoston hyvällä yhteistyöllä merkittävästi kehitysmaiden sosiaali- ja työpolitiikkaa koskevan asialistan muotoutumiseen YK:ssa, EU:ssa sekä monissa kansainvälisissä verkostoissa ja järjestöissä.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen yhteistyön kehittäminen tapahtuu lähinnä kansalaisjärjestöjen kautta tai osana yksityissektoritoimintaa. Samanaikaisesti Suomi on selvittänyt mahdollisuuksia tukea työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön kehittämistä Itä-Afrikassa osana Suomen alueellista tukea.

Suomi toimii puheenjohtajana OECD:n köyhyysverkoston (POVNET) työryhmässä, joka käsittelee sosiaaliturvan ja sosiaalipolitiikan haasteita kehitysyhteistyössä. Tässä työssä Suomi on vaikuttanut aktiivisesti sosiaaliturvan ja -vakuutuksen ottamiseksi kehityspolitiikan ja -yhteistyön kansainväliselle asialistalle.

Esimerkkejä Suomen toimista työelämän kysymysten edistämiseksi

- Namibiassa on kansalaisjärjestötuen kautta tuettu Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskuksen SASK:n hanketta Namibian Labour Resource & Research Centren kanssa. Etelä-Afrikassa on kansalaisjärjestöjen avulla tuettu syrjittyjen ryhmien (mustat erityisesti maaseudulla, naiset, vammaiset) osallistumismahdollisuuksia, osaamista ja resursseja.
- Mekongin alueen Mekong Private sector Development Fundin osana on tuettu parempien ja turvallisempien työolosuhteiden edistämistä teollisilla työpaikoilla. Tällöin on edistetty ILO:n suosituksia paikallisiin yrityksiin Vietnamin, Kambodzhassa ja Laosissa. Samalla tuodaan myös yritysten yhteiskuntavastuuta esille. Nepalilaispuhtaamman tuotannon hankkeessa on myös edistetty työturvallisuutta tuotantolaitoksissa.
- Suomi on korostanut kehitysrahoituslaitoksissa eri yhteyksissä ihmisarvoisen työn (Decent Work) edistämistä.

17. OSALLISTUMINEN KONFLIKTIEN ENNALTAEHKÄISYYN, RAUHANTURVAAN JA SIVIILIKRIISINHALLINTAAN

Suomi on muiden avunantajien tavoin lisännyt konfliktinehkäisyn ja rauhanrakentamisen alalla toteutettavaa kehitysyhteistyötä. Konfliktien määrä on vähentynyt jyrkästi 1990-luvun alusta lähtien. Myös edustustojen paikallisen yhteistyön määrärahoilla rahoitetut hankkeet ovat tukeneet paikallisia yhteisöjä ja lieventäneet kiistoja.

Afrikassa Suomi on edistänyt konfliktien ehkäisyä tukemalla Afrikan unionin rauhanrahastoa, Sudanin jälleenrakennusta, Länsi-Afrikan talousyhteisön (ECOWAS) pienaseohjelmaa, Afrikan suurten järvien alueen rauhankonferenssia, Etiopian vaaleja, YK:n rauhanrakentamishelmia Sudanissa ja Somaliassa, kansainvälisten kansalaisjärjestöjen Afrikka-ohjelmia ja Kosovon siviilisotilasyhteistyö (CIMIC)-koulutusta. Lähi-idässä Suomi on antanut humanitaarista apua Libanoniin ja tukenut Israelin ja palestiinalaisten välistä rauhanprosessia.

Suomi osallistui kansainvälisiin siviilikriisinhallintaoperaatioihin lähettämällä asiantuntijoita, poliiseja, rajavalvontahenkilöitä, tarkkailijoita tai jälleenrakennusryhmän. Suomi osallistui YK:n ja EU:n kansainvälisiin rauhanturvaoperaatioihin lähettämällä sotilaita, neuvonantajia, esikunta- tai erikoisupseereja, tarkkailijoita tai CIMIC-osaston.

Suomi painottaa toiminnassaan avun jatkumoa: avun eri muotojen pitäisi täydentää toisiaan aina konfliktin ehkäisystä, kriisinhallinnasta ja humanitaarisesta avusta kestävästä kehitystä ja rauhaa tukevaan kehitysapuun. Avun jatkumossa sotilaiden ja siviilien välinen yhteistyö on toiminut hyvin seurantatyössä ja siviilikriisinhallinnassa. Jatkumon toiminnassa on kuitenkin vielä paljon haasteita. Avun eri muotojen suunnittelun ja toteutuksen tulisi olla pitkäjänteistä. Haurastuvissa valtioissa on pohdittu kehitysavun jatkamisen edellytyksiä mutta ei ole systemaattisesti varauduttu siirtymiseen konfliktinhallintaan. Suomi on antanut humanitaarista apua kriisien uhreille ja osallistunut kriisinhallintaan, mutta siirtyminen pitkäaikaiseen kehitysavun piiriin on viivästynyt. Turvallisuuteen liittyvissä ohjelmissa avun toteutuksesta ja rahoituksesta voivat vastata eri tahot, jolloin yhteistyö ja koordinointo ovat aiheuttaneet haasteita. Tällä on vaikutuksensa myös siihen, mikä osa avusta voidaan laskea viralliseksi julkiseksi kehitysyhteistyöksi⁽⁴⁾ ja minkälaisia rahoitusmenetelmiä voidaan käyttää.

Esimerkkejä Suomen osallistumisesta konfliktien ennaltaehkäisyyn, rauhanturvaan ja siviilikriisinhallintaan

- Suomella oli EU-puheenjohtajana merkittävä rooli YK:n rauhanrakentamiskomission ensimmäisissä kokouksissa pyrittäessä varmistamaan unionin yhtenäisyys ja toimintakyky. Suomi myönsi myös rahallista tukea rauhanrakentamiskomission ja -rahaston toimintaan.
- Suomi on osallistunut YK:n rauhanturvaamisen kehittämiseen painottaen YK-rauhanturvaamisen tehostamista ja strategista suunnittelua, yhteistyötä alueellisten järjestöjen kanssa (erityisesti EU:n ja YK:n välisen yhteistyön tiivistäminen) sekä Afrikan kapasiteetin tehostamista. Lisäksi Suomella on ollut henkilöstöä YK-johtoisissa operaatioissa. Useissa kriisimaissa, kuten Sudanissa ja Kongon demokraattisessa tasavallassa, tapahtuvat rauhanturvaaminen ja siviilikriisinhallinta rinnakkain humanitaarisen avun kanssa.
- Alueellisen laajan turvallisuuden osalta yhtenä instrumenttina on ollut yhteistyö eteläafrikkalaisen kansalaisjärjestön kanssa CIMIC-koulutuksen antamisessa afrikkalaisia rauhanturvaoperaatioita varten. Paikallisen yhteistyön määrärahan avulla on tuettu eteläafrikkalaisia kansalaisjärjestöjä ja tutkimuslaitoksia konfliktien ennaltaehkäisyssä ja hallinnassa (muun muassa afrikkalaisten rauhanturvaoperaatioiden analysointi siviilien suojelun näkökulmasta sekä tuki alueellisille konfliktien hallintaan ja ennaltaehkäisyyn liittyville seminaareille ja tutkimustyölle).

⁽⁴⁾ Official Development Assistance, OECD:n määritelmän mukainen julkinen kehitysyhteistyö

- Länsi-Balkanilla Suomen tuen päätavoitteena on ollut kehitykselle suotuisan ilmapiirin edistäminen. Tavoitteena on ollut myös estää Kosovoa luisumasta takaisin sisällissotaan tukemalla alueen jälleenrakennusta.
- Merkittävä osa kansainvälisten rahoituslaitosten pehmeäehtoisesta luototuksesta kohdentuu hauraisiin valtioihin ja konflikteille alttiisiin maihin. Kehitysrahoituslaitokset ovat myös myöntäneet laajoja velkahelpotuksia näille maille.
- OECD:n hauraiden valtioiden työryhmä (Fragile States Group, FSG) määrittelee parhaita toimintatapoja niihin maihin, joissa maan oma hallinto ei ole riittävän vakaa tai muuten kykene ottamaan täyttä omaa vastuuta maan kehityksestä. Ryhmä on laatinut avunantajien koordinointia ja toiminnan johdonmukaisuutta hauraisissa valtioissa ohjaavan linjauksen (DAC Principles for Good International Engagement in Fragile States and Situations).

18. KEHITYSRAHOITUS

Syyskuun 2005 YK:n huippukokouksessa vuosituhattavoitteiden ja globaalikonferenssien seurannasta vahvistettiin, että vuosituhattavoitteiden saavuttamiseksi julkisen kehitysavun määrä on nostettava 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta (BKTL) vuoteen 2015 mennessä. Huippukokoukseen osallistuneet sitoutuivat tähän tavoitteeseen. Myös EU antoi omat sitoumuksensa kehitysavun nostamiseksi toukokuun 2005 ministerineuvostossa. Niiden mukaan EU:n yhteinen tavoite on saavuttaa 0,56 %/BKTL vuoteen 2010 mennessä. EU-maista Ruotsi, Tanska, Luxemburg ja Alankomaat ovat saavuttaneet 0,7 prosentin tason.

Hallitus kasvatti kehitysyhteistyömäärärahoja hallituskauden aikana yhteensä lähes 240 miljoonalla eurolla, mikä ylitti hallitusohjelmaan kirjatun 220 miljoonan euron tavoitteen. Ennakkotietojen mukaan kehitysyhteistyömaksatusten BKTL-osuus vuonna 2006 laski 0,39 prosenttiin pääosin ennustettua nopeammasta talouskasvusta johtuen.

Avun tuloksellisuuden kannalta on olennaista taata rahoituksen pitkäjänteisyys ja ennustettavuus. Kehitysrahoitusasioiden loppuunsaattaminen oli keskeinen prioriteetti Suomen puheenjohtajuuskaudella 2006. Suomi onnistui neuvottelemaan Euroopan komission ja Euroopan parlamentin kanssa poliittisen yhteisymmärryksen kehitysyhteistyön rahoitusvälineestä (Development Cooperation Instrument), jonka seurauksena asetus hyväksyttiin. Neuvotteluprosessin tuloksena onnistuttiin takaamaan katkeamaton yhteisön kehitysrahoitus vuoden 2007 alusta lähtien. Lisäksi hyväksyttiin demokratian ja ihmisoikeuksien maailmanlaajuisista edistämistä koskeva rahoitusväline vuosille 2007–2013.

Suomen kaudella allekirjoitettiin myös 10. Euroopan kehitysrahaston (EKR) rahoitusta (22,7 miljardia euroa) koskeva sopimus, jolla taataan yhteisön kehitysrahoitus Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maille, Euroopan merentakaisille maille ja alueille sekä EKR:n hallintomenoihin vuosina 2008–2013.

Lisätietoja Suomen ja EU-maiden kehitysrahoituksesta

- EU-tavoitteen saavuttamiseksi kukin ennen vuotta 2005 liittynyt jäsenmaa sitoutui maakohtaiseen 0,51 %/BKTL-minimiin vuoteen 2010 ja 0,7 %/BKTL -minimiin vuoteen 2015 mennessä. Vuonna 2005 tai sen jälkeen liittyneiden jäsenmaiden sitoumukset olivat 0,17 % ja 0,33 % vastaavilta ajoilta. EU:n kollektiivisten ja individuaalien maakohtaisen tavoitteiden ero perustuu laskelmiin, joiden mukaan osa jäsenmaista (mm. Suomi) saavuttaa 0,7 % BKTL-tason jo ennen vuotta 2015 ja osa (kuten Ruotsi, Hollanti ja Luxemburg) jopa ylittää sen.

- Kehityspoliittisen ohjelman rahoituksen kasvutavoitteen mukaisen 220 miljoonan kasvun arvioitiin hallitusohjelman laadintahetkellä johtavan 0,44 prosenttiin BKTL:sta vuonna 2007. Tämänhetkisten talouskasvuennusteiden valossa vuoden 2007 talousarvion kehitysyhteistyömäärärahat vastaavat 0,43 prosentin BKTL-osuutta. Vuoteen 2005 verrattuna humanitaarisen avun maksutukset myös laskivat hivenen, kun Aasian tsunamirahoituksen vaikutus poistui. Lisäksi Suomen ja usean muun avunantajamaan julkista kehitysapua kasvatti vuonna 2005 väliaikaisesti Irakille annettu velkahelpotus. Sitoumusten toteutumiseksi lähivuosina on keskeistä, millaiset kasvuskenaariot uusi hallitus sopii hallitusohjelmassa keväällä 2007.
- EU tasolla jäsenmaat etenevät eri tahtiin kehitysyhteistyömäärärahasisitumustensa kanssa. Suomen virallinen sitoumus on saavuttaa 0,7 % BKTL taso vuonna 2010. Oheisessa taulukossa on eräiden EU-maiden tavoiteaikataulu ja taso vuonna 2006 OECD:n ennakkotietojen mukaan.

Taulukko 3 Eräiden EU-maiden kehitysyhteistyörahoitus 2006 ja tavoite 2010 (%/BKTL)

Maa	Taso 2006	Tavoitetaso vuonna 2010
Ruotsi	1,03	1,0
Luxemburg	0,89	0,86
Tanska	0,80	0,8
Alankomaat	0,81	0,8
Belgia	0,50	0,7
Iso-Britannia	0,52	0,59
Irlanti	0,53	0,62
Ranska	0,47	0,6
Espanja	0,32	0,6
Suomi	0,39	0,7

lähde Euroopan komission Monterrey-kysely 2006

19. KEHITYSPOLIITTISEN JOHDONMUKAISUUDEN VAHVISTAMINEN

Kehityspoliittisen ohjelman keskeisenä teemana on kehityspoliittisen johdonmukaisuuden vahvistaminen. Ohjelman mukaisesti kehityspoliittisen näkökulman tulee sisältyä kaikkiin sellaisiin ohjelmiin ja selvityksiin, joilla määritellään Suomen toimintalinjoja kehitykseen vaikuttavissa kysymyksissä.

Hallituksen periaatepäätöksissä tai selonteoissa⁽⁵⁾ kehityspoliittisen johdonmukaisuuden periaate on sisäistetty hyvin. Hallituksen linjaukset valmisteltiin pääosin yhteistyössä eri ministeriöiden ja ulkoasiainministeriön osastojen kanssa, sekä lisättiin laajasti eri yhteiskunnan toimijoiden osallistumista. Myös kehityspoliittisen toimikunnan (KPT) näkemys otettiin huomioon useimmissa tapauksissa.

Suomi on erityisesti EU-puheenjohtajuuskaudella ja siihen valmistautuessaan edistänyt vahvasti kehityspoliittista johdonmukaisuutta EU:ssa. Puheenjohtajuuskaudella kehityspoliittisen johdonmukaisuuden käytännön edistäminen oli yksi kehityspolitiikan päätavoitteista. Suomen puheenjohtajuuskauden päätyttyä EU:lla on monipuoliset välineet kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toimeenpanoon.

⁽⁵⁾ Esim. Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko (2004), kauppapoliittinen ohjelma (2005), globalisaation hallinta ja Suomi (2005), maahanmuuttopolitiittinen ohjelma (2006) ja kestävän kehityksen strategia (2006)

Erityisiä havaintoja kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämisestä Suomen toiminnassa

- Hallitus laati vuonna 2005 eduskunnalle "Globalisaation hallinta ja Suomi" -selvityksen, jossa kehityspoliittisen johdonmukaisuuden ajatus esiintyy läpileikkaavasti, mutta jonka yhteys Suomen globalisaatiostrategiaan ei ole kovin vahva. Suomen globalisaatiostrategian prosessi (Rehn–Brunila–Vihriälä) on pidetty hyvin kansallisen sisäpolitiikan tasolla, laajentamatta sitä kuitenkaan globalisaation kansainvälispoliittisiin ulottuvuuksiin.
- Valtioneuvosto teki 8.9.2005 periaatepäätöksen Suomen ensimmäisestä kauppapoliittisesta ohjelmasta. Kehitysmaihin liittyvät kysymykset on huomioitu tässä ohjelmassa läpileikkaavasti katuen lähes kaikki kauppapolitiikan osa-alueet.
- Suomen EU-politiikan linjaukset kehityksen kannalta keskeisillä politiikan aloilla laaditaan kehitysnäkökulmasta vaihtelevasti. Suomi on vaikuttanut EU:ssa aktiivisesti EU:n kehityspoliittisen johdonmukaisuuden sitoumusten vahvistamiseen. Tämän ansiosta mm. EU:n kehityspoliittisessa julkilausumassa johdonmukaisuusnäkökulma on selkeä.
- Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa hyväksyttiin Suomen puheenjohtajuuskaudella lokakuussa 2006 päätelmät ulko- ja kehitysministereiden yhteisistunnossa kehitysnäkökulman integroinnista neuvoston päätöksentekoon. Lisäksi sovittiin, että kukin puheenjohtajamaa ajankukaistaa EU:n kehityspoliittisen johdonmukaisuuden työohjelman kautensa alussa. Suomen puheenjohtajuuskaudella neuvosto otti tiedoksi ensimmäisen työohjelman vuosille 2006–2007, jolloin EU:lla on monipuoliset välineet kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toimeenpanoon. Kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa kehitysmaiden tilanteen huomioon ottaminen on osa normaalia toimintaa. Niillä politiikan aloilla, kuten kauppapolitiikka, joilla kansallinen selonteko tai ohjelma sisältää kehityspoliittisen ulottuvuuden, valmistelun kokonaisvaltaisuus myös EU-politiikassa on aiempaa vakiintuneempaa. Sen sijaan esimerkiksi EU:n kalastus- ja maatalouspolitiikan sisällöissä kehityspoliittinen näkökulma jää riittämättömästi huomioon otetuksi.
- Suomen linjaukset YK:ssa ja kansainvälisissä rahoituslaitoksissa laaditaan kehityspoliittisen ohjelman painotuksia noudattaen. Tämän varmistamiseksi on laadittu niin sanotut järjestölinjaukset, jotka ovat ohjanneet Suomen yhteistyötä monenkeskisten organisaatioiden kanssa. Kehityspoliittisen ohjelman lisäksi monenkeskisen yhteistyön painopisteet on määritelty myös hallitusohjelmassa, ihmisoikeus- ja ulko- ja turvallisuuspoliittisissa selonteoissa, YK-strategiassa ja globalisaatioselvityksessä.
- Johdonmukaisuuden haasteiden käsittelemisessä ulkoasiainministeriön sisällä, viranomaisten kesken sekä muiden sidosryhmien kanssa on edistytty erityisesti ulkoasiainministeriön sisällä, sekä myös viranomaisten kesken. Ministeriö on perustanut myös osastojen yhteisiä työryhmiä painopisteiksi valituilla politiikka-aloilla.
 - Turvallisuus ja kehitys -työryhmä on toiminut aktiivisesti marraskuusta 2005. Se on pitänyt tapaamisen muiden ministeriöiden kanssa (puolustusministeriö, sisäasiainministeriö, pääesikunta).
 - Kauppa ja kehitys-tiimi on toiminut vuoden 2005 alusta. Sillä ei ole ollut laajennettua kokoonpanoa, vaan EU:n kauppapolitiikkaan liittyvät kehityskysymykset on käsitelty 133-jaostossa tai sen alajaostoissa (palvelut, TRIPS tai maatalous).
 - Maahanmuutto ja kehitys -työn valmistelemiseksi on toiminut jo jonkin aikaa ulkoasiainministeriön, sisäasiainministeriön ja työministeriön yhteinen työryhmä, joka nyt valmistelee Suomen osallistumista heinäkuun 2007 Globaalifoorumiin.
 - Ympäristöalalla on käynnistetty vuotuiset tapaamiset ministeri- ja kansliapäällikkö- sekä virkamiestasolla (ulkoasiainministeriö ja ympäristöministeriö).

- Kansainvälisten rahoituslaitosten johtokuntatyöskentelyssä toimitaan yhteistyössä muiden ministeriöiden ja edustustojen kanssa. Suomen kannanmuodostus Maailmanpankin päätöksentekoa varten toteutetaan yhteistyössä valtiovarainministeriön ja tarvittaessa Suomen pankin kanssa. Yhteistyöllä on vakiintunut koordinaatiojärjestelmä.
 - Kehityspoliittinen toimikunta (KPT) on toiminut aktiivisesti johdonmukaisuuskysymysten hahmottajana ja antanut panoksensa kehitysnäkökulman integroimiseksi eri politiikka-alojen hallitustason linjauksiin. Tietoisuus kehityspoliittisesta johdonmukaisuudesta on KPT:n avulla lisääntynyt eri ministeriöissä hallituskauden aikana.
 - EU-asioiden koordinaatiomekanismi ml. ulkosuhdejaosto on säännönmukaisin yhteistyömekanismi, joka tarjoaa mahdollisuuden myös johdonmukaisuuden edistämiseen eri sektoreiden välillä
- Sidosryhmien osallistuminen eri politiikka-alojen valmisteluprosesseihin tapahtuu pääasiassa EU-koordinaatioelinten laajojen kokoonpanojen kautta (esimerkiksi 133- tai ulkosuhdejaosto) sekä kansainvälisten konferenssien valmistelutyöryhmiin osallistumisen kautta. Näissä johdonmukaisuushaasteena on kehityspoliittisten kysymysten pieni rooli, kiireellinen valmistelu-aika sekä laajojen kokoonpanojen heterogeeniset jäsenryhmät.
- Ulkoasiainministeriö oli mukana järjestämässä Kehys ry:n ja KPT:n kanssa kansainvälistä johdonmukaisuuskonferenssia syksyllä 2006. Tätä valmistelivat yleisen ohjausryhmän lisäksi valti-onhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan eri toimijoita kokoavat temaattiset työryhmät maahanmuutosta, hiv/aids:sta, kaupasta, ympäristöstä sekä turvallisuudesta. Vuoropuhelua pidettiin onnistuneena ja työryhmien on tarkoitus jatkaa toimintaansa säännöllisesti Kehys ry:n vetämänä.
- Kestävän kehityksen ympäristöpilari on otettu huomioon erityisesti luonnonvarojen käyttöön liittyvien hankkeiden suunnittelussa. Sektori ja budjettitukeen siirryttäessä on kansainvälinen yhteisö hyväksynyt strategisen ympäristövaikutusten arvioinnin työkaluksi, jolla ympäristökysymykset valtavirtaistetaan kehityssuunnitelmiin. Sen omaksuminen käytännön työkaluksi on käynnissä.
- Suomen kehitys- ja kauppapolitiikan johdonmukaisuutta on parantanut se, että yksi ministeri on vastannut ulkomaankaupasta ja kehitysyhteistyöstä. Suomi on edistänyt johdonmukaisuutta myös EU:n toiminnassa. Sen sijaan kehityspoliitiikan johdonmukaisuutta turvallisuuspolitiikan kanssa pitää vielä parantaa. Erityisen tärkeää on lisätä yhteistyötä kriisinhallinnan ja kehitysyhteistyön välillä.

20. KEHITYSPOLIITTINEN VIESTINTÄ

Kehityspoliittisen ohjelman mukaan kehityspoliitiikan tavoitteet voivat toteutua vain, jos ne nauttivat laajaa tukea suomalaisessa yhteiskunnassa. Tuen saaminen ja jatkuminen edellyttää kehitysyhteistyön laadun ohella sitä, että saatavilla on riittävästi monipuolista tietoa kehitysyhteistyöstä ja kehityksistä.

Ulkoasiainministeriö tukee kansalaisten tiedonsaantia viestinnän ja kehityskasvatuksen keinoin. Viestinnän tavoitteeksi on ohjelmassa asetettu avoimuus, objektiivisuus ja vuorovaikutteisuus. Hallituskaudelle asetettiin viestinnän ja kehityskasvatuksen erityisiksi tavoitteiksi vuosituhattulistuksen ja sen kehityspäämäärien tunnetuksi tekeminen sekä kehityskasvatukseen, globaalikysymyksiin ja monikulttuurisuuteen liittyvien kysymysten sisällyttäminen systemaattisesti opetussuunnitelmiin.

Kehitysyhteistyön mielipideselvitykset osoittavat niin Suomessa kuin Suomen viiteryhmän maissakin johdonmukaisesti samaa: kansalaisten tuki maidensa kehityspoliitikalle on laajaa joskin pinnallista. Suomessa haastattelutkimukset antavat vuodesta toiseen melko vakiona pysyviä tuloksia: suomalaiset tuntevat kansainvälisesti vertaillen varsin hyvin Suomen kehitysavun BKT-osuuden, pitävät laajalti Suomen kehitysyhteistyötä ja kehityspoliitikkaa oikeansuuntaisena, ja valtaosa toivoisi avun nousevan ainakin lähemmäs YK:n 0,7 prosentin tavoitetta. Suomalaiset pitävät myös tiedonsaantia kehitysasioista pääosin riittävänä; toisaalta leimallista on epätietoisuus avun vaikutuksista. Vuonna 2006 tehty mielipidemittaus kehitysyhteistyöstä (Taloustutkimus Oy) kertoo suomalaisten käsityksistä seuraavasti:

- 86 % pitää kehitysyhteistyötä melko tai erittäin tärkeänä
- 80 % pitää tärkeimpänä vuosituhattavoitteena äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistamista
- 85 % katsoo, että kehitysyhteistyö lisää kansainvälistä turvallisuutta
- 61 % haluaa kasvattaa Suomen kehitysyhteistyömäärärahoja

Esimerkkejä käytännön toimista kehityspoliittisessa viestinnässä

- *Kehitys-Utveckling*-lehti on sekä asiantuntijayleisölle että kansainvälisyyskasvatuksen tarpeisiin suunnattu lehti, *Kehitysuutiset*-lehti on pääasiassa viranomaistiedotuksen kanava. Molempien kehityssaiheisten lehtijulkaisujen tilauskanta on tarkastelukaudella kasvanut. Kehityskysymysten painetuilla ja verkkojulkaisuilla on oma käyttäjäkuntansa ja käyttäjäpalautte ovat olleet valtaosaltaan myönteistä. Merkittävimpiä muita painettuja julkaisuja ovat olleet kehitysyhteistyön vuosikertomukset, esitteet eri toimintamuodoista tai kumppanimaista, asiantuntijakäyttöön suunnattu Elements for Discussion -sarja kehitysyhteistyön eri ajankohtaisista teemoista, kehityspoliittiset linjaukset ja oppaat, hanke- ja rahoitusluettelot sekä kehitysyhteistyön evaluoinnit. Painettujen julkaisujen menekki on vaihdellut julkaisutyyppin mukaan; suosituimmista julkaisuista on otettu useiden tuhansien kappaleiden painoksia.
- Kehitysyhteistyön verkkopalvelu toimi vuoden 2006 kesäkuuhun asti yhden osoitteen <http://global.finland.fi> alla. Vuoden 2006 kesäkuusta lähtien global-sivusto jatkoi kehityskasvatukseen painottuvana palveluna ja viranomaistiedotukseen liittyvät asiat siirrettiin ulkoasiainministeriön uudistetun <http://formin.finland.fi>-sivuston yhteyteen. Verkkopalveluiden kävijämäärät kasvoivat merkittävästi vuodesta 2003 (keskimäärin 35 000 kävijää kuukaudessa) vuoteen 2005 (keskimäärin 60 000 kävijää kuukaudessa).
- Mediaviestinnässä on toteutettu vuosittain 3–4 toimittajamatkaa kehitysyhteistyön kumppanimaihin, minkä lisäksi journalistien kehitysmaatkoja on tuettu apurahoin, joita on myönnetty keskimäärin 50 kappaletta vuodessa. Uutena mediatuen muotona on otettu käyttöön ns. räätälöityjen toimittajamatkojen järjestäminen yksittäisten, tavallisesti laajalevikkisten aikakauslehtien toimittajille. Matkat ovat keränneet runsaasti kiitosta. Matkojen merkitys on välittömän juttujen tuottamisen ohella paljolti kehityskausymysten avaamisessa ja taustoittamisessa toimittajille sekä kiinnostuksen herättämisessä. Samaan suuntaan on vaikuttanut tuki journalistiikan opiskelijoille.

- Kampanjaviestinnässä toteutettiin vuosituhattavoitekampanja, joka otettiin positiivisesti vastaan ja kampanjamateriaalin kysyntä on ylittänyt odotukset. Kampanja on tuonut Suomelle näkyvyyttä myös ulkomailla: materiaalia on kysytty eri puolille maailmaa ja kiiteltu innovatiivisesta lähestymistavasta. Kampanja on osoitus viranomaisviestinnän mahdollisuudesta käyttää totunnaisesta poikkeavia keinoja.
- Eri maanosiin keskittyntä Ihminen ja kehitys -kampanjoiden sarjaa jatkettiin vuonna 2004 otsikolla *Tuhat ja yksi askelta – Arabimaailma ja kehitys* ja vuonna 2006 otsikolla *Aasiaan!* Arabimaailma-kampanja tavoitti arviolta 30–40 000 kävijää ja Aasia-kampanja jopa 100 000 kävijää. Molemmat kampanjat saivat hyvin medianäkyvyyttä.
- Ulkoasiainministeriön kehityspoliittinen kirjasto on tarjonnut kirjasto- ja informaatiopalveluja kehityskysymyksistä kiinnostuneille. Kirjaston pääasiallisia käyttäjiä ministeriön oman henkilöstön ohella ovat tutkijat, opiskelijat, toimittajat ja kehitysyhteistyössä toimivat yritykset. Kehityspoliittisen viestinnän asiakaspalveluun tulee vuosittain tuhansia tiedusteluja, pääasiassa puhelimitse ja sähköpostilla.
- EU-puheenjohtajuusviestinnässä kehityskysymyksiä tuotiin esille ulkoasiainministeriön omissa painetuissa julkaisuissa sekä verkko-, kirjasto- ja informaatiopalveluissa pitkin puheenjohtajuuskautta. EU-puheenjohtajuusviestinnässä haasteeksi osoittautui Suomen kehitysasioiden asialistasta tiedottaminen esimerkiksi tiedotusvälineiden laajaa kiinnostusta herättävällä tavalla. Puheenjohtajuuden lopulla pidettiin ensimmäisen kerran komission järjestämät eurooppalaiset kehityspäivät Brysselissä. Suomi esiintyi omalla, paljon kiitosta keränneellä näyttelyosastollaan, avajaispuhujana sekä EU:n kehitysyhteistyön parempaa tiedottamista koskevan aloitteensa ansios-ta.
- Kehityskasvatuksessa Opetushallituksen kanssa yhteistyössä toteutettavan Maailma haasteena -hankkeen painopistettä on tarkastelukaudella siirretty kouluissa tapahtuvasta työstä kohti opettajien täydennyskoulutusta ja kehityskasvatusaineistojen tuottamista. Hanke jatkuu vuodesta 2007. Yhteistyötä kehityskasvatuksessa opetusministeriön ja Opetushallituksen kanssa on tarkastelukaudella tiivistetty. Kehityskasvatukseen liittyvät kysymykset ovat saaneet opetushallituksessa entistä suuremman painoarvon.
- Euroopan neuvoston North-South Centre toteutti vuonna 2004 arvion kansainvälisyyskasvatuk-sen tilasta Suomessa. Arvion mukaan Suomen kehityskasvatusohjelma on saavuttanut hyviä tu-loksia suhteellisen pienin voimavaroin, ja kansainvälisyyskasvatukseen tehostamiseen tarvittavat rakenteet ja verkostot ovat Suomessa hyvin toimivia. Arvion suosituksen mukaisesti käynnistet-tiin kansainvälisyyskasvatuksen kansallisen toimenpideohjelman valmistelu opetusministeriön ohjauksessa. Toimenpideohjelma hyväksyttiin opetusministeriössä vuoden 2006 lopulla ja sen toiminnallistamista varten koottava laajapohjainen työryhmä aloittanee työnsä vuoden 2007 ai-kana.
- Vuonna 2003–2004 hyväksytyt valtakunnalliset yleissivistävää opetusta koskevat opetussuunni-telmien perusteet velvoittavat kouluja ottamaan kansainvälisyyskasvatuksen osaksi eri aiheko-konaisuuksia. Koulujen tulkinta kansainvälistymisen tavoitteista on kuitenkin painottunut Suomen taloudelliseen kilpailukykyyn liittyviin kysymyksiin sekä monikulttuurisuuskysymyksiin. Globaali-kehityksen kysymykset ovat jossain määrin taka-alalla. Kansallisen toimenpideohjelman toi-meenpano tuonee vastaisuudessa kehityskysymykset paremmin opetuksen valtavirtaan.

21. KANSALAI SJÄRJESTÖJEN KEHITYSYHTEISTYÖ

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö tukee kehityspoliittisten päämäärien ja vuosituhattavoitteiden saavuttamista. Kehityspoliittinen ohjelma mainitsee kansalaisjärjestöt uutta luovana toimijana ja kehityspolitiikan tärkeänä voimavarana. Suomalainen yhteiskunta demokraattisena, tasa-arvoisena ja hyvinvointia turvaavana yhteiskuntana on se lisäarvo, jonka karttumiseen sekä julkinen valta että kansalaisyhteiskunta ovat ratkaisevasti vaikuttaneet.

Kehityspoliittisessa ohjelmassaan valtioneuvosto nosti kehitysyhteistyön sisältö- ja laatusäämäärät sekä kansalaisjärjestöjen resurssit ja kapasiteetin keskeisiksi kehittämisaalueiksi. Vapaaehtoistyöhön perustuvien pienten järjestöjen toimintaa korostetaan ohjelmassa tärkeänä kehityspoliittisena vaikuttajana ja julkisen tuen hankkijana. Kertomuskaudella on kiinnitetty erityistä huomiota hankehallinnon ulkoistamisesta käytyyn keskusteluun, järjestöjen kehitysyhteistyön laajaan maantieteellinen jakautumaan, lisääntyneisiin määrärahoihin sekä laadun, vaikuttavuuden ja järjestöjen kapasiteetin kehittämiseen.

Kolmen kertomusvuoden aikana määrärahojen käyttö on tehostunut. Järjestöjen hankesuunnitelmien laatu on parantunut ja kumppanuusjärjestöjen osuus on kasvanut kolmen uuden kumppanuusjärjestön myötä. Valtion talousarvioissa kehitysyhteistyön myöntö- ja sitomisvaltuudet ovat mahdollistaneet pitkäjänteisen rahoituksen. Kehityspoliittisessa ohjelmassa mainittu tavoite järjestöjen omarahoitusosuuden pienentämiseksi toteutettiin vuonna 2005, jolloin tehtiin päätös omarahoitusosuuden vähentämisestä 20 prosentista 15 prosenttiin.

Valtion tuella toteutetaan vuosittain yli 700 kehitysyhteistyöhanketta lähes 80 eri maassa. Aktiivisia kansalaisjärjestöjä toteuttamassa hankkeita on pari sataa. Kumppanuusjärjestöjen kehitysohjelmat muodostuvat yli 250:stä erimaissa olevasta hankkeesta. Pienten ja keskisuurten järjestöjen hankkeita on kehitysmaissa yli 250 minkä lisäksi erityissäätiöt myöntävät suoraa rahoitustukea kehitysmaiden kansalaisjärjestöjen parille sadalle hankkeelle.

Kehityspoliittisen ohjelman mukaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön laadun määrittelyssä otetaan huomioon järjestöjen kyky toteuttaa turvallisesti ja onnistuneesti kehityshankkeita. Kesäkuussa 2006 valmistuneen ulkoasiainministeriön teettämän selvityksen mukaan pienten järjestöjen osuus kehitysyhteistyötuen myönnoistä on vähenemässä. Suurilla järjestöillä on enemmän palkattua henkilökuntaa ja parempi valmius kehitysyhteistyöhankkeiden toimeenpanemiseen. Raportti suosittelee raskaaksi koetun haku- ja raportointimenettelyn keventämistä pienten hankkeiden osalta sekä järjestöjen keskinäisen yhteistyön vahvistamista tavalla, joka parantaa pientenkin järjestöjen mahdollisuuksia osallistua kehitysyhteistyöhön.

Kehityspoliittisen ohjelman voimassaoloaikana kansalaisjärjestöjen tukea linjattiin kahdessa asiakirjassa. Nämä käsittelevät kansalaisjärjestöjä yleisesti ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen tukea. Molemmat linjaukset valmistuivat vuonna 2006. Kansalaisjärjestöjä yleisesti käsitellyt kansalaisjärjestölinjaus oli Suomen kautta aikojen ensimmäinen kansalaisjärjestölinjaus.

Esimerkkejä kansalaisjärjestöyhteistyöstä

- Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö kohdistuu hyvin sekä vuosituhattavoitteiden että Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yli puolet hankkeista toteutuu Afrikassa, noin kolmasosa Aasiassa, pieni osa Latinalaisessa Amerikassa, Lähi-idässä ja Euroopassa. Kumppanuusjärjestöjen kohdemaista suosituin on Intia, seuraavat sijat saavat Uganda, Tansania, Pakistan, Nepal ja Kenia. Yksittäisten hankkeiden suosituin kohde on Tansania.
- Suomalaiset järjestöt tukevat hankkeillaan eniten opetussektorin kehitystä, sen osuus on 20–35 % kaikista hankkeista. Kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen ja hyvän julkisen hallinnon kehittämisen osuus on kasvanut vuosien 2004 ja 2006 välillä yli viidennekseen hankkeista. Terveystieteiden, väestöohjelmien ja maatalouden osuudet ovat pienentyneet ja muiden yhteiskunnan palvelujen kehittäminen vastaavasti lisääntynyt.

- Pitkäaikaisiin sopimuksiin perustuva kehitysyhteistyön rahoittaminen on kertomuskaudella lisääntynyt selvästi. Kumppanuusjärjestöjen, Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (Kepa) sekä erityissäätiöiden kautta on ohjattu kasvava osuus kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyömäärärahas- ta.
- Pienten ja keskisuurten järjestöjen hanketuki on ollut tärkein järjestöjen kehitysyhteistyötuen muoto, kun otetaan huomioon tuen piirissä olevien järjestöjen ja hankkeiden lukumäärä. Hanke- tuen piirissä on noin kahden sadan pienen ja keskisuuren järjestön hanketta, joita on n. 250 kappaletta monessa kymmenessä kehitysmaassa. Kaikilla järjestöillä tulee olla kehitysmaassa oleva kumppanijärjestö tai muu yhteistyöryhmä, jonka kanssa hanketta toteutetaan.
- Kertomuskauden aikana ulkoasiainministeriö on hyväksynyt kumppanuussopimusjärjestöjen piiriin kaksi uutta järjestöä, vuoden 2006 lopussa järjestöjen lukumäärä on 10. Kumppanuusjär- jestöt ovat FIDA International, Frikyrklig Samverkan, Kansainvälinen solidaarisuussäätiö, Kirkon Ulkomaanapu, Pelastakaa Lapset, Plan Suomi Säätiö, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuus- keskus, Suomen Lähetysseura, Suomen Punainen Risti ja Suomen World Vision.
- Kepan kanssa on tehty yhteistyötä vuodesta 1986 lähtien. Sen kanssa on solmittu yhteistyösopimus, joka on kumppanuussopimuksen kaltainen. Kepa on järjestänyt kansalaisjärjestöille kou- lutusta ja neuvontaa hankkeiden suunnittelussa ja raportoinnissa. Kehityspoliittikaan liittyvä tie- dottaminen ja kampanjointi ja erityisesti vuosittainen kansanjuhla "Maailma kylässä" lisäävät ke- hitysyhteistyössä toimivien kansalaisjärjestöjen keskinäistä yhteistyötä ja kasvattaa kehityspoli- tiikan tuntemusta laajan yleisön keskuudessa. Järjestön toiminta arvioitiin vuonna 2005. Arvioin- nin suositusten perusteella valmistettiin ulkoasiainministeriössä linjaus ja sovittiin tuen jatkumi- sesta nykyisellä tasolla.
- Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyövaroista tuetaan kolmen suomalaisen erityissäätiön toimin- ta. Säätiöt täydentävät perinteisiä kehitysyhteistyön muotoja kanavoimalla kehitysyhteistyötu- kea suoraan kehitysmaiden kansalaisjärjestöjen suunnittelemiin ja toteuttamiin hankkeisiin. Eri- tyissäätiöt ovat vammaishankkeita tukeva Abilis-säätiö, Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS sekä ympäristöalan Siemenpuu-säätiö. Vuoden 2005 lopulla erityissäätiöiden kanssa alle- kirjoitettiin yhteistyösopimus ja sen perusteella kaksivuotiset rahoitussopimukset.
- Kansalaisjärjestöjen tiedotushankkeisiin on myönnetty tukea vuosittain noin 130 järjestölle kaik- kiaan 160–200 hankkeeseen. Tuen määrää on tarkastelujaksolla asteittain kasvatettu 1,5 mil- joonasta eurosta (2004) 1,8 miljoonaan euroon (2006). Kansalaisjärjestöjen tiedotustuella toteu- tettujen hankkeiden kirjo on suuri; tämä koskee sekä hankkeiden laajuutta että laatua. Hankkei- den seurannassa keskitytäänkin sen varmistamiseen, että ne täyttävät omien lähtökohtiensa mukaiset tavoitteet. Hankkeet ovat tärkeä keino kansalaisyhteiskunnan osallistamisessa kehitys- yhteistyöhön ja kehityskeskusteluun.
- Ulkoasiainministeriössä eri temaattiset ja alueelliset osastot myöntävät tukea kansainvälisille kansalaisjärjestöille (International non-governmental organization, INGO). Valtionavustusta Suomelta saa noin 50 järjestöä ja yhteenlaskettu vuosittainen tuki ylittää 10 miljoonaa euroa. INGO-arvioinnin suositusten perusteella valmistettiin linjaus ja lisättiin koordinaatiota ministeriön sisällä.
- Ulkoasiainministeriö on teettänyt raportointikaudella useita arviointeja, joissa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö on joko keskeisenä arvioinnin kohteena tai osana arvioinnin kokonaisuutta. Myös aikaisemmin tehdyillä arvioinneilla on ollut vaikutus raportointikaudella toteutettuihin hank- keisiin. Kaikkien arviointien tavoitteena on kehittää myös kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön laatua ja tuloksellisuutta. Kehityspoliittinen osasto on sisällyttänyt hanketuen ohjeisiinsa suku- puolten tasa-arvoon, kehityspoliitiikan läpileikkaaviin teemoihin (erityisesti ympäristö- ja vam- maiskysymyksiin) ja vuosituhattavoitteisiin liittyvät suositukset. Niiden noudattamista seurataan hankesuunnitelmien arvioinnin, raporttien tarkastuksen sekä tarkastusmatkojen yhteydessä.

- Kehityspoliittisen osaston kansalaisjärjestöyksikkö ja sisäisen tarkastuksen ja evaluaation yksikkö seuraavat ja tarkastavat kansalaisjärjestöille myönnettyjen määrärahojen käyttöä. Kansalaisjärjestöyksikön hankevastuuvirkamiehet tekevät vuosittain 2–3 hanketarkastusmatkaa kukin.
- Erityistä asiantuntijuutta vaativat tilintarkastukset toteuttaa auktorisoitu tilintarkastustoimisto, jonka kanssa ulkoasiainministeriöllä on kilpailutettu toimeksiantosopimus. Vuosittain valitaan tilintarkastettavaksi 6-10 järjestöä. Tilintarkastusten huomautukset ovat koskeneet pääsääntöisesti puutteellista talousraportointia, hyvän kirjanpitoivan tulkintaan liittyviä kirjauksia, työajan seuranta järjestöissä ja hankkeisiin liittyvän rahaliikenteen puutteellista seuranta. Selkeitä väärinkäytöksiä on ilmennyt kahdessa, poliisitutkintaan johtaneessa tapauksessa.

22. KEHITYSPOLIITTINEN TUTKIMUS

Kehityspoliittisen tutkimustoiminnan tavoitteena on tuottaa ja kehittää analyttistä tietoa tukemaan kehityspolitiikan ja -yhteistyön suunnittelua ja päätöksentekoa, sekä toimeenpanoa, valvontaa ja seuranta. Lisäksi kehitysyhteistyövaroin rahoitettava tutkimus tukee kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämistä ja suomalaisen lisäarvon hyödyntämistä, sekä vahvistaa kumppanuuksien luomista ja kehitysmaiden kapasiteettia.

Kehityspoliittisen tutkimuksen hyödynnettävyyttä on pyritty tehostamaan kehityspolitiikan suunnittelussa ja toimeenpanossa. Keväällä 2004 valmistunut evaluaatio kehityspoliittisesta tilaustutkimuksesta sekä yhteistyöstä Suomen Akatemian kanssa osoitti tarpeen kohdentaa tutkimustoiminta tiiviisti ja selkeästi kehityspolitiikan tavoitteisiin. Evaluaation suosituksiin nojautuva kehityspoliittinen linjaus valmistui kesäkuussa 2005. Hyödynnettävyyden näkökulmasta on tärkeää, että tilaustutkimus perustuu tiedontarpeisiin keskipitkällä aikavälillä, ja että aihepiirit määritellään tarvekartoituksen perusteella riittävän tarkasti vuosittaisissa tarjouskilpailuissa. Tuotettavan tiedon tulee tuoda esiin yhteiskunnallisten ilmiöiden ja kansainvälisen toiminnan syy-seuraus -suhteita ja ehdottaa toteutettavissa olevia politiikkasuosituksia.

Suomen Akatemian kanssa toteutettava kehityspoliittinen tutkimusyhteistyö on luonteeltaan teoreettisempaa kuin tilaustutkimus. Tavoitteena on pitkäjänteisten yhteistyömuotojen kehittäminen ja enakoitavuuden parantaminen. Yhteistyön perustana olevaa toimeksiantoa ollaan muuttamassa monivuotiseksi, joka tukee parempaa suunnitelmallisuutta. Suomen Akatemian syksyllä 2004 asettaman kehitystutkimuksen strategiaryhmän raporttia hyödynnetään uudistusprosessin pohjana. Suhdetta Suomen kehityspoliittiseen ohjelmaan selkiytettiin uuden kehitystutkimusstrategian myötä ja hankkeiden kehityspoliittiset vaikutukset huomioidaan aktiivisesti valintaprosessin osana. Tutkimuksen hyödynnettävyys ja vaikutus yleisessä kehityspoliittisessä keskustelussa vaativat edelleen jatkotyötä.

Kehityspoliittisin tutkimusvaroin rahoitettavana uutena kanavana laitettiin syksyllä 2005 koeluontoisesti käyntiin Suomen ja kehitysmaiden yliopistojen ja tutkimuslaitosten välinen institutionaalinen yhteistyö. Pilottivaiheeseen valittiin viisi erilaiseen kumppanuusmalliin perustuvaa hanketta, jotka ovat väliraportointivaiheeseen mennessä edenneet hyvin. Pilottivaiheen kautta saadaan yhteistyön tukemisen lisäksi sivutuotteena kartoitettua suomalaisten yliopistojen institutionaalisen puolen kontakteja ja toimintaintressejä, sekä yliopistotason kumppanuusmahdollisuuksia. Alustavien tulosten perusteella yhteistyömallia kehitetään edelleen vuoden 2007 aikana, ja uusien hakukierrosten pitämistä harkitaan.

Yhteistyö kehityspoliittisin tutkimusvaroin rahoitettavien Pohjoismaisen Afrikka -instituutin ja Kehityskaupoliittikan hallinnon eurooppalainen keskus (ECDPM) on jatkunut hyvin ja suunnitelmien mukaisesti. Näiden lisäksi ulkoasiainministeriö tukee monenkeskisiin organisaatioihin liittyviä tutkimuslaitoksia, kuten WIDER, ja alueosastot voivat tukea alueellisesta näkökulmasta merkittäviä tutkimushankkeita.

23. KEHITYSYHTEISTYÖN EVALUOINTI JA SISÄINEN TARKASTUS

Tarkastelukautena vuosina 2004–2006 kehityspoliittisen osaston evaluoinnin ja sisäisen tarkastuksen yksikkö teetti 13 laajaa evaluaatiota. Tämän lisäksi osallistuttiin kansainväliseen toimintaan, mm. ITC:n ja FAO:n evaluaatioihin sekä OECD/DAC:n, EU:n ja Nordic+:n evaluaatioverkostojen työskentelyyn.

Kahdenväliseen toimintaan liittyvät evaluaatiot on pyritty ajoittamaan siten, että niiden tuloksia on voitu käyttää kehityspoliittisten linjausten valmistelussa ja päätöksenteossa. Evaluoinneissa pyritään osaltaan mittamaan kehityspoliittisen ohjelman tavoitteiden toteutumista. Erityistä huomiota on kiinnitetty läpileikkaavien teemojen toteutumiseen, kansalaisyhteiskuntaan ja omistajuuteen. Ulkoasiainministeriössä on vakiintuneet menetelmät evaluaatiointien tulosten käsittelyyn ja niistä seuraavien toimenpiteiden suunnitteluun.

Evaluointien tulokset ovat toisistaan poikkeavia riippuen tarkasteltavasta aiheesta ja toimeksiannon erityispiirteistä. Tiettyjä yhtäläisyyksiä voidaan kuitenkin todeta:

- läpileikkaavien teemojen huomioimisessa hanke- ja sektoritasolla on vaihtelevaa käytäntöä
- samalla kun useissa evaluaatioissa toivotaan Suomen ottavan aikaisempaa aktiivisemmän roolin kehitysyhteistyön kansainvälisellä kentällä, kiinnitetään huomiota myös lisääntyvään harmonisaation tarpeeseen muiden avunantajien kanssa
- kritiikkiä kohdistuu omistajuuden ja osallistavuuden puutteeseen. Useissa tapauksissa suomalaisten ja yhteistyömaiden suhteita leimaa epätasa-arvoinen ”rahoittaja–vastaanottaja -asetelma”. Erityisesti kansalaisjärjestötoiminnassa hankkeiden kestävyys on kyseenalaista, ja hankesuunnittelua leimaa usein liiallinen ”hyväntekeväisyysajattelu”.
- useissa arvioinneissa mainitaan ohjelmasektoreiden ja kohdemaiden onnistunut valinta sekä ohjelmien tehokkuus. Yksittäisiä hankkeita pidetään yleisesti ottaen teknisesti hyvinä, vaikkakin niiden toteutus saattaa vaihtelevaa
- evaluointeja käsitelleet työryhmät ovat säännönmukaisesti todenneet, että hankesyklin ongelmat – erityisesti seurannan, kestävyuden ja jatkuvuuden heikkoudet – ovat todellisia ja johtuvat pitkälti niukoista resursseista verrattuna työmäärään sekä liian nopeasta henkilökierrosta. Vähäiset voimavarat vaikeuttavat pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä.

Sisäisessä tarkastuksessa on erityisesti painottuneet korruptiokysymykset, riskienhallinta sekä taloudenpidon oikeellisuus. Vuosina 2004–2006 teetettiin vuosittain yli 20 tarkastusta, jotka jakautuivat kolmeen kokonaisuuteen:

- paikallisen yhteistyön määrärahan (PYM) tarkastukset edustustoissa
- hankekohtaiset tarkastukset kahdenvälisessä yhteistyössä Suomessa ja asemapaikassa
- kansalaisjärjestöjen hankkeiden tarkastukset Suomessa ja asemapaikassa

Kehitysyhteistyövarojen lisääntyessä myös tarkastusten tarve on kasvanut. Tilintarkastusten lisäksi on tehty aiempaa enemmän toiminnan tarkastuksia, joissa resurssien ja varojenkäytön tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta arvioidaan tilinpidollisten kriteerien lisäksi.

Sekä evaluoinnin että sisäisen tarkastuksen puolella on esille tulleista puutteista ja havainnoista keskusteltu hallinnossa ja yhteistyötahojen kanssa ja ryhdytty tarvittaessa kunkin asian vaatimiin toimenpiteisiin. Erityistä huomiota on kiinnitetty tulosten huomioonottamiseen ja systemaattiseen seurantaan. Evaluaatioiden havainnot liittyvät suurelta osin laajempiin kehityspoliittisiin kysymyksiin. Tarkastuspuolella taas osassa tarkastuksissa huomattiin hankkeiden toteuttamisessa kehittämisenvaraa, lähinnä talous- ja hankehallinnossa.

24. KEHITYSYHTEISTYÖHALLINNON KEHITTÄMINEN

Kehitysyhteistyön laatua tulee kehittää yhdessä määrän kasvattamisen kanssa. Laadun kehittämässä kehitysyhteistyön hallinnon vahvistaminen ja kapasiteetin tehostaminen on keskeistä. Ohjelmakaudella hallinnon vahvistamiseen on kohdennettu enintään viiden prosentin osuus kehitysyhteistyömäärärahojen kasvusta.

Kehitysyhteistyöhallinnon vahvistamista ovat tukeneet erityisesti seuraavat kolme tuottavuushanketta:

- Keskittäminen: kehitysyhteistyömäärärahat on kohdennettu kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti siten, että entisestään vahvistetaan kehitysrahoituksen keskittämistä ja ulotetaan tavoite selvästi myös monenkeskiseen toimintaan. Keskittymisen seuranta on terävöitetty muun muassa ottamalla keskittämistavoitteen saavuttaminen osaksi määrärahojen jaon perusteita.
- Johtamis-, raportointi- ja laadunvarmistusmenetelmien kehittäminen: kehityspoliittikan ja -yhteistyön tuloksellisuuden, laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi on kehitetty tietojärjestelmiä sekä valmisteltu laadunvarmistusjärjestelmää, joka valmistuu vuoden 2007 aikana. Osana laadunvarmistustyötä on analysoitu kehitysyhteistyön tukitoimintoja ja kehitetty niitä aiempaa tehokkaammiksi.
- Osaamisen vahvistaminen: kehityspoliittikan ja -yhteistyöhallinnon tehtävissä toimivan henkilöstön osaamista on vahvistettu vastaamaan uusiin tarpeisiin ja toimintatapoihin. Kasvavat kehitysyhteistyömäärärahat edellyttävät riittävää ja asiantuntevaa henkilöstöä ulkoasiainhallinnossa.

Vuonna 2004 teetettiin kehitysyhteistyön hallintoa koskeva ulkopuolinen selvitys. Sen suosituksia on toteutettu vuosien 2005–06 aikana esim. hallinnon virtaviivaistustyössä. Lisäksi on selvitetty mm. kansalaisjärjestötuen hallinnon osittaista ulkoistamista, arvioinnin tuloksena päädyttiin toistaiseksi nykymalliin. Uusi ns. liikekumppanuusohjelma ja suuri osa korkotukihankkeiden valmistelusta on ulkoistettu. Korkotukien hallinnoinnissa toimivaltaa on koeluontoisesti delegoitu Hanoin edustustolle. Ensimmäiset kokemukset ovat olleet hyviä.

Tuottavuushankkeiden odotettavissa olevat hyödyt ovat huomattavat. Hankkeet ovat osa kehitysyhteistyön laadun parantamista ja vaikuttavuuden lisäämistä. Kehitysyhteistyön hallintomenojen osuuden kehitysyhteistyömäärärahoista odotetaan laskevan vuoden 2006 3,7 %:sta kasvatettaessa kehitysyhteistyömäärärahoja kohti 0,7% BKTL-tavoitetta.

Utvärdering av det utvecklingspolitiska programmet för perioden 2004–2006
– sammandrag på svenska

UTVECKLINGSPOLITISKA MÅL OCH DERAS GENOMFÖRANDE UNDER PROGRAMPERIODEN 2004–2006

Statsrådet godkände ett utvecklingspolitiskt program den 5 februari 2004. Det var riktgivande för Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete under regeringsperioden. Det centrala budskapet i programmet är att Finlands starka engagemang för FN:s millenniedeklaration och dess utvecklingsmål (Millennium Development Goals, MDG). Till det viktigaste utvecklingspolitiska målet utsågs åtagandet att avskaffa extrem fattigdom och hunger.

Andra viktiga mål för utvecklingspolitiken är

- omfattande nationellt engagemang och konsekvens på alla politikområden,
- utfästelse att iakttä en rättsbaserad infallsvinkel,
- hållbar utveckling,
- begreppet omfattande utvecklingsfinansiering,
- partnerskap för utveckling,
- respekt för utvecklingsländernas och människornas egen beslutanderätt och egenansvar samt
- långvarigt engagemang och öppenhet.

De genomgående temana för allt praktiskt genomförande av Finlands utvecklingspolitik är att förbättra kvinnors och flickors ställning och att främja jämställdhet, utsätta grupperns rättigheter och jämlika möjligheter att delta samt att beakta miljöfrågorna. Också kampen mot hiv/aids behandlas som ett genomgående tema inom alla sektorer. Dessutom betonas en ekonomisk tillväxt som gynnar de fattiga, och den privata sektorns betydelse i detta avseende.

Om utvecklingsmålen enligt FN:s millenniedeklaration ska uppnås senast 2015 måste både kvaliteten på utvecklingssamarbetet förbättras och nivån på biståndsfinansieringen höjas. Finland försöker förbättra utfall, genomslag och konsekvens i sitt utvecklingssamarbete genom att koncentrera insatserna och påverka harmoniseringen av biståndsgivarnas praxis och av biståndet.

Det utvecklingspolitiska programmet medförde betydande förbättringar när det gäller planering och genomförande av vår utvecklingspolitik. Programmet är ett dokument med bred acceptans, och det behandlar utvecklingspolitiken i brett perspektiv och drar upp riktlinjerna för Finlands åtagande att bedriva en konsekvent utvecklingspolitik. För att Finlands politiska mål i den internationella utvecklingen ska kunna främjas måste utvecklingsfrågorna beaktas på alla politikområden. Programmet lyfter fram t.ex. handels-, jordbruks- och invandringspolitikens samband med utvecklingen.

Det utvecklingspolitiska programmet går allt starkare in på land- och sektorspecifik fokusering. Vi väljer våra prioriteringar utifrån det mervärdet som bygger på våra erfarenheter och vår kompetens i samarbete med andra biståndsgivare och partnerlandet. I syfte att nå bättre resultat noteras det i programmet att Finland allokera största delen av medlen till bilateralt utvecklingssamarbete och ökar de långvariga samarbetsländernas andel till 60 procent av gåvobiståndet till enskilda länder och regioner. Länder som länge varit samarbetspartner med Finland är Moçambique, Tanzania, Etiopien, Zambia och Kenya i Afrika, Nicaragua i Latinamerika samt Vietnam och Nepal i Asien. I samarbetsländerna koncentreras det finländska biståndet till högst tre sektorer och dessutom kan budgetstöd ges.

<u>Land</u>	<u>Huvudsektorer</u>
Etiopien	Undervisnings- och vattensektorn
Kenya	Rätts-, skog- och energisektorn
Tanzania	Skogs- och miljösektorn, undervisningssektorn, utveckling av lokalförvaltningen samt budgetstöd
Moçambique	Hälso- och undervisningssektorn, landsbygdsutveckling och budgetstöd
Zambia	Jordbruks- och skogssektorn, utveckling av privata sektorn och budgetstöd. Stödet till undervisningssektorn är fortfarande omfattande, men det håller på att minska enligt givarnas arbetsfördelning.
Nepal	Miljö- och undervisningssektorn
Vietnam	Landsbygdsutveckling, skogssektorn, vatten och avlopp i små städer samt tematbundet stöd för landsbygdsutveckling
Nicaragua	Hälso- och kommunsektorn, landsbygdsutveckling och budgetstöd

I fråga om de tidigare långvariga samarbetsländerna Egypten, Namibia och Peru beslutades det att man skulle övergå från relationer som främst kännetecknas av utvecklingssamarbete till mer mångsidiga och normala kontakter senast 2007. Strategin för övergångsperioden innefattar bland annat främjande av handel, investeringar och samarbete som gäller privata sektorn. Inom regeringssamarbetet övergavs de stora projekten i form av gåvobistånd.

Tidsbundet samarbete bedrevs i länder och regioner som håller på att återhämta sig efter våldsamma konflikter. Till dessa hör Sydafrika, Afghanistan, Västra Balkan, de palestinska territorierna och Östtimor.

I det utvecklingspolitiska programmet fastslås det klart att det multilaterala samarbetet och Europeiska unionens utvecklingssamarbete är en integrerad del av Finlands utvecklingssamarbete. Programmet innebär en skyldighet för oss att påverka verksamhetens innehåll och kvalitet samt att delta i finansieringen av de viktigaste organisationerna och programmen på samma nivå som de närmast jämförbara länderna.

Det utvecklingspolitiska programmet betonar också vikten av att stärka det multilaterala systemet. De multilaterala organisationerna, särskilt Förenta nationerna (FN), de internationella finansinstituterna och Världshandelsorganisationen (WTO) är viktiga aktörer när det gäller att genomföra millenniedeklarationen i syfte att uppnå utvecklingsmålen. Därför är det viktigt att förbättra deras funktion och inbördes samarbete om utvecklingsmålen ska nås. Också när det gäller den multilaterala verksamheten har vårt bistånd koncentrerats till de organisationer och internationella finansinstitut som är viktigast med avseende på måluppfyllelsen.

MÅLUPPFYLLELSE I PARTNERLÄNDERNA NÄR DET GÄLLER MILLENNIEMÅLEN

Det internationella samfundet har nu på 2000-talet satsat starkt på att lösa utvecklingsproblemen. Detta gäller både utvecklingsländernas egen insats för att lösa sina problem och stödet från de biståndsgivande länderna. När demokratin och förvaltningens egenansvar stärkts i utvecklingsländerna har fattigdomsminskningen blivit allt viktigare som nationellt politiskt mål, och samtidigt har stödet från industriländerna ökat. FN:s statistikavdelning följer hur millenniemålen genomförs med hjälp av 48 olika indikatorer, vilka bygger på de uppgifter som regeringarna lämnar. Det går att följa utveckling såväl specifikt för varje land och region som globalt med hjälp av indikatorerna. Det är svårare att följa vilka effekter en enskild bidragsgivares insatser har på grund av ändrade metoder inom utvecklingssamarbetet i riktning mot programbistånd och kopplingen till partnerländernas planer och program. Därför sker denna uppföljning på nationell nivå, och då påverkas resultatet av hur landets egna resurser används och av alla biståndsgivarens gemensamma insats.

Enligt en rapport om måluppfyllelse i juli 2006 är det mest sannolikt att man uppnår målet att globalt halvera andelen av befolkningen som lever på mindre än en dollar per dag. Detta kommer emellertid snarast att ske tack vare utvecklingen i det folkrika Asien; i Latinamerika har utvecklingen inte varit lika snabb och i Afrika söder om Sahara har fattigdomen till och med ökat. Att garantera alla barn grundskoleutbildning verkar också kunna gå att uppnå fram till 2015, om den positiva utvecklingen fortsätter och om man lyckas vända situationen i vissa problemländer.

Av Finlands långvariga samarbetsländer inom utvecklingssamarbetet är det mest ändamålsenligt att jämföra hur det första millenniemålet kommer att uppnås när det gäller att fram till 2015 halvera den andel av befolkningen som lever i extrem fattigdom. Vietnam har redan uppnått det första millenniemålet och därmed halverat andelen som lever i absolut fattigdom. FN:s landsrapporter visar att det är möjligt att nå målet i Moçambique, Etiopien och Tanzania. Det är till och med sannolikt att Nepal och Nicaragua kommer att nå målet. När det gäller det fjärde millenniemålet, dvs. att minska barn dödligheten bland barn under fem år med två tredjedelar fram till 2015, är det sannolikt med måluppfyllelse i Nepal, men osannolikt i Tanzania och Etiopien. I Moçambique är det möjligt att nå målet.

I Tanzania ökade andelen barn per årskull som anmälts till första klass i skolan till mer än 50 procent mellan 2000 och 2005, och barndödligheten bland barnen under fem år sjönk till 126 (per 1 000 barn) 2004 från att ha varit 141 per 1 000 barn år 2000. I Moçambique ökade å sin sida den ekonomiska tillväxten från 1,9 procent år 2000 till 7,7 procent år 2005. Globalt sett har den andel som lever i absolut fattigdom minskat från 28 procent år 1990 till 19 procent år 2002. Men å andra sidan har utvecklingen inte varit jämn mellan olika länder och regioner.

Också i övrigt går utvecklingen mot det bättre: Enligt den konflikt databas som Uppsala universitet upprätthåller fanns det 37 väpnade konflikter i världen 2000, och av dessa kunde 12 klassificeras som krig. År 2005 hade antalet väpnade konflikter sjunkit till 31, och bara sex av dessa var krig. Om man undantar Afghanistan och Irak har alla krig på 2000-talet varit statsinterna konflikter.

Att lösa utvecklingsländernas skuldfråga på ett hållbart sätt är viktigt för att säkra ländernas utvecklingsmöjligheter på lång sikt. Att man 2006 uppnådde resultat beträffande genomförandet av det multilaterala skuldinitiativet (Multilateral Debt Relief Initiative, MDRI) efter utdragna förhandlingar var viktigt. Enligt beslutet har Världsbanken (IDA), Afrikanska utvecklingsfonden (AfDF) och Internationella valutafonden (IMF) förbundit sig till att efterge skulderna för de 42 allra fattigaste och mest skuldsatta länderna. Största delen av de länder som beslutet gäller finns i Afrika.

Även om framsteg har gjorts när det gäller att minska fattigdomen så lever fortfarande en femtedel av jordens befolkning, dvs. över en miljard människor, under fattigdomsgränsen på en US-dollar i dagsinkomst, och 1,5 miljarder lever i absolut fattigdom. Mer än en miljard människor lever också utan rent vatten och 2,6 miljarder utan ordentliga sanitetsförhållanden. Sammanlagt 115 miljoner barn går inte i skola, en stor del av dem i Afrika och Sydamerika. Varje år dör 10 miljoner barn före sin femårsdag. Mest oroande är utvecklingen i Afrika söder om Sahara, där barndödligheten börjar öka. Den står för 44 % av all barndödlighet.

Klyftan mellan rika och fattiga länder när det gäller mänsklig utveckling har fortsatt att öka, och man har i vissa framgångsrika länder inte lyckats utnyttja den gynnsamma ekonomiska tillväxten så att den skulle komma den mänskliga utvecklingen till godo.

FÖRÄNDRINGAR I OMVÄRLDEN

Samtidigt som vår egen utvecklingspolitik har förändrats har det också skett en märkbar förändring i de internationella villkoren för utvecklingspolitiken på 2000-talet. Utöver de ovan beskrivna utvecklingstrenderna kan man när det gäller att verkställa det utvecklingspolitiska programmet lyfta fram fem centrala utvecklingstendenser.

1) Biståndsgivarna och utvecklingsländerna tog 2005 fram en internationell rekommendation (den s.k. Parisdeklarationen) i syfte att förbättra den positiva effekten av biståndet. Deklarationen gäller metoder som syftar till bättre resultat. Den betonar utvecklingsländernas eget ansvar för sina utvecklingsstrategier och en övergripande utveckling av mottagarländernas egen administration. Biståndet ska inte längre ses som avskild från annan nationell medelsanvändning. Parisdeklarationen innebar en betydande förändring av utvecklingsbiståndets arkitektur. Man har allt mer övergått från det splittade projektbiståndet till gemensamma program som utarbetas under ledning av mottagarregeringen.

2) En annan viktig utveckling är Europeiska unionens stärkta roll när det gäller internationella biståndsfrågor. Utvecklingspolitiken är ett politikområde med delad behörighet, och därmed har både EU och medlemsländerna eget utvecklingssamarbete. Sammantaget står EU (kommissionen och medlemsländerna tillsammans) nu för ca 55 procent av allt utvecklingsbistånd, och av Finlands finansiering av utvecklingssamarbete kanaliseras ungefär en femtedel genom kommissionens budget eller Europeiska utvecklingsfonden. År 2005 kom man överens om ambitiösa mål att öka EU:s utvecklingsbistånd till 0,56 procent av EU:s bruttonationalinkomst (BNI) fram till 2010 och till 0,7 procent av BNI fram till 2015. Genom ett sådant scenario kommer EU:s andel av de globala biståndsströmmarna att öka ytterligare. Dessa åtaganden utgjorde EU:s viktiga bidrag till FN:s millennietoppmöte 2005. År 2005 överenskomms dessutom gemensamma utvecklingspolitiska riktlinjer för EU ("Europeiskt samförstånd"). Där definieras en gemensam europeisk värdegrund och strategi för internationella utvecklingsfrågor. Samtidigt har EU starkt förbundit sig när det gäller att genomföra Parisdeklarationen. Under Finlands ordförandeperiod betonades verkställandet av fattade beslut och konsekvens i EU:s agerande i utvecklingsfrågor.

3) De internationella handelsordningarnas betydelse för de internationella utvecklingsfrågorna har ökat. Förhandlingarna inom Världshandelsorganisationen (WTO) har gått trögt de senaste åren. Därmed har exempelvis avtalen om ekonomiskt partnerskap mellan EU och länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS) kommit att bli allt viktigare. Finland betonar vikten av handel och produktiv verksamhet. Detta har bland annat lett till utveckling av nya metoder för utvecklingssamarbete som stärker ny produktion.

4) Uppföljningen av humanitära kriser och förebyggandet av konflikter och internationell terrorism har accentuerat hur viktigt det är med bred säkerhet om man vill uppnå hållbar utveckling. Både i internationella forum, särskilt inom FN, EU och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), och inom vår nationella utvecklingspolitik råder det bred enighet om att kopplingen mellan utveckling och säkerhet är viktig. Millenniedeklarationen är en viktig milstolpe. EU:s utvecklingspolitiska förklaring och säkerhetsstrategi, OSSE:s politiska strategier samt Finlands utvecklingspolitiska program och vår säkerhetspolitiska redogörelse betonar sambandet mellan säkerhet och utveckling. Finland har i sin verksamhet starkt betonat biståndets kontinuitet. Vi eftersträvar en flexibel samverkan mellan de olika biståndsformerna, dvs. att de stödjer och kompletterar varandra såväl inom konfliktförebyggandet, krishantering och det humanitära biståndet som inom utvecklingsbiståndet med sikte på hållbar utveckling och fred.

5) Slutligen har den klimatförändring som människan orsakar samt energifrågorna lyfts fram som en viktig fråga för politisk debatt, både i Finland och globalt. Det är allmänt erkänt att klimatförändringen och dess följdverkningar, såsom högre havsytta, torka, fler översvämningar och stormar samt ökad ökenspridning och minskad biologisk mångfald, har stor inverkan på utvecklingsländerna, och att dessa fenomen således måste beaktas i kampen mot fattigdomen. OECD:s bistånds- och miljöministrar deklarerade 2006 att anpassningen till klimatförändringen måste beaktas i allt utvecklings-samarbete. EU har godkänt en handlingsplan i frågan där också medlemsstaterna åläggs vissa åtgärder i sitt utvecklings-samarbete. EU och AVS-länderna gjorde en gemensam förklaring om detta 2006. Tillgången till energi och energieffektivitet är centrala frågor också för utvecklingsländerna. Det produceras energi i utvecklingsländerna, och deras roll till exempel när det gäller att producera bioenergi kan komma att bli betydande. Därför har energisamarbetet kommit att bli ett viktigt område exempelvis i partnerskapet mellan EU och Afrika.

HUR VÅL HAR DET UTVECKLINGSPOLITISKA PROGRAMMET GENOMFÖRTS?

Om målen i det utvecklingspolitiska programmet ska nås krävs det aktiva och effektiva åtgärder i Finland, i partnerländerna, inom EU och FN och i andra internationella forum. Det är utrikesministeriet som har det övergripande ansvaret för genomförandet av programmet och för den samordning som detta kräver. Tillsynen av hur det utvecklingspolitiska programmet genomförs ingår i måluppfyllelsen av utrikesministeriets strategiska övergripande mål.

Också i fråga om 2004 och 2005 har en uppföljning skett av hur regeringens utvecklingspolitiska program genomförts. År 2006 gjordes ingen årlig utvärdering på grund av EU-ordförandeskapet, och därför är avsikten att genom 2007 års utvärdering bedöma hur programmet genomförts under hela dess existens. Avsikten med den årliga utvärderingen är att ta fram ett komprimerat sammandrag om genomförandet. Det som utvärderas är utvecklingspolitikens samhällseffekter, kvaliteten på verksamheten, verksamhetens resultat och effektivitet samt det mervärde Finland tillför inom olika funktioner och resursallokeringen. Det är också meningen att de åtgärder och processer ska beskrivas som har inletts eller avslutats i syfte att genomföra programmet.

Den allmänna bedömningen gäller programmets centrala teman, förändringarna i omvärlden och uppnådda resultat. När det gäller det mer detaljerade avsnittet uppdelat enligt programmålen följer den årliga utvärderingens struktur de enskilda målen; detta för att man systematiskt ska kunna utvärdera de mål som skrivits in i programmet. Denna infallsvinkel har valts även om den inte på bästa möjliga sätt gagnar en integrerad utvärdering av programgenomförandet. Allmänna viktiga observationer och bedömningar presenteras avseende målen när det gäller den multilaterala och bilaterala verksamheten samt EU-samarbetet. Dessutom presenterar texten vissa exempelinsatser som programmålen genomförts med. Utöver de egentliga programmålen behandlas konsekvens i utvecklingspolitiken, information om biståndet och samarbetet med frivilligorganisationerna separat. Dessutom innehåller den årliga utvärderingen en omfattande statistikrapport.

Den årliga utvärderingen är ingen självständig evaluering, utan utrikesministeriets egen redovisning om genomförandet av programperiodens viktigaste teman.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att vi är på rätt väg i fråga om många av programmets mål. Det som är viktigt är att Finlands utvecklingspolitik i sin helhet är inriktad på målen i FN:s millennie-deklaration och att den princip som styr insatserna är att allt färre ska leva i absolut fattigdom. Men samtidigt måste man se på fattigdomsminskningen mångsidigt. Detta gäller många frågor som hänför sig till de mänskliga rättigheterna och jämställdhet eller god samhällsstyrning. Utan dem går det inte att uppnå en hållbar utveckling.

Politiken har blivit mer konsekvent, och utvecklingspolitiska aspekter beaktas ofta när man drar upp politiska riktlinjer och vid deras genomförande. Samtidigt har man lyckats skapa nya strukturer i syfte att främja konsekvensen. Särskilt när det gäller handel och utveckling har Finland visat initiativförmåga internationellt, i synnerhet inom EU. På området säkerhet och utveckling deltar Finland aktivt i den internationella debatten. År 2006 upprättade utrikesministeriet nätverket "säkerhet och utveckling", som förenar olika aktörer inom ministerierna och det civila samhället till ett gemensamt forum för diskussion om frågor som gäller sambandet mellan säkerhet och utveckling. Sambandet mellan internationell migration och utveckling behandlas regelbundet av utrikes-, inrikes- och arbetsministeriet tillsammans. Också på andra områden har förvaltningsövergripande arbetsgrupper inrättats.

Under sin EU-ordförandeperiod ordnade Finland för första gången ett gemensamt möte för EU:s handels- och biståndsministrar. Under mötet kom man överens om att utarbeta en sådan strategi för utvecklingssamarbetet som stödjer handeln. Strategin håller som bäst på att tas fram under Tysklands ledning. Som en del av den stöds förhandlingarna om avtal om ekonomiskt partnerskap mellan EU och AVS-länderna till stöd för den ekonomiska utvecklingen i länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet (AVS).

Det finländska samhället medverkar allt mer i genomförandet av utvecklingspolitiken. Samarbetet med frivilligorganisationerna har långa anor, men under programperioden stärktes också samarbetet med det finländska näringslivet genom det nya affärspartnerskapsprogrammet (Finnpartnership). Det behövs investeringar, produktiv verksamhet och främjande av sysselsättning när man försöker uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt och minska fattigdomen.

Biståndet har också blivit effektivare. Programsamarbetet och budgetstödet har ökat. Samtidigt har förvaltningens egna processer utvecklats i syfte att möjliggöra allt effektivare verksamhet. Samarbetet med statens revisionsverk har intensifierats, så att våra strategier kan ligga i linje med de krav som den förändrade biståndarkitekturen ställer. Under hösten 2006 utarbetade regeringarna i elva utvecklingsländer och biståndsgivarna tillsammans en första uppföljningsrapport till Parisdeklarationen, och den offentliggjordes våren 2007. Enligt resultatet i den placerar sig Finland bättre än andra biståndsgivare i fråga om fem av nio indikatorer, på samma nivå som andra i fråga om två och sämre än andra i fråga om två av nio indikatorer.

Finland har traditionellt betonat FN:s roll och ser stora möjligheter i FN:s reformprocess när det gäller att effektivisera organisationens verksamhet. För den multilaterala verksamheten skapade FN-toppmötets reformbeslut i september 2005 en grundval för att stärka det multilaterala systemet och öka FN-systemets handlingskraft. De internationella instituten för utvecklingsfinansiering har effektiviserat sin verksamhet, och den svarar nu väl mot våra utvecklingspolitiska mål.

Genomförandet av de genomgående temana har främjats relativt väl på politisk nivå inom det multilaterala samarbetet och EU-samarbetet. Däremot återstår det arbete när det gäller att de ska beaktas systematiskt i all verksamhet och programplanering.

Det utvecklingspolitiska programmet styr in verksamheten på områden där Finland har ett mervärde att erbjuda. Vissa framsteg har gjorts, och det utvecklingspolitiska programmets koncentreringsmål har genomförts i partnerländerna genom prioritering av de områden där det finländska mervärdet skulle vara som störst. Detta har byggt på utvärderingen av Finlands erfarenheter av samarbetet med det berörda partnerlandet samt på Finlands sociala bakgrund. Det ökande biståndet i programform gör det extra intressant att försöka realisera det finländska mervärdet. Inom den multilaterala verksamheten och EU-samarbetet kommer vårt mervärde fram genom att vi påverkar besluten och arbetssätten på våra bästa kompetensområden.

Finlands EU-ordförandeskap var avgörande för verksamheten i slutet av programperioden. Det viktigaste resultatet var att Finland lyckades slutföra förhandlingarna om Europeiska gemenskapens biståndsfinansiering och främja fullgörandet av tidigare åtaganden. Under Finlands ordförandeperiod godkändes förordningar om finansieringen av gemenskapens utvecklingssamarbete och finansieringen av människorätts- och demokratistödande åtgärder 2007–2013, sammanlagt nästan 19 miljarder euro. Dessutom undertecknades avtalet om tionde Europeiska utvecklingsfonden, som särskilt garanterar pengar för länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet 2008–2013, nästan 22,7 miljarder euro. Centrala teman för Finland var besluten på ministernivå om arbetsfördelning och komplementaritet mellan givarna samt om främjande av en konsekvent utvecklingspolitik. Handel och utveckling är ett viktigt konsekvenstema för Finland. Dessutom främjade Finland debatten om utveckling och internationell migration i allmänhet och särskilt mellan EU och Afrika. Under Finlands ledning utarbetades dessutom den första uppföljningsrapporten om genomförandet av EU:s Afrikastrategi för Europeiska rådet och träffades en överenskommelse om strategiskt partnerskap mellan EU och Sydafrika.

Under regeringsperioden höjde regeringen anslaget för utvecklingssamarbete med sammanlagt nästan 240 miljoner euro, vilket är mer än målet enligt regeringsprogrammet, dvs. 220 miljoner euro. En sådan beloppshöjning uppskattades då regeringsprogrammet utarbetades höja biståndet till 0,44 % av bruttonationalinkomsten (BNI) 2007. I ljuset av dagens prognoser om den ekonomiska tillväxten kommer biståndsanslaget i 2007 års budget att uppgå till 0,43 % av BNI 2007. Enligt preliminära uppgifter sjönk emellertid utbetalningarna av bistånd ändå till 0,39 % av BNI 2006, huvudsakligen till följd av att den ekonomiska tillväxten var snabbare än prognostiserat. Jämfört med 2005 minskade också utbetalningen av humanitärt bistånd något, när effekterna av finansieringen av flodvågen i Asien försvann. Dessutom ökade Finlands och många andra givarländers offentliga utvecklingsbistånd 2005 temporärt till följd av skuldeftergiften till Irak.

Av de lands- och regionspecifika utbetalningarna riktades ungefär hälften till Finlands långvariga samarbetsländer 2004–2006. Av dessa länder översteg utbetalningarna till Moçambique och Tanzania miniminivån på 10 miljoner euro under hela programperioden. Också biståndet till Nicaragua och Vietnam översteg miniminivån 2006. I överensstämmelse med koncentreringsmålet sjönk utbetalningarna av bistånd till övergångsländerna 2006 till cirka fyra procent av det lands- och regionspecifika biståndet, jämfört med nivån på 12–15 procent i början av 2000-talet.

Enligt den officiella statistiken från OECD:s biståndskommitté (DAC) var det finländska biståndet till de minst utvecklade länderna (MUL) i genomsnitt 0,11 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) 2004–2005. I detta ingår både det bilaterala biståndet och det kalkylmässiga biståndet genom multilaterala organisationer. Inom vårt bilaterala utvecklingssamarbete allokerades cirka 120 miljoner euro till de minst utvecklade länderna 2006, dvs. nästan 40 miljoner mer än 2003. Av Finlands långvariga samarbetsländer är fem MUL. Finansieringen till länderna i Afrika söder om Sahara har å sin sida ökat inom det bilaterala samarbetet, från 60 miljoner euro i början av 2000-talet till ca 110 miljoner euro 2006.

Programsamarbetets andel av Finlands utvecklingssamarbete har ökat märkbart 2004–2006. Alla våra långvariga samarbetsländer har en strategi för minskning av fattigdomen eller ett motsvarande medelfristigt utvecklingsprogram, som det bistånd som ges i form av programsamarbete bygger på. Programbiståndets andel av utbetalningarna inom det egentliga utvecklingssamarbetet ökade från en procent 2002 till nio procent 2006.

Det var meningen att frivilligorganisationernas andel av utvecklingssamarbetet fram till 2007 gradvis skulle ökas till 14 procent av det egentliga utvecklingssamarbetet. Av utbetalningarna 2006 gick ca 11 procent till dessa organisationer när det gäller momentet för det egentliga utvecklingssamarbetet. Att nivån är lägre än planerat beror åtminstone delvis på att organisationsfältet måste stärka sin kapacitet. I 2007 års budget har stödet till frivilligorganisationerna ökat till 13 procent av anslaget för egentligt utvecklingssamarbete.

Det humanitära biståndets andel av utbetalningarna inom det egentliga utvecklingssamarbetet var 13 procent 2006 och låg under programperioden som högst på ca 15 procent 2005. Det var ett år som i fråga om naturkatastrofer och humanitärt bistånd inte skådats tidigare på grund av flodvågen i Asien och jordbävningen i Pakistan.

Kehityspoliittisen ohjelman vuosiarviointi ohjelmakaudelta 2004–2006

– tilastot

1. Indikaattori: Kehitysyhteistyön määrärahat vuosina 1988-2007 sekä arvio vuosille 2008-2011

Vuosi	Määrärahat MEUR	Määrärahat 2000 hinnoin	Määrärahat / BKTL (%)	BKTL ¹⁾ MEUR	BKTL hinta ¹⁾ 2000=100
1988	430,7	600,1	0,58	74389	71,77
1989	523,5	688,8	0,63	82604	76,00
1990	615,4	763,6	0,71	87133	80,60
1991	521,9	631,9	0,64	82178	82,59
1992	508,2	606,8	0,64	79043	83,76
1993	357,1	416,1	0,45	79276	85,82
1994	312,9	361,7	0,37	84363	86,49
1995	337,2	377,8	0,36	92 691	89,25
1996	333,4	373,9	0,35	96 530	89,18
1997	348,4	380,3	0,33	105 507	91,61
1998	373,9	397,1	0,33	114 305	94,16
1999	401,6	418,4	0,33	120 929	96,00
2000	421,2	421,2	0,32	130 960	100,00
2001	452,0	441,6	0,32	139 227	102,35
2002	479,2	463,5	0,33	144 282	103,40
2003	506,8	489,8	0,35	143 880	103,47
2004	545,6	521,2	0,36	152 635	104,68
2005	600,1	561,9	0,38	157 346	106,80
2006	670,8	621,8	0,40	168 649	107,87
2007	746,1	686,0	0,43	174 271	108,77
2008	848,0	774,8	0,47	180 324	109,45
2009	915,0	828,4	0,49	186 652	110,45
2010	981,0	880,1	0,51	192 423	111,47
2011	1088,0	967,2	0,55	197 749	112,48

Vuosien 1988-2007 määrärahat perustuvat kehitysyhteistyön talousarvioon

Vuosien 2008-2011 määrärahat sis. kehitysyhteistyön kehys + muun julkisen kyt-ennusteen

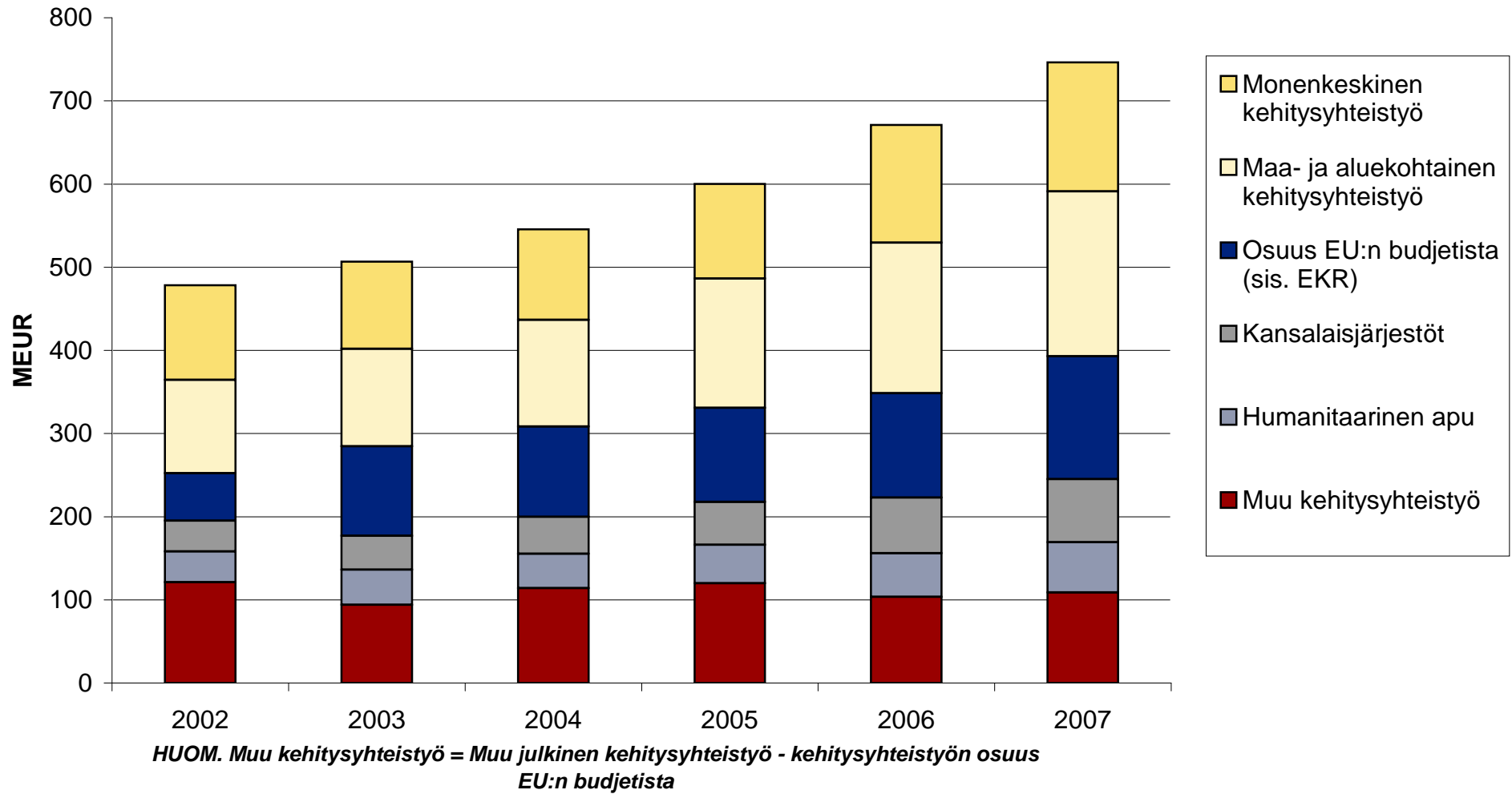
1) *Lähteet: Historiatiedot (1988-2005): Tilastokeskus 01/2007;*

BKTL- sekä inflaatio-ennusteet (2006-2011): Valtiovarainministeriö 01/2007

2. Indikaattori: Varsinaisen kehitysyhteistyön ja muun julkisen kehitysyhteistyön määrärahat; käyttösuunnitelmat talousarviossa vuosina 2002-2007

Julkinen kehitysyhteistyö (ODA) MEUR							
Päälukku/luku/momentti/käyttösuunnitelmakohta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
24.30.66.1	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	114,0	104,9	109,0	113,8	141,5	155
24.30.66.2	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	112,0	117,1	128,0	155,5	181,2	198,382
24.30.66.3	Euroopan kehitysrahasto	0,0	35,0	40,0	43,0	45,8	50,847
24.30.66.4	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	41,2	25,1	29,7	30,0	14,6	23,5
24.30.66.5	Humanitaarinen apu	37,0	42,0	41,5	46,0	52,5	60,439
24.30.66.6	Suunnittelu, tuki ja tiedotus	4,8	5,6	6,6	7,3	6,8	7,5
24.30.66.7	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	0,7	0,7	0,9	0,9	1,0	0,9
24.30.66.8	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle	37,0	40,8	44,4	51,6	66,8	75,9
24.30.66.9	Korkotuki	20,0	0,0	10,0	10,0	6,0	10
24.30.66	<i>Varsinainen kehitysyhteistyö yhteensä</i>	<i>366,7</i>	<i>371,2</i>	<i>410,0</i>	<i>457,9</i>	<i>516,1</i>	<i>582,5</i>
24.30.50	Finnfund	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
24.30.67	TTT yhteistyö	2,0	2,2	2,2	2,3	2,3	0,0
24.30	<i>24.30 yhteensä</i>	<i>369,6</i>	<i>373,4</i>	<i>412,2</i>	<i>460,2</i>	<i>518,4</i>	<i>582,5</i>
	Toimintamenot, UM kehitysyhteistyö	18,3	19,7	22,0	22,7	24,4	23,2
	Pakolaisvastaanotosta aiheutuvat menot	15,6	15,5	18,4	13,6	15,1	13,7
	Osuus EU:n kehitysyhteistyöbudjetista	57,2	72,8	68,7	70,2	79,6	96,8
	Maksusuodet muille kv. järjestöille	12,5	15,9	16,7	14,9	15,6	15,7
	Muut kehitysyhteistyöksi luettavat menot	6,1	9,4	7,6	18,4	17,6	14,3
	<i>Muu julkinen kehitysyhteistyö yhteensä</i>	<i>109,7</i>	<i>133,3</i>	<i>133,4</i>	<i>139,9</i>	<i>152,4</i>	<i>163,7</i>
KEHITYSYHTEISTYÖ YHTEENSÄ		479,2	506,8	545,6	600,1	670,8	746,1
	<i>Kehitysyhteistyön vuosikasvu</i>		27,5	38,8	54,5	70,7	75,4
	<i>BKTL (TK 01/2007, VM 01/2007)</i>	144 282	143 880	152 635	157 346	168 649	174 271
	<i>BKTL vuosikasvu % (VM 01/2007)</i>	3,6	-0,3	6,1	3,1	7,2	3,3
KEHITYSYHTEISTYÖ BKTL:STA		0,33 %	0,35 %	0,36 %	0,38 %	0,40 %	0,43 %

Kehitysyhteistyön määrärahat käyttöryhmittäin

3. Indikaattori: Varsinaisen kehitysyhteistyön maksatukset käyttösunnitelmakohdittain vuosina 2000-2006 sekä talousarvioesityksen määrärahat vuodelle 2007

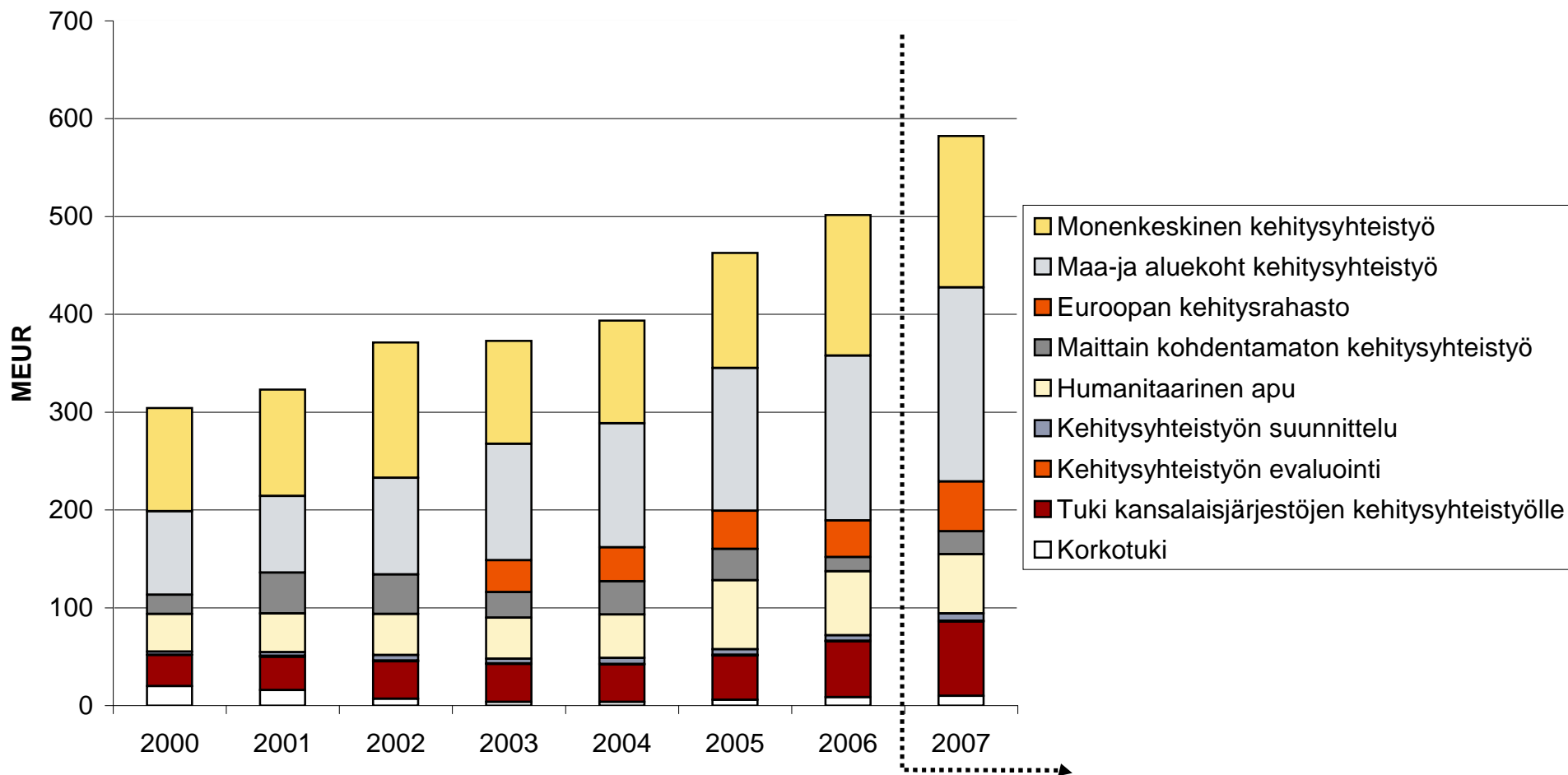
Maksatukset, MEUR								
Päälukku/luku/momentti/käyttösunnitelmakohta	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ^{*)}
24.30.66.1 Monenkeskinen kehitysyhteistyö	105,545	108,823	138,571	105,124	104,959	117,689	143,753	155
24.30.66.2 Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	85,480	78,408	98,728	119,163	126,816	145,895	168,454	198,38
24.30.66.3 Euroopan kehitysrahasto ^{**)}				32,560	34,634	39,120	37,611	50,847
24.30.66.4 Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	19,469	41,772	40,265	26,028	34,079	31,875	14,564	23,5
24.30.66.5 Humanitaarinen apu	38,624	39,353	42,184	42,000	44,500	70,500	65,270	60,439
24.30.66.6 Kehitysyhteistyön suunnittelu	3,120	3,895	5,638	4,911	5,993	5,790	5,698	7,5
24.30.66.7 Kehitysyhteistyön evaluointi	0,381	1,183	0,600	0,518	0,551	0,750	0,537	0,9
24.30.66.8 Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö	31,816	33,831	38,243	38,644	38,388	45,118	57,085	75,9
24.30.66.9 Korkotuki	19,841	15,846	7,109	3,900	3,688	6,029	8,590	10
243066 Yhteensä	305,925^{***)}	323,206^{***)}	371,339	372,849	393,609	462,765	501,562	582,47

*) TAE 2007:n määrärahat

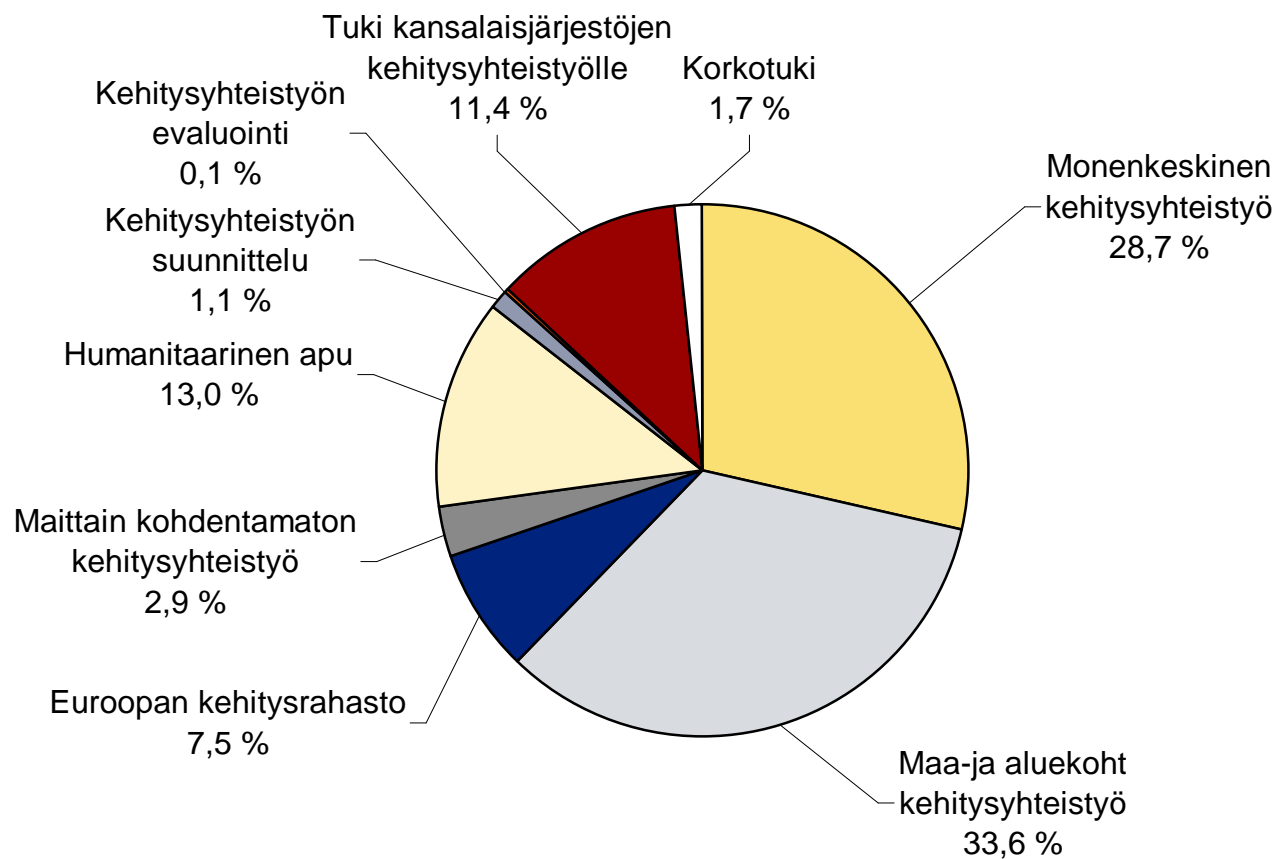
***) Euroopan kehitysrahaston maksatukset ennen vuotta 2003 Monenkeskisellä käyttösunnitelmakohdalla (2430661)

***) Sisältää Bosnian jälleenrakennuksen maksatukset, jotka kirjattu käyttösunnitelmakohdalle 2430663

Varsinaisen kehitysyhteistyön maksatukset
 käyttösuunnitelmakohdittain vuosina 2000-2006
 sekä talousarvioesityksen määrärahat vuodelle 2007

Varsinaisen kehitysyhteistyön maksatusten osuudet käyttösuunnitelmakohdittain vuonna 2006

4. Indikaattori: Kahdenvälisen kehitysyhteistyön maksatukset köyhimpiin maihin alueellisiin ryhmiin jaettuna vuosina 2000-2006

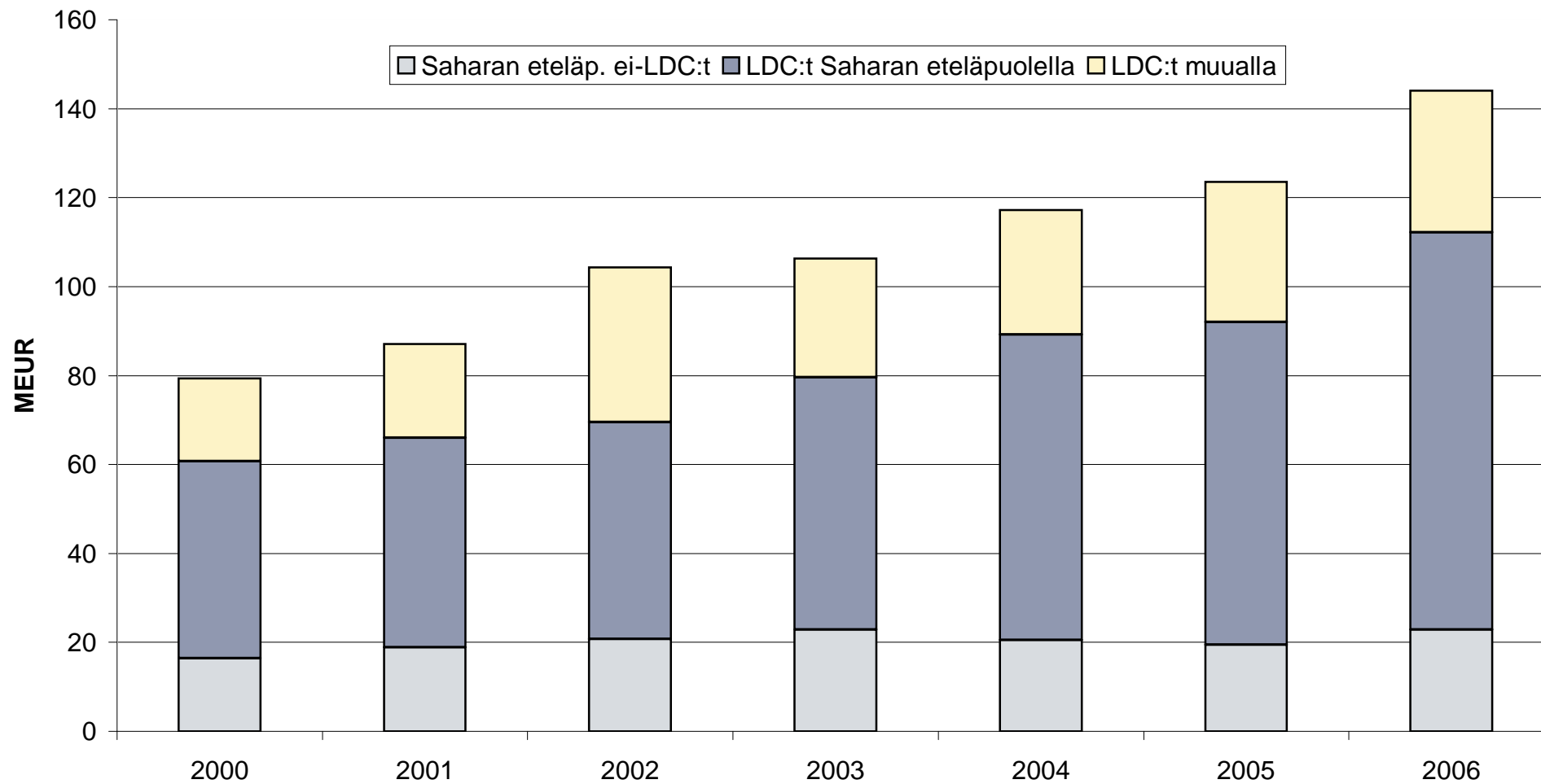
Maksatukset, MEUR							
Alueellinen ryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
LDC:t muualla	18,7	21,1	34,9	26,6	28,0	31,5	31,9
LDC:t Saharan eteläpuolella	44,3	47,1	48,8	56,8	68,7	72,5	89,3
Saharan eteläp. ei-LDC:t	16,4	18,9	20,7	22,9	20,5	19,5	22,8

LDC:t muualla: Afganistan, Afrikka (erittelemätön), Bangladesh, Bhutan, Burma (Myanmar), Haiti, Itä-Timor, Kambodza, Laos, Malediivit ja Nepal

LDC:t Saharan eteläpuolella: Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Eritrea, Etiopia, Gambia, Guinea, Keski-Afrikka, Kongon demokraattinen tasavalta (Zaire), Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritania, Mosambik, Niger, Ruanda, Saharan eteläpuolinen Afri

Saharan eteläp. ei-LDC:t maat: Botswana, Etelä-Afrikka, Ghana, Kamerun, Kenia, Kongon tasavalta, Mauritius, Namibia, Nigeria, Norsunluurannikko, Zimbabwe

Kahdenvälisen kehitysyhteistyön maksatukset köyhimpiin maihin alueellisiin ryhmiin jaettuna vuosina 2000-2006

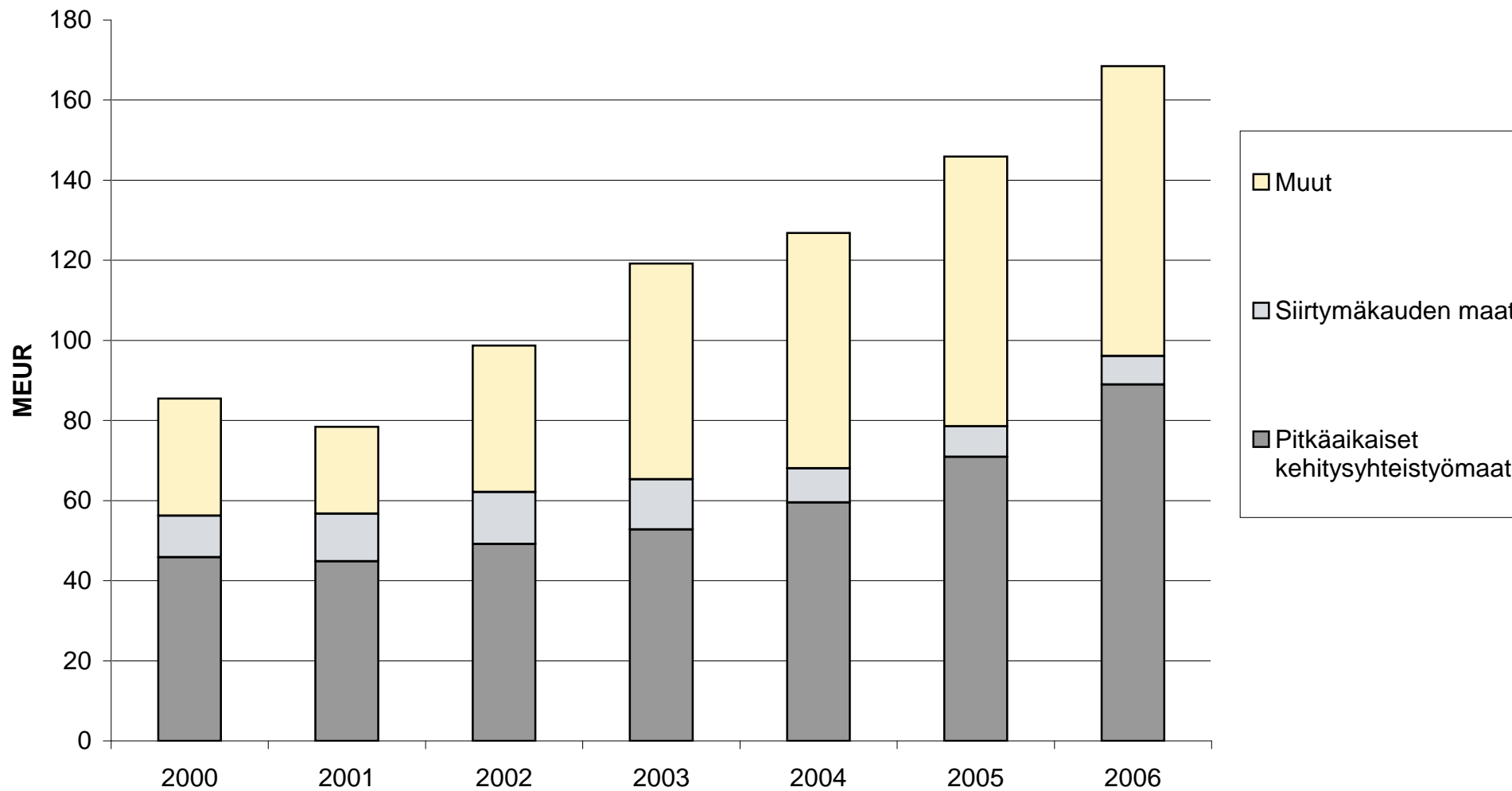

5. Indikaattori: Yhteistyömaat ryhmittäin;
maa- ja aluekohtaiset (24.30.66.2) maksatukset

Maksatukset, MEUR							
Yhteistyömaiden ryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Pitkäaikaiset kehitysyhteistyömaat	45,84	44,84	49,18	52,78	59,54	70,91	88,96
Siirtymäkauden maat	10,39	11,87	12,99	12,53	8,51	7,65	7,14
Muut	29,25	21,70	36,56	53,85	58,76	67,33	72,41
<i>Maa- ja aluekohtainen yhteensä</i>	85,48	78,41	98,73	119,16	126,82	145,89	168,52

Pitkäaikaiset yhteistyömaat (vuoden 2006 tilanne) = Etiopia, Kenia, Mosambik, Sambia, Tansania, Nepal, Nicaragua ja Vietnam
Siirtymävaiheen maat (vuoden 2006 tilanne) = Egypti, Namibia ja Peru

Maa- ja aluekohtaisten maksatusten jakautuminen; keskittäminen yhteistyömaaryhmiin

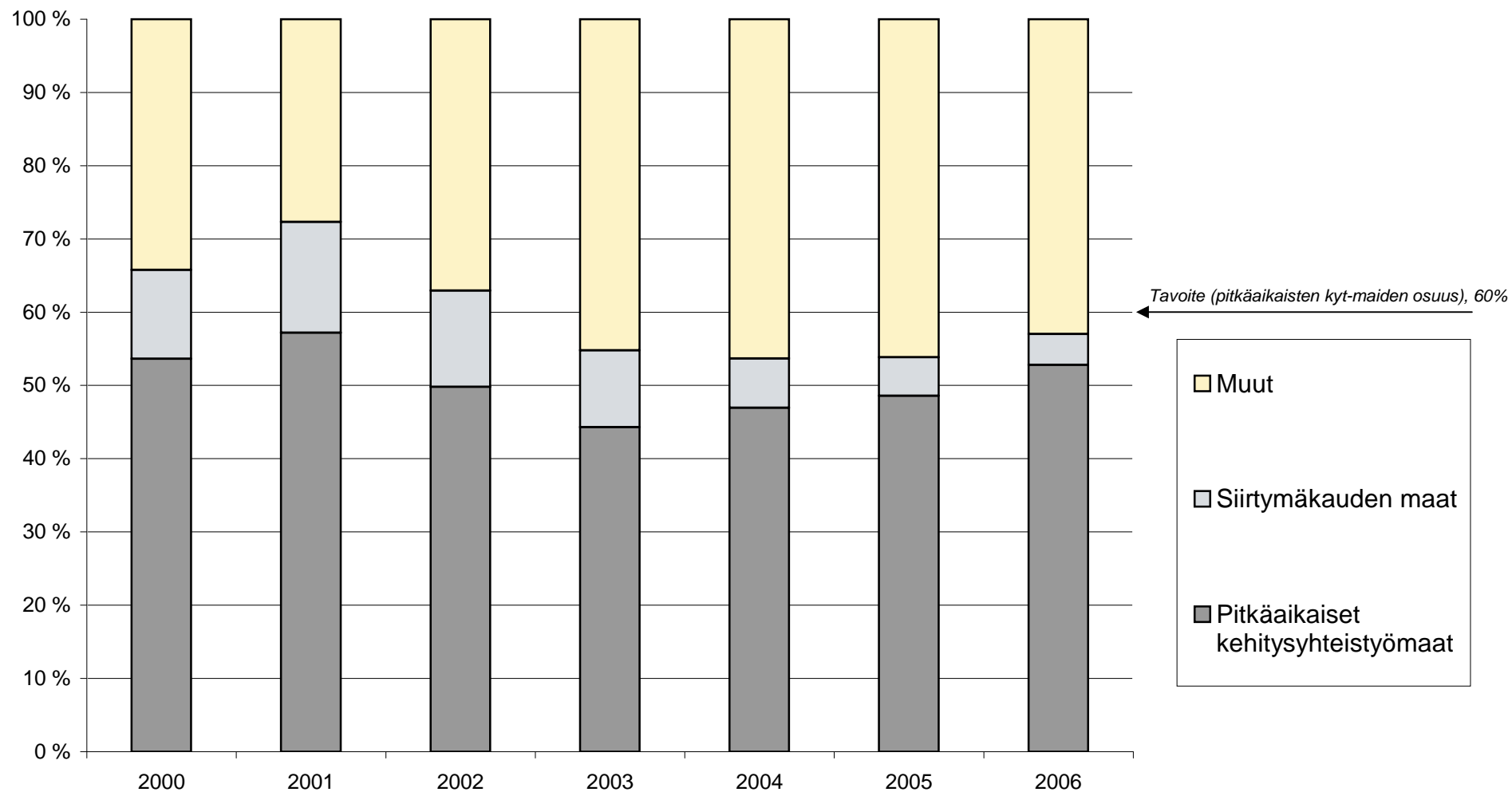

6. Indikaattori: Yhteistyömaiden ryhmien osuudet
Maa- ja aluekohtaisten (24.30.66.2) maksatusten keskittäminen

Yhteistyömaiden ryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Pitkäaikaiset kehitysyhteistyömaat	53,6 %	57,2 %	49,8 %	44,3 %	47,0 %	48,6 %	52,8 %
Siirtymäkauden maat	12,2 %	15,1 %	13,2 %	10,5 %	6,7 %	5,2 %	4,2 %
Muut	34,2 %	27,7 %	37,0 %	45,2 %	46,3 %	46,1 %	43,0 %
<i>Yhteensä</i>	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Pitkäaikaiset yhteistyömaat (vuoden 2006 tilanne) = Etiopia, Kenia, Mosambik, Sambia, Tansania, Nepal, Nicaragua ja Vietnam
Siirtymävaiheen maat (vuoden 2006 tilanne) = Egypti, Namibia ja Peru

Keskeisten yhteistyömaiden ryhmien jakautuminen - maa- ja aluekohtaiset (24.30.66.2) maksatukset

Indikaattori 7: a) Maksatukset osastoittain ja jako maaryhmiin

Maksatukset, MEUR								
OSASTO ¹⁾	Yhteistyömaiden ryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Afrikan ja Lähi-idän osasto (ALI)	Pitkäaikaiset yhteistyömaat ¹⁾	28,646	29,891	32,264	36,644	41,034	44,864	58,092
	Siirtymävaiheen maat ²⁾	9,703	10,668	11,963	11,759	7,336	6,057	6,208
	Määräaikaisen yhteistyön maat ³⁾	6,983	6,493	10,941	11,980	17,817	19,961	18,044
	Muut maat, alueet ja yleinen ⁴⁾	5,653	7,398	6,066	7,224	10,741	7,889	10,595
	YHTEENSÄ	50,985	54,449	61,235	67,607	76,928	78,770	92,939
Amerikan ja Aasian osasto (ASA)	Pitkäaikaiset yhteistyömaat ¹⁾	17,654	15,513	17,020	16,206	18,508	26,049	30,886
	Siirtymävaiheen maat ²⁾	0,964	0,893	1,038	0,767	1,176	1,596	0,934
	Määräaikaisen yhteistyön maat ³⁾	2,768	4,337	9,172	8,624	8,281	15,205	18,131
	Muut maat, alueet ja yleinen ⁴⁾	15,360	11,816	15,033	17,836	16,898	18,447	17,268
	YHTEENSÄ	36,746	32,558	42,264	43,433	44,864	61,297	67,219
Eurooppa-osasto (EUR)	YHTEENSÄ	7,842	10,114	8,204	8,988	9,410	7,044	8,017
Itäosasto (ITÄ)	YHTEENSÄ	1,058	0,711	1,389	2,535	2,859	2,152	2,128

*) Sisältää kehitysyhteistyön maksatukset kyseisen osaston kautta

1) Pitkäaikaiset yhteistyömaat (vuoden 2006 tilanne) = ALI: Etiopia, Kenia, Mosambik, Sambia, Tansania; ASA: Nepal, Nicaragua ja Vietnam

2) Siirtymävaiheen maat (vuoden 2006 tilanne) = Egypti (ALI), Namibia (ALI) ja Peru (ASA)

3) Määräaikaisen yhteistyön maat (vuoden 2006 tilanne) = Afganistan (ASA), Itä-Timor (ASA), Palestiinalaisalueet (ALI), Etelä-Afrikka (ALI), Sudan (ALI), Länsi-Balkan (EUR), Pakistan (ASA), Irak (siirretään 24.30.66.2) (ALI), Tsunamin jälleenrakennus (ASA), Indonesia (ASA) ja Sri Lanka (ASA)

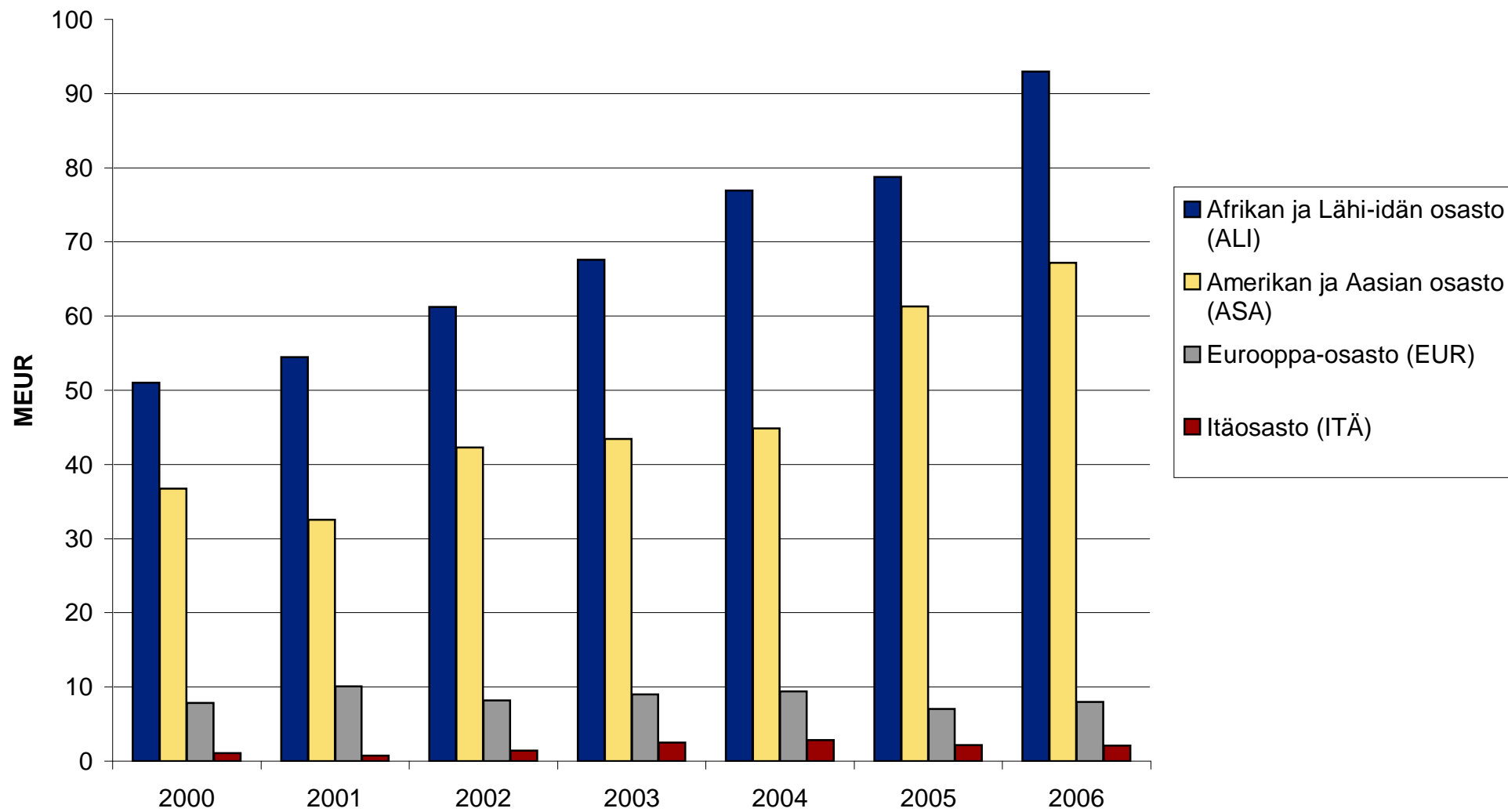
4) Muut yhteistyön maat (vuoden 2006 tilanne) = Honduras (ASA), Kambodža (ASA), Kiina (ASA), Laos (ASA) ja Ukraina (ITÄ)

Alueellinen yhteistyö (ml PYM) = Keski-Aasian ja Etelä-Kaukasian alueellinen yhteistyö, Aasian alueellinen toiminta (ml. paikallinen yhteistyö),

Latinalaisen Amerikan alueellinen yhteistyö, Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueellinen yhteistyö (ml. pym), Itä- ja Länsi-Afrikan alueellinen yhteistyö,

Eteläisen Afrikan alueellinen yhteistyö, Keski- ja Kaakkois-Euroopan alueellinen yhteistyö sekä uusien ja käynnissä olevien hankkeiden ennakoimattomat menot

Osastojen maksatukset vuosina 2000-2006

Indikaattori 7: b) Maksatukset osastoittain, osuudet (%) maaryhmittäin

OSASTO ^{*)}	Yhteistyömaiden ryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Afrikan ja Lähi-idän osasto (ALI)	Pitkäaikaiset yhteistyömaat	56,2 %	54,9 %	52,7 %	54,2 %	53,3 %	57,0 %	62,5 %
	Siirtymävaiheen maat	19,0 %	19,6 %	19,5 %	17,4 %	9,5 %	7,7 %	6,7 %
	Määräaikaisen yhteistyön maat	13,7 %	11,9 %	17,9 %	17,7 %	23,2 %	25,3 %	19,4 %
	Muut maat, alueet ja yleinen	11,1 %	13,6 %	9,9 %	10,7 %	14,0 %	10,0 %	11,4 %
	YHTEENSÄ	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Amerikan ja Aasian osasto (ASA)	Pitkäaikaiset yhteistyömaat	48,0 %	47,6 %	40,3 %	37,3 %	41,3 %	42,5 %	45,9 %
	Siirtymävaiheen maat	2,6 %	2,7 %	2,5 %	1,8 %	2,6 %	2,6 %	1,4 %
	Määräaikaisen yhteistyön maat	7,5 %	13,3 %	21,7 %	19,9 %	18,5 %	24,8 %	27,0 %
	Muut maat, alueet ja yleinen	41,8 %	36,3 %	35,6 %	41,1 %	37,7 %	30,1 %	25,7 %
	YHTEENSÄ	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

*) Sisältää kehitysyhteistyön maksatukset kyseisen osaston kautta

Pitkäaikaiset yhteistyömaat (vuoden 2006 tilanne) = ALI: Etiopia, Kenia, Mosambik, Sambia, Tansania; ASA: Nepal, Nicaragua ja Vietnam

Siirtymävaiheen maat (vuoden 2006 tilanne) = Egypti (ALI), Namibia (ALI) ja Peru (ASA)

Määräaikaisen yhteistyön maat (vuoden 2006 tilanne) = Afganistan (ASA), Itä-Timor (ASA), Palestiinalaisalueet (ALI), Etelä-Afrikka (ALI), Sudan (ALI), Länsi-Balkan (EUR), Pakistan (ASA), Irak (siirretään 24.30.66.2) (ALI), Tsunamin jälleenrakennus (ASA), Indonesia (ASA) ja Sri Lanka (ASA)

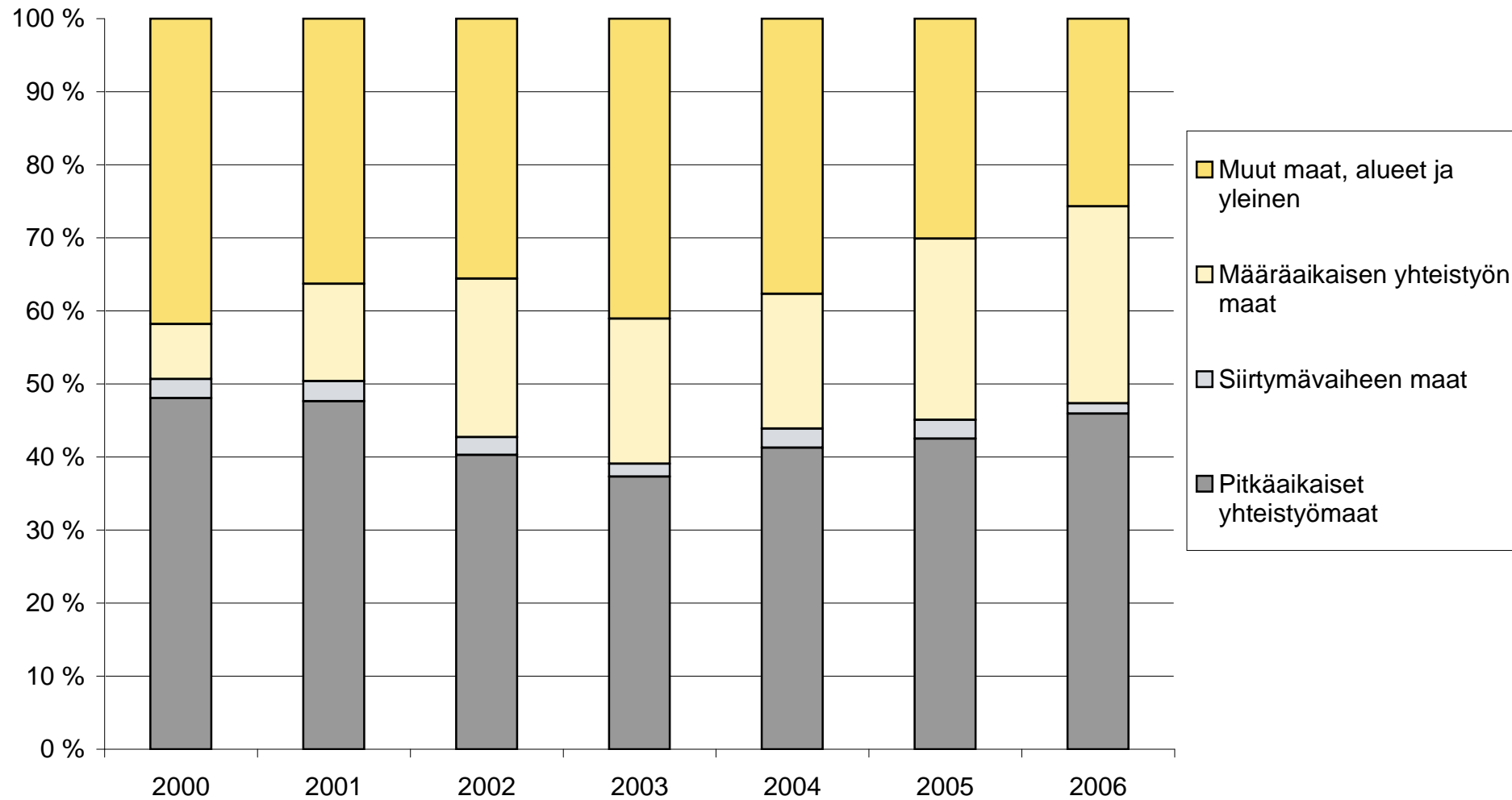
Muut yhteistyön maat (vuoden 2006 tilanne) = Honduras (ASA), Kambodzha (ASA), Kiina (ASA), Laos (ASA) ja Ukraina (ITÄ)

Alueellinen yhteistyö (ml PYM) = Keski-Aasian ja Etelä-Kaukasian alueellinen yhteistyö, Aasian alueellinen toiminta (ml. paikallinen yhteistyö),

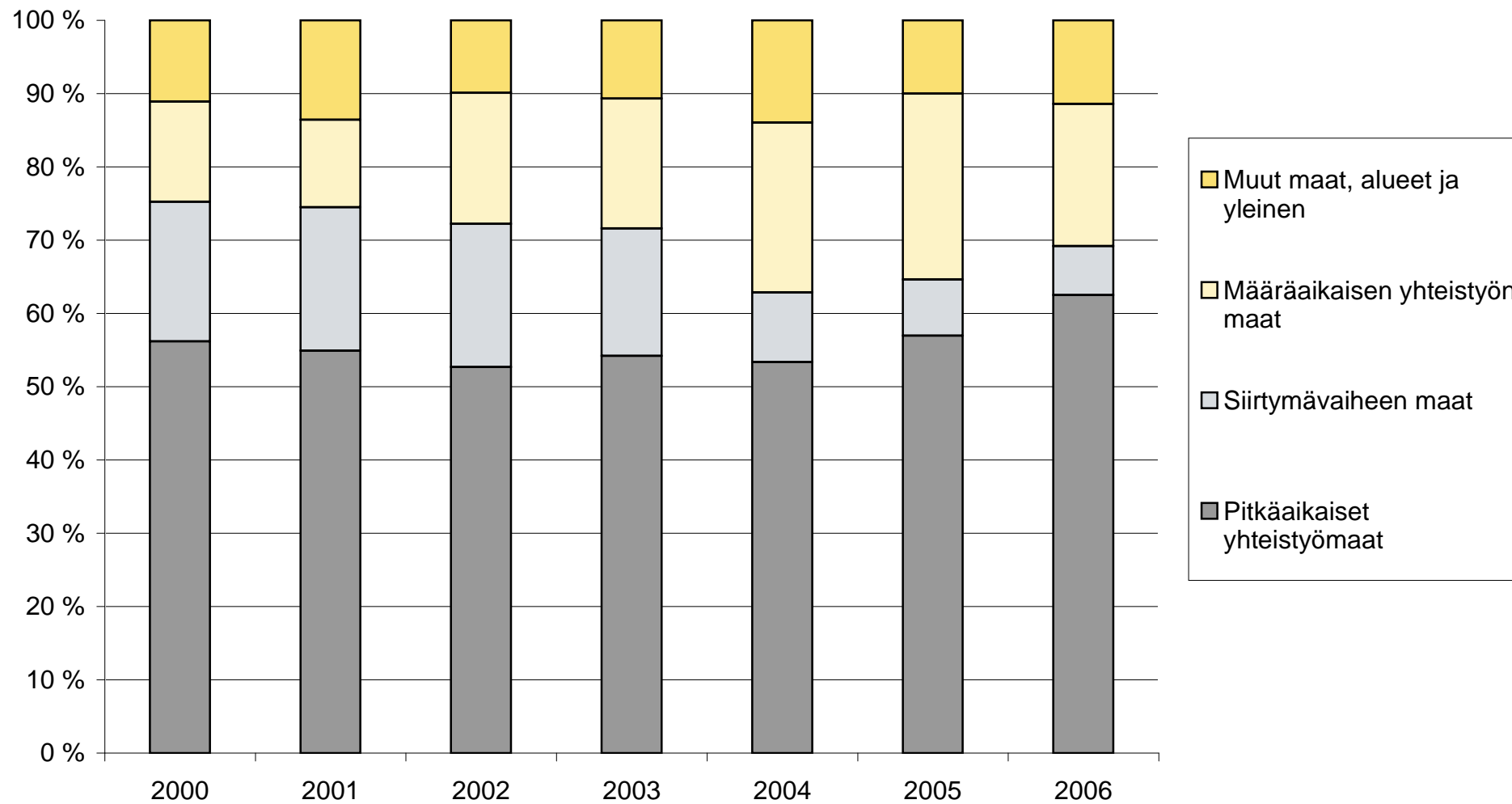
Latinalaisen Amerikan alueellinen yhteistyö, Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueellinen yhteistyö (ml. pym), Itä- ja Länsi-Afrikan alueellinen yhteistyö,

Eteläisen Afrikan alueellinen yhteistyö, Keski- ja Kaakkois-Euroopan alueellinen yhteistyö sekä uusien ja käynnissä olevien hankkeiden ennakoimattomat menot

ASA-osaston maksatusosuudet

ALI-osaston maksatusosuudet

8. Indikaattori: Yhteistyön keskittäminen; suurimmat ja pitkäaikaiset yhteistyömaat

Maa- ja aluekohtaiset (24.30.66.2) maksutukset, MEUR														
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ^{***)}						
1.	MOSAMBIK	9,92	TANSANIA	10,19	MOSAMBIK	11,00	MOSAMBIK	16,09	MOSAMBIK	18,87	MOSAMBIK	20,59	TANSANIA	21,16
2.	TANSANIA	9,52	MOSAMBIK	9,75	TANSANIA	9,76	TANSANIA	9,31	TANSANIA	9,67	VIETNAM	12,89	TANSANIA	20,44
3.	NICARAGUA	7,55	NAMIBIA	6,95	NAMIBIA	6,61	ETELÄ-AFRIKKA	8,38	VIETNAM	8,96	TANSANIA	11,32	VIETNAM	13,47
4.	NAMIBIA	6,12	NICARAGUA	6,80	AFGANISTAN	6,48	NAMIBIA	7,89	ETELÄ-AFRIKKA	7,86	ETELÄ-AFRIKKA	10,43	NICARAGUA	12,98
5.	VIETNAM	5,29	VIETNAM	4,72	VIETNAM	6,34	NICARAGUA	6,50	SERBIA JA MONTENEGRO ¹⁾	6,95	NICARAGUA	7,55	ETELÄ-AFRIKKA	12,16
6.	NEPAL	4,65	EGYPTI	3,93	NICARAGUA	5,91	VIETNAM	6,15	AFGANISTAN	6,13	AFGANISTAN	7,25	AFGANISTAN	7,81
7.	PALESTIINAN HAL ALUEET	4,43	SAMBIA	3,89	EGYPTI	5,34	AFGANISTAN	5,40	NICARAGUA	5,70	SAMBIA	6,30	ETIOPIA	6,53
8.	EGYPTI	3,43	NEPAL	3,76	SAMBIA	5,10	ETIOPIA	5,30	ETIOPIA	4,36	NEPAL	5,61	SAMBIA	6,12
9.	SAMBIA	3,10	KENIA	3,65	NEPAL	4,75	SERBIA JA MONTENEGRO ¹⁾	4,96	NAMIBIA	4,29	ETIOPIA	5,28	SERBIA JA MONTENEGRO ¹⁾	6,05
10.	ETELÄ-AFRIKKA	3,09	ETELÄ-AFRIKKA	2,77	ETELÄ-AFRIKKA	4,22	EGYPTI	3,87	SAMBIA	4,24	SERBIA JA MONTENEGRO ¹⁾	5,11	PAKISTAN	5,31
11.	KENIA	2,95	ETIOPIA	2,07	PALESTIINAN HAL ALUEET	3,58	SAMBIA	3,77	KENIA	3,08	INDONESIA	3,96	NEPAL	4,92
12.	ETIOPIA	2,87	PALESTIINAN HAL ALUEET	1,68	KENIA	3,46	NEPAL	3,55	NEPAL	3,85	PALESTIINAN HAL ALUEET	3,83	KENIA	4,40
13.	FILIPPIINIT	1,92	LAOS	1,30	ETIOPIA	2,86	PALESTIINAN HAL ALUEET	3,50	PALESTIINAN HAL ALUEET	3,46	SUDAN	3,70	SUDAN	4,00
14.	LAOS	1,88	KAMPUTSEA	1,04	ITÄ-TIMOR	2,02	KENIA	2,13	EGYPTI	3,04	EGYPTI	3,19	EGYPTI	3,18
15.	PERU	0,84	PERU	0,99	BURKINA FASO	1,21	BOSNIA-HERZEGOVINA	2,01	GUATEMALA	1,62	KENIA	3,08	NAMIBIA	3,03
													PAKISTAN	2,46

Suomen pitkäaikaiset kehitysyhteistyömaat (vuoden 2006 tilanne)

Suomen siirtymävaiheen maat (vuoden 2006 tilanne)

¹⁾ Maakoodin 862 (nykyisin Serbia ja Montenegro) aluekuvaus on vaihdellut aikajakson aikana

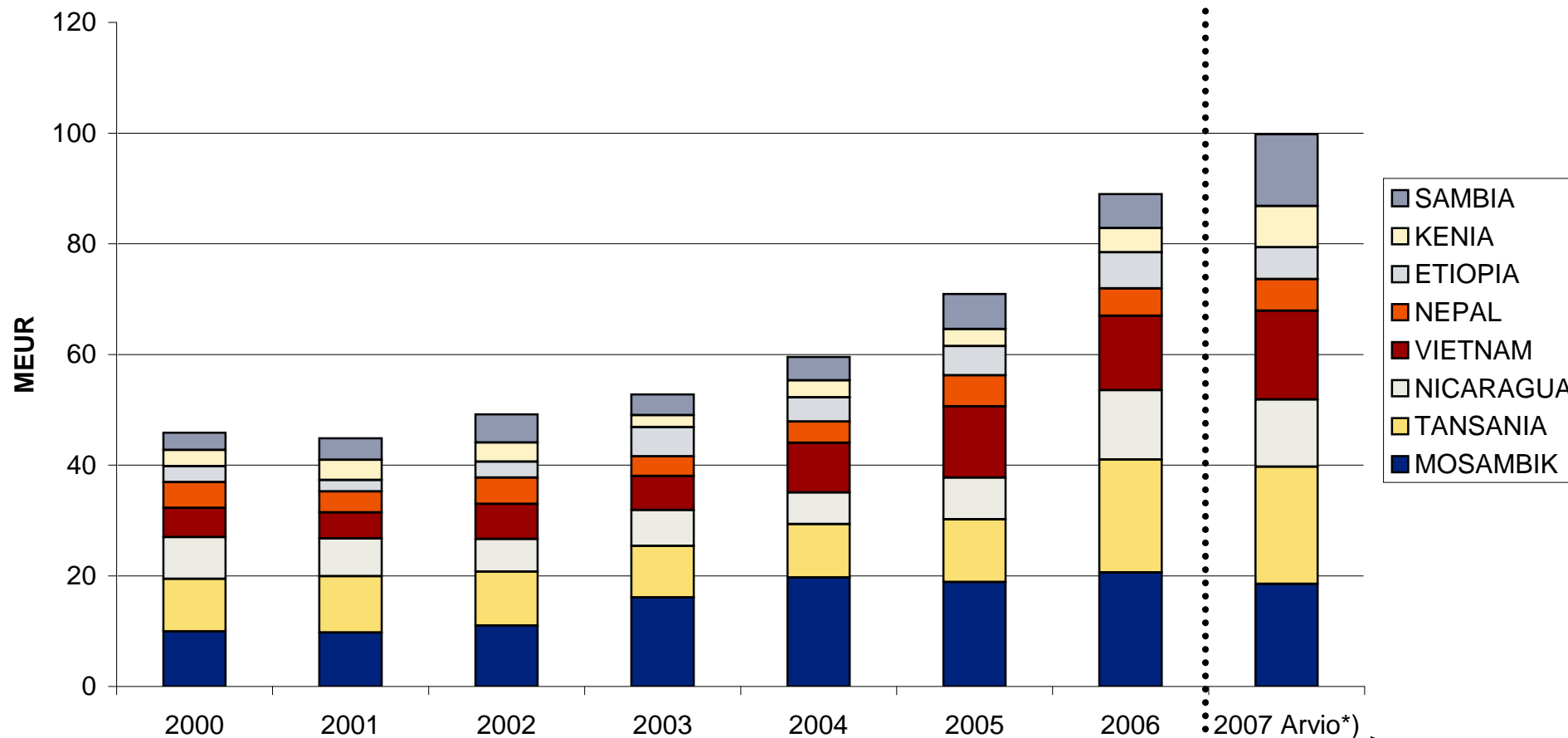
^{***)} 2007 luvut perustuvat TAE 2007:n määrärahoihin, jotka kerrottu estimoidulla maksatusasteella, joka perustuu kolmen viimeisen vuoden maakohtaisen maksatusasteen keskiarvoon

9. Indikaattori: Pitkäaikaisten kehitysyhteistyömaiden maksatukset

Maa- ja aluekohtaiset (24.30.66.2) maksatukset, MEUR								
MAA	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 Arvio ^{*)}
MOSAMBIK	9,92	9,75	11,00	16,09	19,69	18,87	20,59	18,54
TANSANIA	9,52	10,19	9,76	9,31	9,67	11,32	20,44	21,16
NICARAGUA	7,55	6,80	5,91	6,50	5,70	7,55	12,49	12,16
VIETNAM	5,29	4,72	6,34	6,15	8,96	12,89	13,47	16,04
NEPAL	4,65	3,76	4,75	3,55	3,85	5,61	4,92	5,70
ETIOPIA	2,87	2,07	2,86	5,30	4,36	5,28	6,53	5,77
KENIA	2,95	3,65	3,46	2,13	3,08	3,08	4,40	7,44
SAMBIA	3,10	3,89	5,10	3,77	4,24	6,30	6,12	12,98

**) 2007 luvut perustuvat TAE 2007:n määrärahoihin, jotka kerrottu estimoidulla maksatusasteella, (kolmen viimeisen vuoden maakohtainen maksatusasteen keskiarvo)*

Pitkäaikaisten kehitys yhteistyömaiden maksatukset vuosina 2000-2006 sekä vuoden 2007 arvio

*) perustuu TAE 2007:n määrärahoihin estimoidulla maksatusasteella

10. Indikaattori: Sektori-ohjelmien maksatukset keskeisiin maihin vuonna 2006

Sektoriohjelma	Kenia	Nepal	Sambia	Etiopia	Nicaragua	Vietnam	Tansania	Mosambik	Yhteensä
<i>Opetus</i>		3,21	4,09	2,89			0,00	4,00	14,20
<i>Terveys</i>					2,16			5,50	7,66
<i>Maaseutu & köyhyys</i>			1,02	2,50	4,73		0,16	4,00	12,40
<i>Metsä</i>			0,26			1,10	2,26		3,62
<i>Hallinto ja oikeus</i>	2,00				1,92		7,00		10,92
Yhteensä	2,00	3,21	5,38	5,39	8,80	1,10	9,41	13,50	48,79

11. Indikaattori: Keskeisten maiden ohjelmayhteistyö 2000-2006

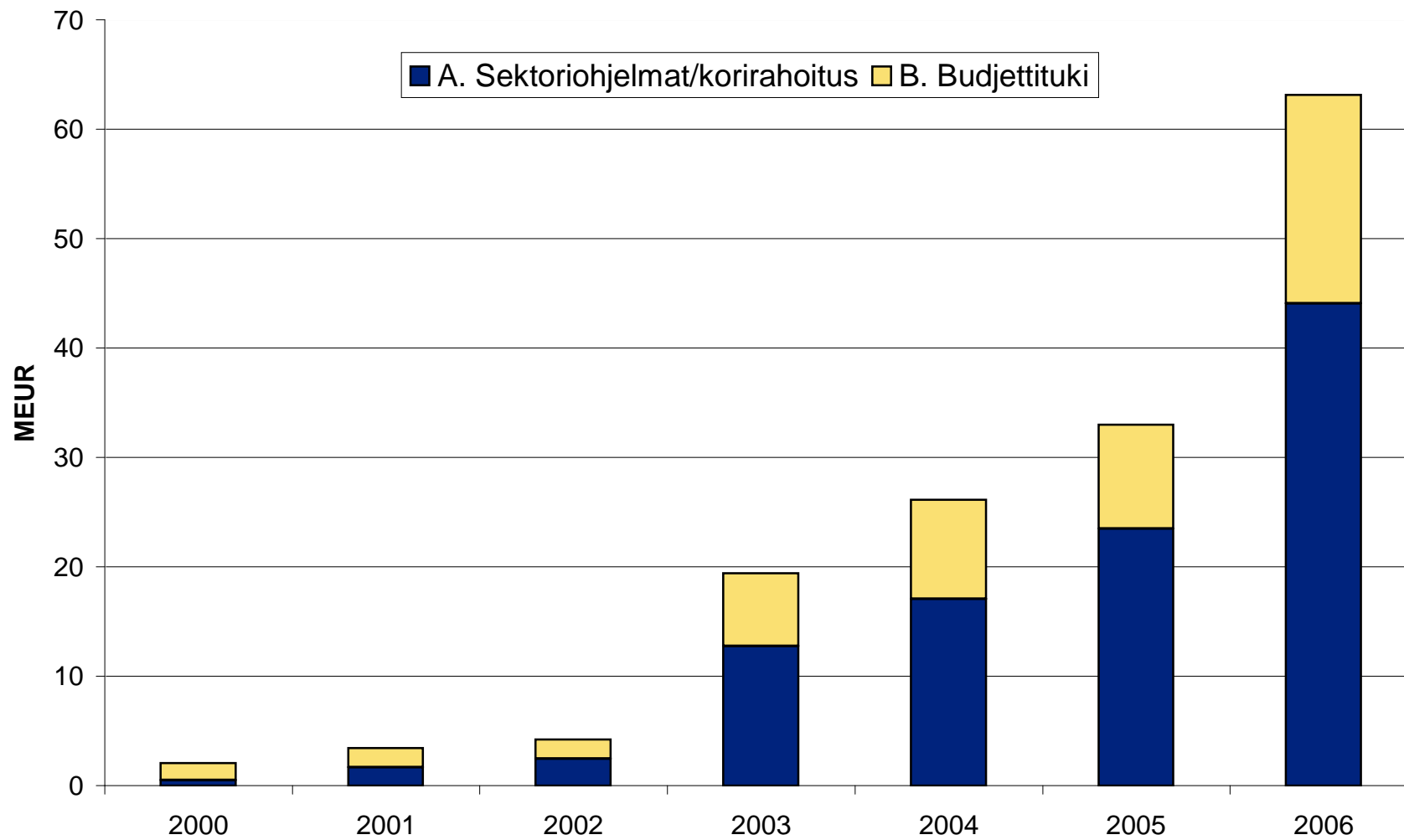
Sektorihankkeet								
Maa	Sektoriohjelma	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Etiopia	Koulutus					0,20	0,40	0,30
Mosambik	Terveys	3,49	3,31	2,71	3,40	0,87		
Mosambik	Koulutus	4,23	3,97	3,50	2,43	4,91	3,08	
Mosambik	Maatalous	0,95	0,73	0,77				
Nepal	Koulutus	0,20	0,29	0,54	0,19	0,15	0,20	0,20
Nicaragua	Terveys	1,16	1,19	0,11	1,09	1,17	1,18	0,41
Nicaragua	Maaseutu	1,00	1,35	1,28	0,71	0,55	1,75	2,50
Nicaragua	Kunta	1,62	1,10	1,32	0,36	0,65	1,85	0,70
Tansania	Koulutus	1,04	1,94	2,54	0,30			
Tansania	Maaseutu	1,96	2,24	2,00	2,34	1,96	0,49	0,16
Tansania	Paikallishallinto	0,84	0,84	0,84	0,23	0,40		
Tansania	Metsä	1,21	0,72	0,54	0,28	0,75	0,44	0,22
Sambia	Metsä	1,16	1,08	1,42	1,02	0,75	0,36	0,26
Sambia	Koulutus	0,61	1,04	0,93	1,20	0,28	0,02	
<i>Sektorihankkeet yhteensä</i>		<i>19,48</i>	<i>19,80</i>	<i>18,50</i>	<i>13,56</i>	<i>12,64</i>	<i>9,78</i>	<i>4,74</i>

Yhteisrahastot								
Maa	Ohjelma	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Etiopia	Koulutus				3,30	2,69	2,42	2,59
Etiopia	Köyhyyden seuranta							2,50
Mosambik	Terveys				3,40	6,85	5,17	5,50
Mosambik	Koulutus				1,59	0,90	0,90	4,00
Mosambik	Maaseutu						2,00	4,00
Nepal	Koulutus	0,39	0,67	0,47	0,90	1,64	3,10	3,01
Nicaragua	Terveys				0,07		1,25	1,75
Nicaragua	Kunta							1,22
Nicaragua	Maaseutu						0,20	2,23
Tansania	Koulutus				2,76	1,28	4,42	
Tansania	Kunta							3,00
Tansania	Paikallishallinto						0,40	4,00
Tansania	Metsä							2,04
Sambia	Koulutus	0,08	1,01	2,00	0,71	2,38	2,67	4,09
Sambia	Maaseutu						0,01	1,02
Vietnam	Metsä					1,00	0,65	1,10
Kenia	Oikeus					0,30	0,30	2,00
<i>Rahastot yhteensä</i>		<i>0,47</i>	<i>1,68</i>	<i>2,47</i>	<i>12,73</i>	<i>17,04</i>	<i>23,49</i>	<i>44,05</i>

Budjettituki	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Mosambik				3,00	4,00	4,00	5,00
Nicaragua				2,00	2,00	1,50	3,50
Tansania	1,60	1,77	1,77	1,68	3,07	4,00	10,60
Sambia							
Vietnam							
<i>Budjettituki yhteensä</i>	<i>1,60</i>	<i>1,77</i>	<i>1,77</i>	<i>6,68</i>	<i>9,07</i>	<i>9,50</i>	<i>19,10</i>

päätöstilanne, ennakkollinen
suunnitelma

Suomen budjetti- ja ohjelmatuki vuosina 2000-2009

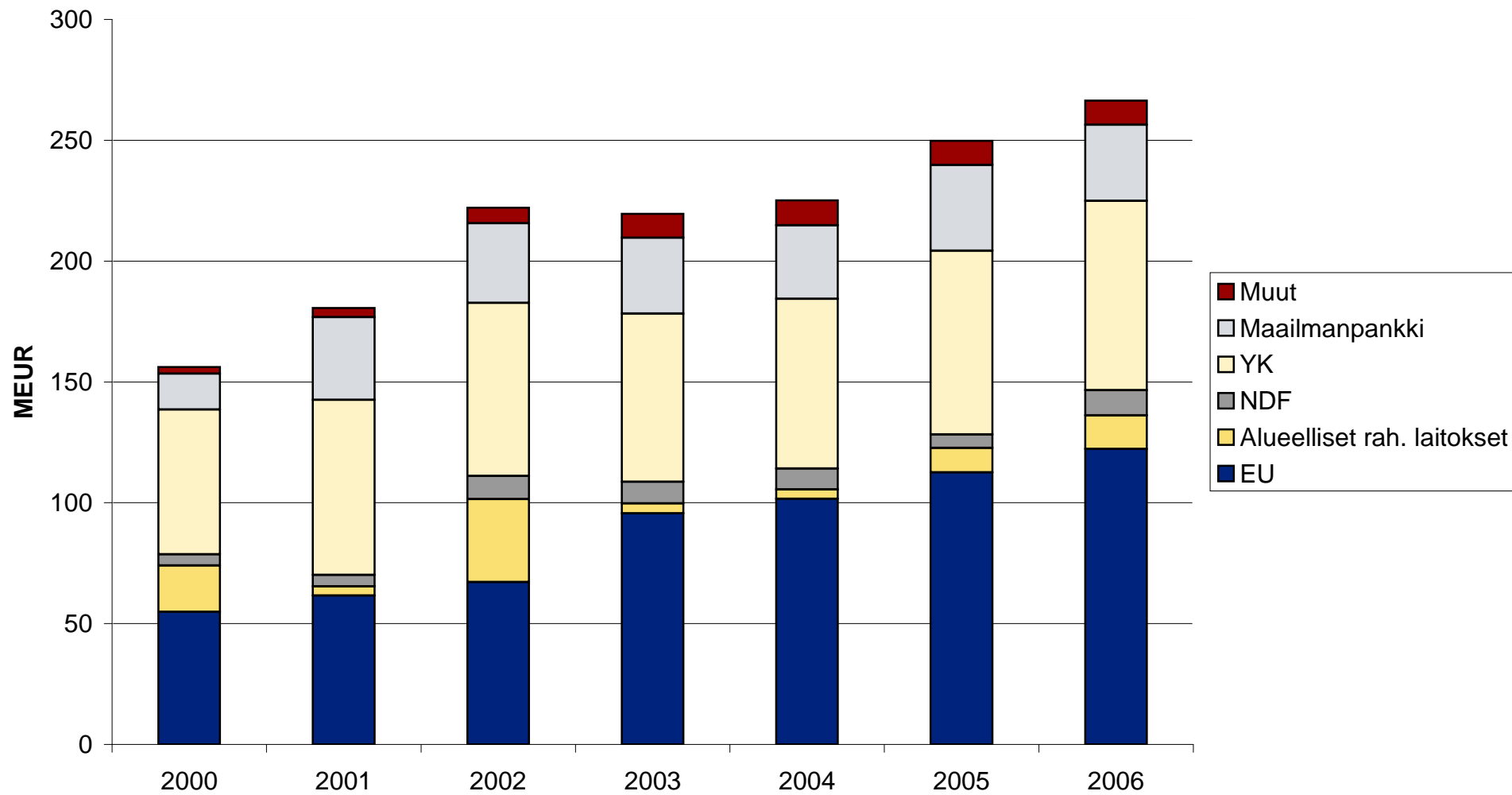
12. Indikaattori: Maksatukset monenkeskisten yhteistyökanavien kautta vuosina 2000-2006

		Maksatukset, MEUR						
Kanava		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU	EDF	5,33	0,00	2,96	32,56	34,63	39,10	39,60
	EK	49,50	61,60	64,22	63,08	66,97	73,50	82,70
Alueelliset rahoituslaitokset	AfDb	0,36	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
	AFDF	13,50	3,30	26,77	0,00	0,00	9,70	13,50
	AsDb	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ASDF	3,36	0,00	7,06	3,53	3,53	0,00	0,00
	IDB	1,62	0,10	0,07	0,12	0,00	0,00	0,00
Muut	GEF	0,00	0,00	2,59	5,67	6,15	5,42	5,80
	Otsonirahasto	0,00	0,86	0,86	1,10	1,10	1,10	1,10
	ACBF	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,00
	CGIAR	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35
	WTO	0,17	0,34	0,34	0,57	0,43	0,45	0,50
	ILO	0,15	0,17	0,20	0,17	0,18	0,18	0,20
	IOM	0,15	0,15	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
	UNEP jäsenm.	0,00	0,02	0,02	0,00	0,00	0,02	0,02
	OECD/CERI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,02	0,02
	EPPO	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,34	0,35
	ITTO	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,10	0,30
	ITU	0,17	0,18	0,19	0,15	0,15	0,15	0,15
	UPU	0,02	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
	WMO	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
NDF	NDF	4,66	4,70	9,57	9,01	8,60	5,60	10,40
Maailmanpankki	IDA	14,89	29,20	22,00	26,40	25,40	30,50	26,50
	WB/HIPC	0,00	5,00	11,00	5,00	5,00	5,00	5,00
YK-järjestöt	UNAIDS	1,35	6,70	2,94	3,00	4,00	7,00	7,00
	UNCCD	0,00	0,10	0,03	0,03	0,04	0,20	0,20
	UNCHS	0,00	0,50	0,42	0,42	0,45	0,46	0,46
	UNDP	12,95	13,50	13,12	13,50	13,99	14,80	15,50
	UNEP vapaaeht.	0,34	3,20	2,88	2,86	2,86	2,86	2,86
	UNESCO	0,00	0,40	0,46	0,42	0,36	0,34	0,34
	UNFPA	12,45	12,40	14,45	12,95	13,45	14,15	14,50
	UNHCR	6,90	6,90	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
	UNICEF	11,77	12,20	12,11	12,61	13,05	13,65	14,00
	UNIDO	0,00	0,50	0,50	0,48	0,53	0,52	0,56
	UNIFEM	0,50	0,50	0,51	0,51	0,51	0,58	0,58
	UNOCHA	0,00	0,00	0,60	1,00	1,00	1,00	2,00
	UNRISD	0,17	0,20	0,17	0,25	0,20	0,25	0,25
	UNRWA	1,85	2,50	3,20	2,50	2,50	2,50	2,50
	WFP	9,97	9,60	8,07	7,22	6,18	6,30	6,20
	WHO	0,00	1,70	1,67	1,38	1,10	1,22	1,20
	YK jäsenmaksu	0,63	0,63	0,80	0,82	0,65	0,84	0,85
FAO	0,95	0,97	1,00	0,82	0,83	0,82	0,82	
IFAD	0,00	0,00	1,70	1,80	1,60	1,50	1,50	
<i>UM yhteensä</i>		105,18	114,85	151,93	151,03	153,12	170,87	178,05
<i>Muut yhteensä</i>		50,98	65,77	70,18	68,51	72,01	78,90	88,35
Yhteensä		156,15	180,62	222,12	219,53	225,12	249,77	266,40

Yhteenveto

Kanava	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU	54,8	61,6	67,2	95,6	101,6	112,6	122,3
Alueelliset rah.laitokset	19,2	3,8	34,3	4,0	3,9	10,1	13,9
NDF	4,7	4,7	9,6	9,0	8,6	5,6	10,4
YK	59,8	72,5	71,6	69,5	70,3	76,0	78,3
Maailmanpankki	14,9	34,2	33,0	31,4	30,4	35,5	31,5
Muut	2,7	3,8	6,4	9,9	10,3	10,0	10,0
Yhteensä	156,2	180,6	222,1	219,5	225,1	249,8	266,4

Maksatukset monenkeskisten kanavien kautta ryhmittäin

**Ulkoasiainministeriö
Kehityspoliittinen osasto**

Käyntiosoite: Katajanokanlaituri, 00160 Helsinki

Postiosoite: PL 176, 00161 Helsinki

Puhelin: (09) 16005 (vaihde)

Telefax: (09) 160 56428

Verkkosivut: <http://global.finland.fi>

**ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET**